

Notulen

*van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht*

gehouden op 4 juni 2012

Notulen

***van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht***

gehouden op 4 juni 2012

ISBN 0920-3370

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 4 juni 2012

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
BESTUUR, EUROPA en MIDDELEN		
Voorstel van statencommissie Bestuur, Europa en Middelen van 14 mei 2012, nummer PS2012BEMO6, inzake instemming met het voorstel en om kennis te nemen van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer “Duurzaam inkopen”, alsmede om in te stemmen met de aanbevelingen. Daartoe besloten	37 - 41	PS2012BEMO6
Voorstel van Provinciale Staten van 12 december 2011, nummer 80A1359D, nummer PS2012BEMO8, inzake het Awb-bezwaarschrift van de heer M. Snyders en de voormalige fractie van Mooi Utrecht tegen het Statenbesluit van 12 december 2011, tot invordering van een bedrag van € 93.688,-. Daartoe besloten	55 56 56	PS2012BEMO8
MILIEU, MOBILITEIT en ECONOMIE		
-		
RUIMTE, GROEN EN WATER		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 24 april 2012, nummer PS2012RGW07, inzake de verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000. Daartoe besloten	41 - 54 56	PS2012RGW07
Amendement A2, ingediend door de fractie van PVV, over de tarieventabel. Het amendement is verworpen. Daartoe besloten	50 55	
Amendement A3, ingediend door de fracties van GroenLinks, D66, PvdA, over de verordening. Het amendement is aanvaard. Daartoe besloten	51 55	

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
WONEN, MAATSCHAPPIJ en CULTUUR		
Voorstel van statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur van 7 mei 2012, nummer PS2012WMCo4, inzake instemming met het voorstel en om kennis te nemen van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over (on)verantwoord wachten op Jeugdzorg, alsmede om in te stemmen met de aanbevelingen.	28 - 37	PS2012WMCo4
Daartoe besloten	55	PS2012WMCo5
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 april 2012, nummer PS2012WMCo5, inzake bijdrage aankoop interieurcollectie Kasteel De Haar.	56	
Daartoe besloten	56	
STATEN (provinciale)		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 april 2012, nummer PS2012PSO2, inzake instemming met de jaarrekening 2011	16 - 28	PS2012PSO2
	55	
Amendement A1, ingediend door de fractie van de SP, over versterking van het OV. Het amendement is verworpen.	22	
Daartoe besloten	55	
Vaststellen agenda	9	
Ingekomen stukken	9	
Vragenhalfuurtje	9 - 16	
Mondelinge vragen van de heer Van Hal Scheffer over de termijn van beantwoording van schriftelijke art. 47-vragen.		
Mondelinge vragen van de heer Meijer over de risico-inventarisatie en –evaluatie n.a.v. vragen over de asbestkwestie rond het oude provinciehuis.		
Vaststellen van de notulen en de besluitenlijst van 23 april 2012.	16	
Stemverklaringen.	54 - 55	
Stemmingen.	55 - 56	

Presentielijst

Vergadering 4 juni 2012

Voorzitter: R.C. Robbertsen, commissaris van de Koningin

Griffier: L.C.A.W. Graafhuis

VVD	mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen E.R.M. Balemans, Utrecht dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken, Utrecht drs. J.A.J. Konings, Vleuten mevr. Y. Smit, Maarssen mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein G.H.J. Weierink, Maartensdijk Z. el Yassini, Utrecht	ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht A.M. Meijer, Amersfoort mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt M.H.O. Boer, Bilthoven ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht A.M. Meijer, Amersfoort mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt		
		SP	ChristenUnie	mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal A.J. Schaddelee, Houten
		50Plus		mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
		PvdD		W. van der Steeg, De Meern
PvdA	mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen K.E. Driehuijs, De Meern (vanaf 16.19 uur) A. Essousi, Utrecht ing. D. Kiliç, IJsselstein (vanaf 14.42 uur) C. de Kruijff, Leusden mr. E. de Vries, Amersfoort		Afwezig: G.A. de Kruijff RT, Woudenberg W. van Wikselaar, Driebergen mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht	
CDA	mr. J.M. Buiting, Utrecht mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik ir. H. Graaff, Amersfoort mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist mevr. H.Nap, Vleuten		Leden van Gedeputeerde Staten drs. R.W. Krol, Soest J.W.R van Lunteren, Hoogland mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading	
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik ir. J.P.M. Peters, Bilthoven I.Thonon, Utrecht mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht			
PVV	mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin drs. J.G. van Hal Scheffer, Soesterberg ir. H. Ijssennagger, Bilthoven ing. H.N. Scherer, Maartensdijk			
GroenLinks	drs. F.H. Bekkers, Utrecht mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede J. Fastl, Utrecht drs. B. Nugteren, Utrecht			

Opening.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Allen hartelijk welkom.

Het geluid aan deze kant van de tafel laat ons in de steek. Er wordt onderzocht waar dat uit voortkomt.

Daar wordt een oplossing voor gevonden.

U heeft geconstateerd aan de kleuren van uw stoelen dat er al enige actie ondernomen is naar aanleiding van de vorige statenvergadering, waarin wij geconstateerd hebben dat er een aantal verbeteringen aangebracht moest worden. Dat heeft erin geresulteerd dat wij een extra overleg hebben gehad. Met de waarnemend voorzitter van de Staten en de gedeputeerde, samen met de organisatie en de griffie, is afgesproken dat zij zich buigen over een groot aantal punten dat in deze zaal nog verbeterd moet worden. Dat betreft onder meer de stoelen, waarop u al gezeten bent, en enige verschuiving in de samenstelling van de zetels; niet in aantallen, maar in de plek waar u zit.

Ook een hartelijk welkom aan de medewerkers, de belangstellenden en de pers.

De heren Van Wikselaar en De Kruif en mevrouw Van Viegen hebben zich afgemeld. De heren Driehuijs en Kiliç zullen wat later komen.

Verder wil ik melden dat er om 18.00 uur een presentatie wordt gegeven door de heer Balemans in verband met de evaluatie van de vergader- en werkwijze van de Staten. Daarna schorsen wij voor het diner. Ik hoop dat wij dan gereed zijn met de inhoudelijke agenda, maar ja, je weet het nooit. Na afloop van de statenvergadering is er voor de fractievoorzitters nog een kort overleg over een voorstel.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: U heeft op uw tafel een nieuwe agenda gevonden. Agendapunt 9 is geschrapt. De agenda bestaat nu uit veertien punten.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

Ingekomen stukken.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer Van Hal Scheffer van de fractie van de PVV.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De vragen zijn gericht aan Gedeputeerde Staten. Graag een reactie en een antwoord. De tekst lijkt mij duidelijk:

In de notulen van de vergadering van de Provinciale Staten de dato 27 juni 2011 staat:

"De voorzitter: Mijn waarneming vanuit GS is dat daaraan" (aan het beantwoorden van gestelde vragen, JvHS) "alle aandacht wordt besteed. Wij hebben in ons reglement geregeld dat art.47-vragen binnen vier weken beantwoord moeten worden, tenzij er verdaging gevraagd wordt. Wij hebben in het kader van de commissie Balemans afgesproken dat wij zullen trachten de vragen binnen twee weken te beantwoorden om doorgang in de vragen te bewerkstelligen."

Verder staat in deze notulen: "Ik zal als uw voorzitter erop toezien dat dat gebeurt."

Op 3 april jongstleden hebben wij art.47-vragen gesteld over de volgende subsidies:

Thuiszorg Vitras Ontmoeting dementerende Marokkaanse ouderen:	€ 42.044,00
T.P.A. Verkerk / Hooiberghutten in de boomgaard	€ 25.000,00
Mw. W.H. Rienstra / Nog niet bekend	€ 30.000,00
Fietsersbond / Fietsfilevrij	€ 435.000,00

Het college van GS probeert vragen in veertien dagen te beantwoorden, dus dat zou dan uiterlijk op 17 april 2012 moeten zijn. Eerder kregen Provinciale Staten desondanks het bericht dat de uiterlijke termijn die het college van GS gegeven heeft om onze subsidievragen te beantwoorden, dinsdag 29 mei jl. zou zijn. Provinciale Staten hebben tot op heden nog geen antwoorden ontvangen.

Dit brengt ons tot de vraag welke waarde moet worden gehecht aan de toezegging van GS terzake, inclusief het persoonlijk uitgesproken commitment van haar voorzitter, alsmede de vraag welke waarde moet worden toegekend aan de uitspraken en toezeggingen van GS dat uitermate zorgvuldig wordt omgegaan met gemeenschapsgelden in het

algemeen en de verstrekking van, en controle op, subsidies is het bijzonder.

De VOORZITTER: U vraagt in feite of Gedeputeerde Staten de beantwoording van de vragen serieus neemt, in dit geval toegespitst op vier artikel 47-vragen. U verwijst daarbij naar de notulen. Ik wil de Staten er graag opmerkzaam op maken dat de vraagstelling, daar waar het gaat om citaten, toen breder was. Waar het om ging in juni 2011 was: moeten wij als statenleden een WOB-verzoek indienen om aan de antwoorden te komen? Ik heb daarop toen geantwoord dat dat niet nodig moet zijn en dat vragen op tijd beantwoord moeten worden. Ik heb toen inderdaad gezegd dat ik erop zou toezien dat daarin actie zou worden ondernomen. Het ging toen eigenlijk om drie soorten vragen: de artikel 47-vragen, hoe gaan wij om met vragen voor het vragenhalvuurtje en vragen in de organisatie. Ik kan u zeggen dat op de drie punten actie is ondernomen in die zin dat daarop de processen zijn afgestemd. Nu komt u opnieuw met de opmerking dat u op een viertal vragen nog geen antwoord hebt gehad, terwijl de verdagingstermijn van 29 mei verlopen is.

Als het gaat om die vier vragen dan moet ik zonder meer zeggen dat die vragen beantwoord hadden moeten zijn binnen de termijn. Het feit dat u daarover vandaag vragen moet stellen, is niet goed. Het heeft er wel in geresulteerd dat de vragen morgen in het college van GS behandeld zullen worden, net zo goed als er nog drie artikel 47-vragen van de fractie van de PVV in het college van morgen aan de orde komen, waarop een besluit zal vallen, dat u per omgaande zal worden toegestuurd.

Er wordt een beetje een beeld geschetst dat het helemaal niet goed gaat. Het is misschien wel goed met elkaar te constateren dat er dit jaar reeds 38 vragen zijn gesteld in het kader van artikel 47, waarvan er 23 binnen de termijn zijn afgedaan, waarvan er elf nog lopen binnen de termijn en waarvan er vier buiten de termijn zaten. Dat zijn dan inderdaad de vier onderwerpen waarover morgen een beslissing wordt genomen. Daarmee bent u helemaal op de hoogte. Wij hebben met elkaar nogmaals afgesproken nog beter te bewaken dat wij binnen de termijnen antwoorden. Mijnheer Van Hall Scheffer, vergeet dat een nadere reactie van uw kant?

De heer VAN HALL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dank u wel.

De VOORZITTER: Zijn er aanvullende vragen vanuit de Staten? Dat is niet het geval.

Dan gaan wij verder en kom ik bij de fractie van de SP, die een vraag heeft gesteld over onder andere het arbeidsvoorwaardenbeleid.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Voor alle duidelijkheid: deze vragen worden gesteld naar aanleiding van de asbestkwestie, maar gaan in principe niet over het asbest. Toen de situatie rondom de vondst van asbest en de gang van zaken daaromtrent in De Sterren aan de orde kwam, heeft de fractie van de SP op 10 april jongstleden vragen gesteld. In die vragen is nadrukkelijk aan de orde gekomen: de risico-inventarisatie en –evaluatie. De vragen zijn niet beantwoord, ook deze vraag niet.

In de vorige statenvergadering was er ook een vragenhalvuurtje en toen heeft de gedeputeerde toegezegd dat hij na de afhandeling van het proces met de koper van het oude provinciehuis mogelijkheden zag om de vragen te beantwoorden. Vervolgens is er in de commissie BEM nog het een en ander gezegd over de beantwoording van de vragen. Daar heeft de gedeputeerde aangegeven dat in de opdracht aan de DCMR is meegenomen dat men de gang van zaken, ook in relatie tot die risico-inventarisatie, zal meenemen.

Wat ons echter zorgen baart, is het volgende. Die risico-inventarisatie en –evaluatie gaat niet alleen over asbest, maar over een groot aantal onderwerpen dat direct te maken heeft met een verantwoord personeelsbeleid. Ik noem: psychosociale arbeidsbelasting, het beleid voor jeugdigen en zwangere werknemers, fysieke belasting, beeldschermwerk, persoonlijke beschermingsmiddelen, arbeids- en rusttijden, enzovoort.

Nu de gedeputeerde klaarblijkelijk niet in de gelegenheid is om ten aanzien van asbest te refereren aan de risico-inventarisatie en –evaluatie, is het van het grootste belang dat wij nu weten of ten aanzien van die andere onderwerpen die ook van zo'n inventarisatie deel moeten uitmaken, de zaak wél op orde is. Ik hoop dat de gedeputeerde daarover duidelijkheid kan verschaffen, anders is het niet een onderwerp dat kan wachten tot de DCMR

haar taken heeft volbracht. DCMR gaat namelijk niet over het beleid ten opzichte van zwangere werknemers of arbeids- en rusttijden. Dat is een zaak die de provincie zelf ter hand dient te nemen. Dát is de urgentie van het onderwerp: hoe zit het met al die punten die in een risico-inventarisatie en -evaluatie aan de orde moeten komen op dit moment? Dat brengt ons tot de volgende vragen:

1. *Zijn alle thema's die in de vragen geformuleerd zijn, in een actuele risico-inventarisatie en -evaluatie opgenomen? Zo ja, wil het college de Staten de neerslag hiervan toezenden? Zo nee, welke thema's zijn wel opgenomen en welke niet?*
2. *Erkent het college zijn wettelijke verplichtingen met betrekking tot een risico-inventarisatie en -evaluatie?*
3. *Waarom is het tot dusver niet mogelijk gebleken de vragen met betrekking tot de risico-inventarisatie en -evaluatie te beantwoorden?*
4. *Heeft de Arbeidsinspectie geïnformeerd naar een actuele risico-inventarisatie en -evaluatie? Zo ja, wat zijn haar bevindingen?*
5. *Bent u bereid de opdracht aan de DCMR aan de Staten toe te zenden, zodat zij kunnen zien wat daar daadwerkelijk onder verstaan wordt?*
6. *Is het college, met de SP, van mening dat een actuele en rechtsgeldige risico-inventarisatie en -evaluatie een onmisbaar instrument is voor een verantwoord personeelsbeleid betreffende alle hierboven genoemde thema's en dat derhalve terstond voor actualisatie en rechtsgeldigheid gezorgd dient te worden indien zulks niet het geval is?*

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De vraag die hier eigenlijk enigszins onder ligt, is: wordt er überhaupt in algemene zin aan risico-inventarisatie en -evaluatie gedaan? Dat wordt in algemene zin gedaan, maar de vragen die totnogtoe zijn gesteld hadden met name het specifieke onderwerp: asbest. Ik heb daarvan aangegeven dat ik eerst alles daarover helder wil hebben, voordat ik daarop de antwoorden kan geven. Daarmee geef ik al aan dat er een aantal zaken ontbreekt. Die zaken moeten eerst goed worden uitgezocht, voordat ik daarop op een afdoende manier in een keer een antwoord kan geven.

Wij werken met een risico-inventarisatie en -evaluatie. Dat doen wij in overleg met onze Ondernemingsraad, precies zoals de wet dat voorschrijft.

Specifiek gezien dit onderwerp vond ik het nodig. Ook bij andere onderwerpen heb ik meegemaakt dat de Staten het gevoel hadden dat ik op dat moment alles wist, maar dat ik in werkelijkheid nog niet alles wist. Ik ben er daarom voorzichtig mee, omdat ik de exacte conclusies van het rapport nog niet ken. De verwachting is wel dat die een dezer dagen deze kant op komen.

Ik ga meteen door naar het antwoord op vraag 5. Zoals u weet hoort bij zo'n rapportage altijd de vraagstelling van ons, die ten grondslag lag aan de rapportage. Op het moment dat wij de rapportage kennen, zal de vraagstelling onderdeel uitmaken van die rapportage en aan de Staten ter beschikking worden gesteld.

Als iets in de wet staat, dan is dat zo. De mate waarin dat met betrekking tot de asbest het geval is, ben ik nog aan het bestuderen. Ik vind dat ik nog niet over voldoende informatie beschik om de Staten ten aanzien van asbest het specifieke verhaal te geven. Ik constateer echter wel dat dit door de jaren heen met de Ondernemingsraad in gezamenlijkheid is doorlopen. Totnogtoe zijn er vanuit de Ondernemingsraad geen specifieke punten gekomen. Mij is in elk geval niet bekend dat er mensen met psychische klachten rondlopen of dat wij dingen in het kader van de zwangerschap niet hebben geregeld. Ik mag daarmee toch ook op een gegeven moment als bestuurder kunnen aannemen dat als dat signaal er niet is, ik moet kunnen varen op datgene wat mij op dat punt wordt aangereikt. Als u zich er zorgen over maakt, wil ik het op uw verzoek nog een keer expliciet op die manier bij de directie onder de aandacht brengen. Volgens mij heb ik de vragen 2 en 3 nu beantwoord.

Vraag 4. Bij mijn weten heeft de Arbeidsinspectie niet geïnformeerd naar de actuele risico-inventarisatie en -evaluatie. Dat weet ik echter niet heel zeker. Op dit moment weet ik het niet. Er is mij in elk geval geen specifieke vraag ter ore gekomen of dat een punt van orde is geweest. Voor wat betreft de asbest is men specifiek naar het gebouw toe gegaan. Op basis van dat specifieke voorval heeft men met ons gesproken en voorwaarden gesteld. Dit specifieke punt weet ik niet. Ik zal het moeten uitzoeken. Het punt zal straks misschien nadrukkelijker aan bod komen in de rapportage.

Vraag 6: Is het college van mening dat een actuele en rechtsgeldige risico-inventarisatie en

-evaluatie een onmisbaar instrument is? Het is niet zozeer onmisbaar, maar het is een wettelijk instrument waarmee wij bezig zijn. Ik probeer er nu meer zicht op te krijgen. De Staten weten hoe de organisatie is georganiseerd. Aan het hoofd van onze organisatie staat de directie, die dat deel uitvoert. Normaal staat dat iets meer op afstand. U kunt zich voorstellen dat wij in de huidige situatie iets dichter met elkaar optrekken ten aanzien van dit onderwerp. Ik kan mij voorstellen dat als er uit die rapportages, die wij aan DCMR hebben gevraagd, aanbevelingen voortkomen, wij op die punten de aanbevelingen moeten meenemen en dat wij ervoor moeten zorgen dat wij het zo snel mogelijk in lijn brengen met de aanbevelingen die eruit voortkomen. We houden wel wat slagen om de arm. Het wachten is voor mij dus nog even op dat rapport. Ik heb u aan de voorkant al aangegeven dat ik alles ten aanzien van dit onderwerp uitermate serieus neem. Elke aanbeveling die ons wordt gedaan waarmee wij de werkomstandigheden kunnen verbeteren, moeten wij toepassen. Dat blijkt ook wel uit het akkoord dat wij met de bonden hebben bereikt om hier in gezamenlijkheid uitvoering te kunnen geven aan een sociaal statuut. Dat geeft aan dat wij zo veel mogelijk proberen om samen met onze medewerkers te doen. Aan alles wat wij kunnen doen om het werk op een goede manier te laten plaatsvinden, probeer ik als gedeputeerde in elk geval, met alle middelen die mij ter beschikking worden gesteld, invulling te geven.

Met betrekking tot dit specifieke punt zal ik even moeten wachten, want ik wil wel goede aanbevelingen hebben om te weten hoe ik daaraan invulling kan geven.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb goed geluisterd naar de woorden van de gedeputeerde. Helemaal geruststellend vind ik die echter niet. Waarom zou het namelijk zo zijn dat uitsluitend op het terrein van de asbest kennelijk de documentatie en registratie niet optimaal is, en dat dat bij al die andere zaken wel zou kloppen? De gedeputeerde sprak ook de woorden: "Mij is niet gebleken dat er ten aanzien van die onderwerpen het een en ander niet klopt". Ik wil echter graag zwart op wit zien dat het wel klopt. Dat is namelijk van belang voor de mensen die hier werken. Die verantwoordelijkheid rust nu op het

college. Dat dient terstond te worden opgenomen, mocht dat nog niet gedaan zijn. Het hoeft niet vanmiddag; vanavond mag ook.

Graag wil ik van de gedeputeerde het volgende horen. Wil hij de Staten – in elk geval mij – inzicht geven in de risico-inventarisatie en –evaluatie, voor zover die geldt en wél is afgehandeld? Ik wil die namelijk graag kunnen bekijken. Daarnaast begrijp ik nog steeds niet precies waarom die opdracht aan de DCMR niet vooraf ter inzage kan worden gelegd. Dan zouden wij ons namelijk een aardig beeld kunnen vormen van de reikwijdte van dat onderzoek, ook in relatie tot deze risico-inventarisatie en –evaluatie.

Ik herhaal mijn vraag in dat opzicht om alsnog die opdracht te ontvangen en ook het verzoek om de inventarisatie te mogen inlezen en te kunnen zien welke onderwerpen daarin worden behandeld en op welke wijze.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Of nu de hele Arbeidsomstandighedenwet reden is om het vragenhalfuurtje te gebruiken, weet ik niet, maar ik gun de SP haar vragen. Ik wil ook even van de gelegenheid gebruik maken om nog een aantal vragen te stellen, omdat wij grote belangstelling hebben voor het onderwerp asbest. Ik wil graag weten waarom DCMR is ingeschakeld om dit onderzoek te doen? Het is een club uit Rotterdam en een overheidslichaam. Bij een overheid die een overheid gaat controleren, krijg ik niet bij voorbaat een erg warm gevoel.

Verder zijn wij niet zo blij met het feit dat wij de opdracht die DCMR heeft gekregen, niet hebben gezien. Het college heeft de wettelijke plicht ons actief te informeren. Wij hebben de opdracht niet gezien. Misschien is het alleen maar een statistisch onderzoek. De vraag is dan na vier weken straks misschien wel: wat hebben wij aan dit onderzoek gehad?

Tot slot heb ik nog een vraag over de orde. Morgen is het precies vier weken geleden dat de opdracht is verstrekt aan DCMR. Morgen zou het rapport dus beschikbaar moeten zijn. Ik vraag mij af of dat gaat lukken.

De VOORZITTER: Ik constateer dat er verder geen vragen zijn van de zijde van de Staten. Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De vraag die de heer Meijer nu stelt en van waaruit door de PVV een reactie wordt gegeven wil ik natuurlijk beantwoorden. Ik wil u alles verstrekken. U kunt krijgen wat u wilt. Ik denk echter dat het op een gegeven moment wat vervoert om dit soort stukken, die in principe – zoals het georganiseerd is – bij de directie liggen, althans die vallen onder de directievoering over het bedrijf, te verstrekken. Als u een zorg heeft, moeten wij die serieus nemen. Als die zorg er is van de kant van onze medewerkers, moeten wij dat ook doen. Om die reden doe ik alles in overleg met mijn medewerkers. Als u stukken wenst, kunt u deze krijgen.

Op een bepaald punt praten wij langs elkaar heen. Volgens mij zeg ik heel duidelijk dat wij op dit moment een probleem moeten aanpakken voor wat betreft asbest. Dat is de aanleiding waarom wij een aantal dingen aan het doen zijn. Het heeft voor mij prioriteit daarop nu in eerste instantie goed toe te zien. Daaruit zullen aanbevelingen voortkomen. Een aantal dingen is niet helemaal gelopen zoals die hadden moeten lopen; dat is volgens mij wel duidelijk. Het moet helder zijn waar dat dan in zit en hoe het heeft kunnen gebeuren, zodat ik daarop maatregelen kan nemen. Ik denk dat hetgeen de heer Meijer mij probeert te zeggen, datgene is zoals ik daar op dit moment in sta, nog niet wetende wat ik straks precies aan aanbevelingen kan krijgen. Het lijkt mij echter logisch dat als er aanbevelingen uit komen en er wordt aangegeven hoe een en ander misschien beter kan worden geregeld in de organisatie, ik met die kennis nog even naar alle andere onderdelen in het geheel kijk. De primaire aanleiding is om onze medewerkers de geruststelling te geven over datgene wat er met betrekking tot de asbest is gebeurd. Dat heeft prioriteit. Alle andere zaken die moeten worden meegenomen zijn ook allemaal belangrijk en die zullen wij daar ook in meenemen. Ik denk dat ik op dit punt in eerste instantie daar blijf. Van daaruit schakel ik door. Ik kan mij voorstellen dat als blijkt dat een aantal aanpassingen moet plaatsvinden, wij het geheel nog een keer goed tegen het licht houden. Volgens mij praten wij elkaar dan nu na.

De VOORZITTER: Het is dat de gedeputeerde een

vraag aan u stelt, dat u het woord krijgt. Is dat hetgeen u aan de gedeputeerde had willen vragen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee. Ik wil iets anders van de gedeputeerde horen. Hij mompelde net iets en misschien heb ik dat niet goed gehoord. Het kan dus ook aan mijn oren liggen. Ik meende zojuist echter te verstaan dat hij zei dat wij de risico-inventarisatie kunnen inzien als wij dat willen. Klopt dat?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ja, u kunt alles krijgen wat u wilt. De vraag is echter tot welk detailniveau u wilt gaan. Wilt u straks ook dat wij u, als wij een medewerker gaan aannemen, gaan informeren hoe de gesprekken zijn geweest? Wilt u dan ook de beoordeling van iedere medewerker zien? Het is mijn opvatting dat wij er met betrekking tot de directie van moeten kunnen uitgaan dat het bedrijf draait, zodat onze beleidsdoelstellingen kunnen worden uitgevoerd. Ik probeer, op basis van wat in het verleden is gebeurd, daar nog eens goed naar te kijken en na te gaan of wij daaruit lering kunnen trekken en eventuele aanpassingen kunnen doen. Om nu echter al dit soort zaken te laten zien? Ik wil het met alle plezier doen, maar dan moeten wij met elkaar spreken over een fundamentele vraag: tot op welk detailniveau wilt u op de hoogte zijn?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde moet nu geen karikatuur van de situatie maken. Tot dusver is in elk geval gebleken dat het bij asbest niet goed zit. Dat erkent de gedeputeerde zelf ook. Er is nog niet vastgesteld – ik vind het belangrijk genoeg om dat toch te kunnen doen - of dat bij de andere onderwerpen, die op een zeker moment ook een groot belang kunnen krijgen, want dat weet je nooit, ook goed is. Ik ga er niet op voorhand van uit zo lang niemand piept, dat het allemaal wel in orde is. Ik vind dat wij ten opzichte van de mensen die hier werken, de verplichting hebben ons te vergewissen van het bestaan van deze inventarisatie en de kwaliteit daarvan, met inbegrip van het plan van aanpak. Ik hoef dus niet betrokken te worden bij sollicitatiegesprekken met individuele medewerkers, maar ik wil wel graag de risico-inventarisatie en –evaluatie kunnen inzien, om te kunnen beoordelen of een en ander goed op orde is en of alle andere

aangelegenheden goed geborgd zijn. Ik hoop dat de gedeputeerde mij daartoe in de gelegenheid wil stellen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat wil ik, maar dan wil ik even voor alle duidelijkheid het volgende vragen. Ik probeer voor mijzelf helderheid te verkrijgen voor het geval wij daarvan beleid gaan maken. Als de heer Meijer het vraagt met betrekking tot het incident dat heeft plaatsgevonden en alle gevolgen die daaruit voortkomen en met betrekking tot de vraag hoe wij daarnaar nog eens stevig gaan kijken, dan is het zo dat als er straks aanbevelingen komen met betrekking tot asbest, ik in algemene zin naar de risico-inventarisatie en –evaluatie zal kijken. Als hij op dat punt zegt dat hij, eenmalig, wil meekijken, dan is dat akkoord. Het was niet mijn bedoeling daarvan een karikatuur te maken. Als het echter structureel wordt, dan is de fundamentele vraag aan de orde in hoeverre hij steeds informatie wil hebben. Dit is namelijk juist een onderdeel van het bedrijf, dat wij iets meer op afstand hebben staan, ook om het werk goed te kunnen leveren naar ons toe.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is allemaal niet zo ingewikkeld. Er is een wettelijke verplichting. Die schrijft voor dat de provincie zo'n risico-inventarisatie en –evaluatie heeft en maakt. De vraag is gewoon of het op al die onderdelen klopt, ja of nee. Bij één onderwerp dat aan de orde is gekomen, bleek het niet te kloppen. Het feit dat wij dan maar moeten aannemen dat het voor die andere punten wel goed zit, gaat mij net iets te ver. Ik vind dat onze verantwoordelijkheid, als Staten, zo ver reikt dat wij ons ervan moeten kunnen vergewissen dat wij de totale risico-inventarisatie en –evaluatie, alsmede het plan van aanpak, kunnen beoordelen. Als de gedeputeerde mij toezegt dat ik en wat mij betreft ook de andere statenleden, als zij dat willen, in de gelegenheid worden gesteld daarnaar te kijken, dan stel ik dat zeer op prijs.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat u afrondt, want het vragenhalfuurtje zit er al bijna op. Als u de vraag afrondt, kan de gedeputeerde nog even reageren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik was klaar. Ik wil alleen nog toevoegen dat zowel van de zijde van de PVV als van ons gevraagd is de opdracht aan de DCMR vooraf te mogen inzien. Ik zie nog steeds niet goed in waarom dat niet zou kunnen. Ik verwacht ook in dat opzicht nog enige verduidelijking van de gedeputeerde.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als ik dit beluister, moet ik ook constateren dat het een dossier is dat reeds vele jaren speelt. In de negentiger jaren was dit onderwerp ook aan de orde. Toen zijn alle organen die erbij betrokken moesten worden – zowel de Staten als de Ondernemingsraad – erbij betrokken geweest. Toen hebben we de SP ook niet gehoord over al dit soort onderwerpen. De SP is toen meegegaan in het beleid dat toen gevoerd is. Natuurlijk is het gemakkelijk nu te constateren dat sommige dingen in het verleden niet helemaal goed zijn gegaan.

De VOORZITTER: Heeft u een aanvullende vraag?

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Jazeker, ik heb een aanvullende vraag aan de gedeputeerde. De focus ligt nu erg op de regels die in het verleden mogelijkwerijs niet helemaal goed zijn verlopen. Ik denk echter dat de focus nu moet liggen op de mensen die betrokken zijn geweest, hier in het provinciehuis. Ik heb van Gedeputeerde Staten begrepen dat er het maximale aan wordt gedaan om die mensen te begeleiden én om te kijken of het nu wel goed gaat, alsmede om de regels aan te passen. Is de indruk, die de fractie van de VVD daaromtrent heeft, inderdaad de juiste?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan pak ik de beide vragen even bij elkaar. Op dit moment ben ik in overleg met de Ondernemingsraad om te kijken hoe wij dit dossier moeten aanpakken. Wij hebben, niet samen met Provinciale Staten, maar wel samen met de Ondernemingsraad, opgesteld hoe de vraagstelling naar DCMR zou moeten luiden. Overigens is dat geen zuiver een statistisch gegeven geweest, maar ook, omdat wij er zelf lering uit willen trekken, met de vraag: waar is het niet goed gegaan, althans hoe heeft het kunnen gebeuren

dat die situatie zich heeft kunnen voordoen? Waar zaten de veiligheidskleppen en waar hebben deze niet gefunctioneerd en waar hebben deze wel gefunctioneerd? Dat heb ik allemaal in beeld willen hebben, omdat je daarmee uiteindelijk maatregelen kunt nemen om ervoor te zorgen dat deze situatie zich in de toekomst niet meer zal voordoen. Als de heer Meijer op basis daarvan zegt dat er misschien andere zaken zijn die niet goed zijn of die niet goed kunnen gaan lopen, dan zeg ik hem toe dat ik hem over hetgeen wij doen met alle plezier wil informeren. Wel heb ik een meer principieel punt met betrekking tot die vraagstelling. Wij vinden het van belang dat wij het deel Personeel en Organisatie samen met de medewerkers, met onze Ondernemingsraad, vormgeven. Dat is de primaire taak. Provinciale Staten zijn er met name om in algemene zin te toetsen op beleid en dergelijke. Ik vind het heel fijn en goed te constateren dat de Staten zo veel belangstelling hebben voor wat er met de medewerkers in algemene zin gebeurt. Het is echter in algemene zin de verantwoordelijkheid van de directie om het bedrijf te draaien en voor Provinciale Staten om te controleren en toe te zien op de beleidsvoornemens en hetgeen wij in de maatschappij aan het doen zijn. Daar zit de controlerende rol van Provinciale Staten. Ik kan mij heel goed voorstellen, gezien de betrokkenheid bij het dossier, dat Provinciale Staten zeggen, nu dit zich heeft voorgedaan, dat wij een uitzondering maken. Normaal gesproken bemoeien Provinciale Staten zich niet zozeer met het personeels- en organisatiebeleid, maar op dit punt zouden zij graag die informatie krijgen. Dat zeg ik toe. Daarmee heb ik geen enkel probleem. Ik begrijp dat dat in deze situatie wordt gevraagd. Het enige wat ik helder probeer te krijgen is of het niet iets van structurele aard wordt. Dat klinkt misschien wat absurd, maar ik wil wel die scherpte erin hebben, zodat u niet straks iets van mij verlangt waarvan ik denk dat ik de ene toezegging heb gedaan en waarvan u in de veronderstelling bent van een andere toezegging.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie uw uitnodiging om te kunnen komen kijken tegemoet. De opdracht aan de DCMR zien wij ook graag tegemoet.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijn-

heer de Voorzitter! Die zal straks gewoon in het dossier zitten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Vooraf?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Het onderzoek is al uitgevoerd. Althans, wij wachten nu tot het rapport onze kant op komt.

De VOORZITTER: Dank. Ik sluit deze discussie. Het vragenhalfuurtje is hiermede beëindigd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb zojuist een vraag gesteld en daarop heb ik nog geen antwoord gekregen.

De VOORZITTER: Is dat zo?

De heer DERCKSEN (PVV): Ik heb namelijk gevraagd waarom het Rotterdamse overheidslichaam DCMR is uitgenodigd om de overheid, de provincie Utrecht, te controleren.

Ik heb nog één opmerking voor de heer Barneveld Binkhuysen en dan houd ik ermee op. Wij zitten hier natuurlijk ook om te oordelen over het beleid van het verleden en niet alleen over het beleid van de toekomst.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet daarop een wedervraag stellen. Wat doet de heer Dercksen vermoeden dat DCMR niet in staat zou zijn dit onderzoek uit te voeren?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan een heleboel bedrijven noemen die dat onderzoek kunnen uitvoeren. Mijn vraag aan de gedeputeerde – en ik weet niet of hij die wil beantwoorden – is: waarom is er een overheidslichaam, gelieerd aan de gemeente Rotterdam, uitgenodigd dit onderzoek te doen? Daaraan moet toch een overweging ten grondslag hebben gelegen?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik stelde mijn wedervraag om de manier waarop de heer Dercksen vroeg waarom 'een' overheidsbedrijf, gelieerd aan de 'gemeente' Rotterdam, het onderzoek uitvoert. Daaruit maak ik op dat zijn onderliggende toon

aangeeft dat hij er geen vertrouwen in heeft dat die organisatie dit onderzoek uitvoert. De vraag die ik hem daarom stel:

heeft de heer Dercksen reden om aan te nemen dat het een verkeerde keuze zou zijn? Dat wil ik namelijk weten, omdat ik dat dan kan meenemen. Misschien maken wij wel verkeerde keuzes.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het vragenhalfuurtje houdt in dat wij vragen stellen aan het bestuur en niet andersom. Ik nodig de gedeputeerde natuurlijk graag uit om mij vragen te stellen.

De VOORZITTER: Vandaar dat in het vragenhalfuurtje alleen toelichtende vragen gesteld kunnen worden en niet discussies te beginnen.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik heb echter nog steeds geen antwoord. Ik vraag naar de onderbouwing waarom de DCMR is uitgenodigd dit onderzoek te doen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ik heb het al eerder aangegeven. Wij hebben dit verhaal neergelegd bij directie en Ondernemingsraad en hen gevraagd met een goed advies te komen om dit vorm te geven. Daaruit is deze organisatie naar voren gekomen. De DCMR heeft het onderzoek uitgevoerd. Ik heb geen veronderstelling dat het geen goede club zou zijn om dit onderzoek te kunnen uitvoeren. Niemand heeft mij daarover gezegd dat als wij met die club in zee gaan, wij rotte rapporten en wat al niet meer kunnen verwachten. Dat is mij allemaal niet gebleken. Ik hoor de heer Dercksen de vraag stellen met een ondertoon. Daarom vraag ik mij af of iemand mij had moeten waarschuwen. Dan kunnen wij het beter nu maar constateren, omdat dan het rapport misschien op voorhand niet goed is. Ik constateer met de heer Dercksen dat hij niets tegen deze organisatie heeft en dat hij het een goede organisatie vindt. Hij was even bang dat iemand anders in deze zaal wel op de hoogte was van het feit dat er iets niet deugt aan DCMR, maar dat hij er ook, net als ik, een goed vertrouwen in heeft dat er een deugdelijk rapport uit voortkomt en dat we met dat rapport in de hand alle noodzakelijke dingen kunnen doen. Dat maak ik op uit de vragen die wij nu aan elkaar hebben gesteld.

De VOORZITTER: Dank. Wij besluiten de discussie en de beraadslagingen.

Vaststellen van de notulen en de besluitenlijst van 23 april 2012.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen de Staten de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 23 april 2012 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel jaarrekening 2011.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In mijn bijdrage bij dit agendapunt wil ik een drietal punten inbrengen. Om te beginnen zal ik het hebben over de jaarrekening als document. Daarnaast wil ik het hebben over onze zorg over het onrustbarende gebrek aan controle dat daaruit blijkt en over het uiteindelijke bestedingsvoorstel. Om te beginnen het document zelve. De fractie van de PvdA is van mening dat de jaarrekening er keurig uitziet. De opbouw is helder, de informatie is goed beschikbaar en de toelichtingen zijn uitstekend leesbaar. Onze complimenten voor al die harde werkers die er heel veel tijd en energie in gestopt hebben. Het is elk jaar weer een hele klus. Het resultaat is wat ons betreft prima. Natuurlijk zal er blijvende aandacht moeten zijn voor bijvoorbeeld de gebruikte indicatoren. Op een andere plek hebben wij het daarover al gehad. Daar valt echt nog een slag te maken. Wij zullen daar alert op zijn. Ook het college is daar alert op. Ongetwijfeld zal daar volgend jaar weer een stap in gezet zijn.

Ons tweede punt. Wij zijn veel minder positief over het gebrek aan controle, zoals wij dat toch echt zien, en zoals dat uit deze jaarrekening opnieuw blijkt. Als het gaat om de jaarrekening doel ik daarbij concreet op de onderbestedingen van vele tientallen miljoenen euro's, waarbij ik op zich geen oordeel uitspreek over de onderbestedingen. Daar kun je soms blij mee zijn en soms kun je er helemaal niet blij mee zijn. Het gaat met name over de gebrekkige informatie daarover. In de voorjaarsnota 2011 stond hierover niets vermeld. In de najaarsnota 2011 stond daarover ook niets vermeld; bij die najaarsnota hebben wij het over december. Nu ineens blijkt dat wij op de

programma's € 79 miljoen over hebben, waarvan met name de onderbestedingen de oorzaak zijn. Uit een rapport uit 2008, dat wij te zien hebben gekregen, blijkt dat meer dan de helft van de onderbestedingen echt een interne oorzaak heeft. Daarvoor is het college verantwoordelijk en mag daarop worden aangesproken.

Ik noem nog een ander voorbeeld. Het gebrek aan controle blijkt ook uit andere punten. Bij de begroting 2011 werd bijvoorbeeld een resultaat van plus € 5,6 miljoen voorspeld. Bij de voorjaarsnota was dat min € 4,7 miljoen. Bij de najaarsnota was dat min € 2,4 miljoen. Dan hebben wij het over december 2011. Nu ineens, in mei/juni 2012, hebben wij het over plus € 17,2 miljoen. Dat is toch volstrekt geen vorm van zorgvuldig begroten meer, zo is mijn stellige overtuiging.

Het blijkt ook uit een tweetal rekenkamerrapporten, die wij in de laatste maanden hebben gekregen. In het najaar kregen wij het rekenkamerrapport over de Versnellingsagenda, waaruit heel duidelijk bleek dat men niet in control was. De vorige keer hebben wij het gehad over het rekenkamerrapport over de subsidies. Ook daarbij bleek opnieuw dat dit college de boel niet onder controle heeft. Er zit ongetwijfeld iemand achter de knoppen, zo mag ik hopen, maar dat is niet dit college.

Dat vind ik zorgelijk. Onder normale omstandigheden is dat al zorgelijk, maar zeker in de huidige, onzekere omstandigheden is dat buitengewoon zorgelijk. Ik roep het college echt dringend op daar anders in te gaan zitten, daar veel meer en alerter bovenop te gaan zitten en ervoor te zorgen dat niet alleen het college in control is en dat wij er op het juiste moment over geïnformeerd worden en, als er bijstellingen noodzakelijk mochten zijn, wij die bijstellingen op tijd kunnen invullen.

Tot slot het uiteindelijke voorstel dat voorligt, het bestedingsvoorstel. Wij kunnen daarmee op zich in hoge mate instemmen. Ik heb een amendement gezien van de fractie van de SP over het openbaar vervoer. Wij gaan daar even zorgvuldig naar kijken, want het heeft onze sympathie. Voor het overige kunnen wij akkoord gaan met het voorstel zoals het voorligt.

Mevrouw SMIT (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de VVD is wel content met deze jaar-

rekening 2011. Daar horen drie overwegingen bij, namelijk: de inzichtelijkheid van het verslag – de fractie van de PvdA heeft dat wel bevestigd –, de onderbesteding en het resultaat.

Minder tevreden zijn wij met de toegenomen risico's voor het Hart van de Heuvelrug. Wij kunnen niet zeggen dat het college niet in control is. Wij hebben daarover een heel andere mening. Wij krijgen heel inzichtelijke rapportages, zoals de najaarsrapportage. De begroting is natuurlijk een voorschot op wat je hoopt dat het zal zijn. In deze tijd hebben wij echter met veel onzekerheden te maken. Die maken dat de cijfers bijgesteld worden. Daarmee kan de VVD heel goed leven. Daarom zijn wij ook zo blij met het resultaat. Ten eerste. De jaarrekening geeft ook in dit verband een goed inzicht in de afwikkeling van het Uitvoeringsprogramma 2007 – 2011. Het financieel restant van € 57 miljoen gaat naar de reserve Projecten, waardoor nu in principe een eind is gekomen aan dit programma. Wij kunnen dit afsluiten en het ligt nu verder in de uitvoering.

Weliswaar betreft de onderbesteding een aanzienlijk bedrag. In deze Staten is het blijkbaar een heel grote zorg. De fractie van de VVD heeft daarover wat minder zorgen. Het gaat om grote projecten. Er zijn vele partijen mee gemoeid. In onze visie gaat het om externe factoren, om maar de € 31 miljoen te noemen voor de aanleg van natuur. Dat is natuurlijk iets waarover wij met elkaar hebben besloten om dat stop te zetten, omdat daarover zoveel onduidelijkheid bestond. Dat geldt ook voor het Fonds Bouwen en Wonen. Daarbij zijn wij ook afhankelijk van externe factoren, zoals de gemeenten en de ontwikkelaars en wie dan ook, die hun nek uitsteken voor dit soort zaken. Je kunt dat niet allemaal op één achternamiddag maken.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb even een nieuwsgierige vraag over de onderbesteding en hoe daarnaar wordt gekeken door de VVD. Is mevrouw Smit het niet met mij eens dat het een enorm risico in zich houdt als je uiteindelijk voor vele tientallen miljoenen euro's anders besteed blijkt te hebben dan je aanvankelijk bedoeld had?

Mevrouw SMIT (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Daarover hebben wij het helemaal niet, want die

miljoenen zijn niet besteed. Deze worden nog besteed aan de doelen die wij met elkaar gesteld hebben. Ze worden niet op een andere wijze besteed. Daar zijn wij allemaal bij. Ik heb daarover geen enkele zorg.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Even heel kort. Mevrouw Smit was erbij in 2011, maar zij wist het niet. Nu, in juni 2012, horen wij namelijk pas dat het zich zo heeft voltrokken.

Mevrouw SMIT (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat is helemaal niet waar. Dit is een item dat al die jaren speelt. Wij weten dat wij in 2007 een zeer ambitieus programma hadden. Er moest € 400 miljoen de grond in. Volgens mij hebben wij elkaar daarmee wel een beetje gek gemaakt. Dat is haast niet te doen. Dat is gebleken. Het gaat om zulke ingewikkelde projecten. Daarom loopt het programma ook zo ver uit. Daarom ben ik ook blij dat wij nu in feite aan een eind gekomen zijn, waarin wij dat keurig kunnen afwikkelen.

De fractie van de VVD maakt zich dus geen zorgen over de onderbesteding, zeker ook niet in de toekomst. Immers, bij de voorjaarsnota 2011 hebben wij daarover een nieuwe procedure afgesproken. Er komt pas geld als de projecten een uitvoerbaar projectplan hebben, en niet eerder. Bovendien hebben wij dan natuurlijk helemaal niet meer te maken met een zo enorme hoeveelheid aan grote projecten.

Het positieve resultaat. Ook daarover heb ik een heel andere mening dan de PvdA. Ik ben blij met dit positieve resultaat. Het is wat moeilijk uit te leggen, dat wel. € 48 miljoen negatief en toch € 17 miljoen positief. Wij weten allemaal dat wij veel eenmalige projecten maken. Daar sparen wij als provincie voor. Dat spaargeld stoppen wij in een reserve en daarvan maken wij de projecten. Dan komt er € 65 miljoen uit die reserve, want dat hadden wij zo met z'n allen bedacht. Dan blijkt dat het resultaat gewoon positief is.

Het voordeel. Van het positieve resultaat kunnen wij € 11 miljoen toevoegen aan de saldireserve. Dat is maar goed ook. De voorjaarsnota 2012 laat ons immers zien dat er nog een vrij besteedbare saldireserve overblijft van € 15 miljoen. In het meerjarenperspectief stonden wij een aantal jaren

positief, maar in 2021 keert dat zich tegen ons. Bovendien staat ons nog zwaar weer te wachten: de korting van het Provinciefonds, trap op, trap af en de vervangingsinvesteringen moeten allemaal nog verwerkt worden.

Tot slot. Ook hier in Provinciale Staten spreken wij onze zorg uit over de toegenomen risico's voor het Hart van de Heuvelrug. Wij verzoeken het college dicht op deze projecten te zitten en te zorgen voor een adequate grondexploitatie, zodat bijsturing – dan denk ik natuurlijk aan de kostenkant, zeg ik tegen de heer Krol – nog mogelijk is.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PVV is van mening dat de jaarrekening 2011 van onze provincie niet voldoet aan artikel 3 van de BBV (Besluit begroting en verantwoording), want zij stelt ons niet in staat om onze controlerende taak uit te voeren. Het is misschien een boude stelling, maar deze is wel gebaseerd op de volgende bevindingen, die niet uitputtend zijn.

Wat als saldo van de opbrengsten en kosten wordt gepresenteerd, is niet het werkelijke saldo. Er was in 2011 geen voordelig saldo van € 17,2 miljoen, maar een nadelig saldo van ruim € 48 miljoen. Er wordt balletje-balletje gespeeld met grote aantallen reservepotjes en bij de programma's wordt steevast niet genoemd wat wel of niet is bereikt. Wij roepen het college van GS dan ook op om het verlies gewoon het verlies te noemen. Zie ook wat al eerder genoemd is, namelijk dat het zo moeilijk is dit uit te leggen. Dat het niet uit te leggen is, dat snappen wij wel. Een goed verhaal kun je goed en slecht brengen. Een slecht verhaal kun je alleen maar slecht brengen. Een tekort is gewoon een tekort.

Verder roepen wij het college van GS op om alle reservepotjes onder te brengen in één algemene reserve – dat maakt het allemaal veel overzichtelijker en beter controleerbaar –, om alle baten en lasten op te nemen in de begroting, respectievelijk in de rekening van baten en lasten en tot slot om de financiële en beleidsinhoudelijke informatie samen te voegen, of in de jaarrekening, of in een van de andere documenten van de planning- en controlcyclus.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter!

Van onze zijde een zekere herhaling van patronen die wij in de afgelopen jaren hebben gemeld. Positief is de leesbaarheid van de jaarrekening, die ook dit jaar weer verder is verbeterd. Ik weet dat het de intentie van het college is om daarin de komende tijd weer stappen te maken. Wij onderschrijven daarmee het advies van de subcommissie en gaan uiteindelijk akkoord met het voorstel.

Omdat er toch al wat woorden over zijn gewisseld, wil ik toch iets zeggen over de onderbestedingen. Daar kun je steeds heel verschillend naar kijken; gunstig of ongunstig. Eén ding: terugkijkend naar de afgelopen jaren moeten wij constateren dat er elk jaar weer nogal forse onderbestedingen zijn. Elk jaar weer zijn er andere specifieke oorzaken voor. Er ligt echter wel een aantal patronen onder. Die patronen kunnen zijn: een te late medefinanciering of geen medefinanciering die voorzien was, een vertraagde uitvoering of problemen in het uitvoerende apparaat, misschien onvoldoende subsidieverzoeken van voldoende kwaliteit en gunstige inkoop situaties, waardoor je onder het begrote bedrag komt. Dat zijn geen 80 oorzaken, maar dat zijn een paar grote patroonmatige oorzaken.

Wat wij het college eigenlijk willen voorhouden om in de komende jaren verder uit te werken bij de jaarrekening, is of dat als systematiek zou kunnen. Natuurlijk hebben wij allerlei compatibiliteitsregels en moeten wij de jaarrekening op een bepaalde manier presenteren. In het hele spel van hoeveel geld er voor een bepaald doel ter beschikking is, hoe hard de uitputting loopt en wat de oorzaken zijn waarop kan worden bijgestuurd, is het goed dit fundamenteeler met elkaar te kunnen bespreken, hier in zo'n politieke arena.

Ik zag de bespreking van de commissie MME. Ik kan mij voorstellen dat je op een bepaald moment zegt dat er een onderscheid is tussen onderbestedingen en dat je nagaat of de oorzaak vooral in medefinanciering of in het uitvoerende apparaat ligt of dat het gaat om een onderbesteding waarbij we het heel gunstig hebben gedaan. Wellicht zijn er meerdere beleidsdoelen onder hetzelfde hoofdstuk te realiseren. Je kunt bijvoorbeeld tot een versnelde of zelfs tot een vergrote uitvoering overgaan. Dat zijn dingen die eerder bespreekbaar zijn. Die systematiek wil ik toch eens voorhouden. Ik snap dat wij in de jaarrekening en in de toekomst vaker zullen worden geconfronteerd met dit

soort onderbestedingen. Het zou mij echter een lief ding waard zijn als deze onderbestedingen in perspectief zouden worden gezien van de bestedingen over meer jaren, de beleidsdoelen en de mate waarin deze gerealiseerd zijn.

Tot slot nog een punt, waarvan ik mij kan voorstellen dat in elk geval de indruk wordt gewekt dat wij soms niet helemaal in control zijn. Die vraag heb ik ook in de commissie BEM gesteld. Ik vind dat wij op die vraag telkens nog een onbevredigend antwoord komt. Oké, ik kan mij voorstellen dat wij iets begroten en dat je aan het einde van het jaar moet constateren dat wij die begroting niet helemaal pasklaar hebben gekregen. Zo gaat het met begroten en uitgeven. Wat mij echter in de afgelopen jaren heeft bevreemd en wat mij ook dit jaar weer bevreemdt, is dat wij in de loop van het jaar bijgestelde begrotingen krijgen. Er worden allerlei zorgvuldigere aannames gedaan over hoe je uiteindelijk bij de eindstreep komt. Als ik dat in de jaarrekening terugvertaald zie, dan lijkt het net of die voorspellingen een soort tombola zijn: bijvoorbeeld dat we dachten dat we gunstig uitkwamen en dat het ongunstig is of dat wij dachten dat we gunstig uitkwamen en er moet geld bij dat helemaal niet nodig is. Ik zie gewoon niet de scherpte van die bijgestelde begroting door het jaar heen. Wellicht dat daarop nog wat licht kan worden geworpen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter!

De jaarstukken van 2011 zijn aanleiding voor een korte terugblik.

Het jaar 2011 is het jaar van de statenverkiezingen, het jaar van nieuwe Staten en van een nieuwe coalitie. De sporen die de nieuwe coalitie inmiddels in dit korte tijdsbestek heeft achtergelaten, liegen er niet om. Er zijn ingrijpende keuzes gemaakt. Bijna een jaar geleden toen het ging om de voorjaarsnota, zijn er flinke bezuinigingen doorgevoerd, met name op het sociaal en cultureel gebied. Dat waren ontwikkelingen die wij als SP buitengewoon hebben betreurd. Het betekent namelijk dat naast datgene wat de coalitie ziet als kerntaken voor deze provincie, een aantal fundamentele zaken onder druk is komen te staan. De filosofie erachter was dat het niet onze taak was, maar vaak die van de gemeenten. In deze tijden van bezuinigingen wordt er weliswaar geld onttrokken aan het Pro-

vinciefonds, maar dat geldt nog in veel sterkere mate voor het Gemeentefonds. Dat betekent vaak dat wij een onevenredig beroep doen op gemeenten om in te springen, daar waar wij, vanuit een kleinere noodzaak, die taken achterwege laten. Dat vinden wij een verkeerde ontwikkeling. De gemeente is namelijk primair verantwoordelijk voor de directe dienstverlening aan de burgers en heeft met allerlei zaken te maken die nog wat verder van dit provinciehuis af staan. Wij hopen dat er in dat opzicht het een en ander kan veranderen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer suggereert dat de bezuinigingen slechts voortkomen uit de korting op het Provinciefonds, waarbij het op zich om een aanzienlijke korting gaat. Is het hem dan ontgaan dat de bezuinigingen ook voortkomen uit het feit dat het provinciaal vermogen vrijwel op is, dat de rente die daaruit voortkomt er ook niet meer is en dat er tegelijkertijd, in de voorafgaande periodes, een enorme verwachting is ontstaan doordat er zo veel meer geld in omloop was? Het verschil tussen het vrij besteedbare in de vorige periode en nu is vier op één. Ik ben het eens met zijn suggestie dat het Provinciefonds minder zwaar wordt gekort dan het Gemeentefonds, maar het is echt niet de enige reden. Wil hij dat niet erkennen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb er geen moeite mee dat feit te erkennen. Ik weet bijvoorbeeld uit de opbrengsten uit de verkoop van energiebedrijven, enzovoort, dat die in belangrijke mate een andere situatie laten ontstaan en dat die zich heeft gewijzigd. Ik leg echter toch de financiële mogelijkheden van een provincie en een gemeente naast elkaar. Als je besluit om kortingen één op één door te voeren en als je daarin tamelijk rücksichtslos sociale en culturele doelen het nakijken geeft, dan leg je die verantwoordelijkheid in belangrijk mate bij de gemeenten. Die gemeenten worden nu eenmaal ernstiger getroffen dan de provincie. Dat vind ik een punt van overweging. Wij vinden het buitengewoon spijtig dat de bezuinigingen op deze manier zijn doorgevoerd en dat daarmee een deel van de lasten elders is terechtgekomen, waar ze eigenlijk niet kunnen worden gedragen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter!

Dit suggereert ook dat de provincie heel veel meer geld heeft dan de gemeenten. Als je kijkt naar de omvang van de begrotingen van gemeenten en van de provincie, dan is de provincie ongeveer de zesde gemeente in haar gebied. Dat geeft ook een verhouding weer, die heer Meijer suggereert, dat wij het tekort van bijvoorbeeld Amersfoort en Utrecht kunnen opvangen. Dat kunnen wij helemaal niet, want zij hebben aanzienlijk grotere begrotingen dan wij.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik suggereer niet dat de provincie de tekorten van Amersfoort en Utrecht kan opvangen. Als je voor de keuze wordt gesteld wat je gaat doen met minder inkomsten, dan ga je de keuze maken waar je je prioriteiten legt. Deze provincie legt ook prioriteiten hier bij dit gebouw waar wij nu zitten en legt ook prioriteiten bij infrastructurele projecten, waar je de nodige vraagtekens bij kunt zetten in die omvang, en maakt keuzes voor de Vrede van Utrecht, voor de Culturele Hoofdstad, enzovoort, en laat andere zaken liggen. Bij die afweging moet je nadrukkelijk meenemen waar je de lasten neerlegt. Die lasten leg je in feite neer bij de mensen die ze niet kunnen dragen. Daar komen de lasten terecht als je ze bij de gemeente neerlegt. Die politieke keuze hebben wij in het afgelopen jaar gemist.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste bestrijd ik in zijn volle omvang. De heer Meijer suggereert nu namelijk dat wij de schuld zijn van het feit dat de sociale lasten terechtkomen bij de gemeenten. Dat is het Rijk, om te beginnen. Ik constateer bovenal dat de heer Meijer erkent dat een aantal politieke keuzes is gemaakt en dat die keuzes hun effect hebben; dat was ook de bedoeling.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Met belangstelling neem ik kennis van de opvatting van de heer Nugteren. Dat neemt niet weg dat ik van mening ben – en ik zal dat hier herhalen – dat de lasten zijn neergelegd bij de mensen die die lasten niet kunnen dragen, omdat zij in belangrijke mate afhankelijk zijn van de gemeentelijke inspanningen. Ik denk daarbij onder meer aan de bijstand en aan de Wmo. Die mensen komen in de knel op het moment dat er een dringend appèl

wordt gedaan op de gemeenten om taken over te nemen van de provincie.

Ook het natuurbeheer is zwaar onder druk komen te staan, met als dieptepunt de aanvaarding van het Natuurakkoord. Die gang van zaken maakt meteen duidelijk hoe de verhoudingen in het afgelopen jaar in deze Staten lagen. Het is duidelijk dat de coalitiepet niet iedereen even comfortabel past. De VVD en het CDA lijken uitermate gelukkig met deze coalitie. Je zou met enige fantasie kunnen zeggen dat binnen coalitieland geldt: hoe groter de fractie, hoe zwijgzamer de leden.

Dat betekent dat fracties als D66 en met name GroenLinks zich klaarblijkelijk toch wat minder gelukkig moeten voelen als je kijkt naar de opstellingen die deze partijen, met name GroenLinks, kozen voor de verkiezingen en datgene wat zij het afgelopen jaar hebben klaargemaakt in de onderhandelingen. Ja, zij zitten in het college. Van harte geluk gewenst. Wat hebben zij nu feitelijk kunnen veranderen aan het beleid, anders dan wanneer zij niet hadden deelgenomen aan de coalitie? Daar staan bepaalde zekerheden over ecoducten, maar voor het overige, ten aanzien van allerlei belangrijke zaken, zijn zij niet in de bres gesprongen voor datgene waarvoor zij samen met de SP nog stonden voor de verkiezingen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Als laatste had de heer Meijer het over zaken waar GroenLinks samen met de SP voor stond. Volgens mij zijn er altijd meningsverschillen geweest over een aantal onderwerpen. Als de heer Meijer een opsomming wil hebben van de dingen waarvan wij zeggen dat het goed is dat wij dit coalitieakkoord hebben gesloten, dan kan hij die krijgen.

De heer Meijer suggereert echter iets anders. Daarop wil ik even ingaan. Hij suggereert dat wij omwille van deelname aan het college het liefst al onze ideeën loslaten. Dat laatste bestrijd ik. Wij zeggen: wij zoeken macht om een aantal van onze ideeën te kunnen realiseren. Ik wijs erop dat de SP recent zaken als de leeftijd van pensioen, de marktwerking in de zorg en dergelijk ook ter discussie wil stellen om te kunnen deelnemen aan de regering. Waarschijnlijk heeft de heer Meijer die kranten nog niet gelezen of die berichten nog niet ontvangen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De SP brengt vele brochures uit aan leden, maar klaarblijkelijk ook aan niet-leden. Ik zal ze opvragen, want ik heb ze nog niet gelezen. Met alle respect ten aanzien van de marktwerking in de zorg en ten aanzien van de andere onderwerpen die de heer Nugteren noemt, is de SP volkomen helder en consequent en zij zal dat ook blijven. Laat ik dit maar alvast zeggen: als de toekomstige coalitieverhoudingen zich anders aftekenen, zal dat niet op die wijze tot verandering van beleid leiden.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik de heer Meijer dan verzoeken toch nog eens contact op te nemen met het Haagse hofbureau? Daar worden namelijk andere dingen gezegd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daar goede contacten, hoor. Ik wil het met alle plezier voorleggen. Overigens kan ik mij voorstellen dat de heer Nugteren heimelijk verlangt naar een andere combinatie. In combinatie met de SP zal hij namelijk eindelijk in de gelegenheid worden gesteld om zijn groene en sociale profiel meer reliëf te geven. Ik denk dat de GroenLinks-kiezers daarmee erg blij zouden zijn.

De jaarrekening. Een van de onderwerpen die met name de SP erg bezig houdt, is het openbaar vervoer. Niet voor niets hebben wij in de commissie MME en daarbuiten nogal druk uitgeoefend om bijvoorbeeld de Brede Doel Uitkering in de Staten te brengen. Dat doen wij omdat wij allereerst zien dat er in dit land wordt bezuinigd op het openbaar vervoer. Hoewel dat het afgelopen jaar, het lopende jaar, niet het geval is, was er alle reden om aan te nemen dat het nuttig is om meer dan anders te kijken of elke euro voor het openbaar vervoer zo effectief mogelijk wordt besteed. Met effectief bedoel ik dat de reistijden korter worden, dat het comfort toeneemt. Met andere woorden: dat het OV een werkelijk alternatief is voor de auto, als offensief middel. In die zin baart het ons zorgen dat in de jaarrekening staat dat het saldo van de reserve Stimulering OV maar naar de algemene middelen toe moet vloeien. Dat is niet het goede signaal. Daarom dient de fractie van de SP nu een amendement in "Versterk het OV!", om op te roepen het bedrag aan € 0,18 miljoen ten

behoefte van versterking van het openbaar vervoer te herbestemmen. Overall in het land vinden bezuinigingen plaats. Er valt aan te nemen dat ook het OV in deze regio zwaarder onder druk komt te staan. Dan zullen wij dit bedrag nog van harte nodig hebben.

Ik dien het amendement hierbij in, luidende als volgt:

Amendement A1 (SP): Versterk het OV!

Provinciale Staten van de provincie Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 4 juni 2012;

overwegende:

- *dat bezuinigingen de kwaliteit van het openbaar vervoer in de provincie Utrecht in de nabije toekomst kunnen bedreigen;*

besluiten:

- *het statenvoorstel bij de jaarrekening 2011 als volgt te wijzigen: het besluit 9 te veranderen in "het saldo van de reserve Stimulering OV (ad € 0,18 miljoen) ten behoeve van versterking OV te herbestemmen" en uit het besluit 10 "Stimulering OV" te verwijderen;*
- *de tekst van dit statenvoorstel dienovereenkomstig aan te passen.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt derhalve deel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! In het afgelopen jaar heeft de provincie Utrecht ruim € 48 miljoen meer uitgegeven dan er binnenkwam. Dat kan alleen zolang je geld op de bank hebt staan. Dat houdt echter vanzelf een keer op. Het kan daarbij hard gaan, zeker als je je realiseert dat er nog moeilijker tijden aan komen. Dan is het een lichtpuntje dat er € 17 miljoen minder is uitgegeven dan verwacht. Zoals de heer Buiting tijdens de commissievergadering al opmerkte en zojuist opnieuw, en ik hoorde het ook bij de heer De Kruijf, zijn de begrotingswijzigingen gedurende het jaar tot nu toe van weinig voorspellende waarde gebleken. Daarop kom ik zo nog even terug.

Ik begin met de constatering dat ik een jaar geleden niet had verwacht dat ook ik nu zou zeggen dat de rapportage een stuk leesbaarder is geworden. Echt mijn complimenten daarvoor. Dat komt zeker niet alleen door de gewenning van mijn kant. Er zijn echt stappen gezet. Het kan en moet een doorlopend streven blijven om de financiële rapportages inzichtelijker te maken. Wij zullen dit proces dan ook van harte ondersteunen. Bij de jaarrekening denk ik dan aan een betere verantwoording, door niet alleen het doel te beschrijven en wat je gedaan hebt, maar door daaraan gelijk te koppelen wat je had willen doen, om duidelijk de verschillen te kunnen zien. Dat is nu toch echt weer een zoekplaatje.

Financieel gezien zijn de eerste stappen gezet om het huishoudboekje op orde te krijgen en om voorbereid te zijn op de keuzes die naar verwachting nog nodig zullen zijn.

Het weerstandsvermogen laat zien hoe goed wij financiële klappen kunnen opvangen. Dit wordt gekwalificeerd als ruim voldoende, evenals vorig jaar. Intussen is dit sinds 2010 echter wel bijna gehalveerd. Daarbij zijn ook nog eens behoorlijk wat posten niet meegerekend, vooral in relatie tot de decentralisatie. Dan kan het hard gaan. Kan de gedeputeerde mij een beoordeling geven: hoe kunnen die openstaande risico's gekwantificeerd gaan worden? Kan de gedeputeerde een indicatie geven van hoe het weerstandsvermogen er nu werkelijk voor staat. Het laat in elk geval zien dat wij niet rustig achterover kunnen leunen en afwachten. De verhoging van de motorrijtuigenbelasting, die in het weerstandsvermogen is meegerekend als potentiële ruimte, is wat de fractie van D66 betreft niet een van de keuzes die bij een verdere verslechtering gemaakt zullen worden.

Als wij als Provinciale Staten nieuwe keuzes moeten maken, dan zullen wij voor een goede afweging ervan moeten beschikken over een duidelijke en integrale onderbouwing van de financiële gevolgen van elk voorstel. Daaraan ontbreekt het nu nog wel eens. Dat gaat verder dan het vermelden dat het binnen budget is. Als er minder geld is, dan is het van belang om juist strakker te begroten en daarmee de voorspellende waarde, die ik zojuist al noemde, te vergroten. Daarom wil ik ook opmerken dat ik blij ben met de bevestiging van gedeputeerde Van Lunteren tijdens de com-

missie, dat ook hij wil toewerken naar voorstellen die vooraf een duidelijk en integraal inzicht geven in de verwachte uitgaven en inzet van mensen en middelen. Dit past wat ons betreft ook binnen het kader, dat pas middelen worden toegekend als er kortweg een duidelijk plan ligt. Ik kijk daarom uit naar de uitwerking. Wij zullen voor de jaarrekening stemmen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! De jaarrekening 2011 kan onze instemming hebben. Ik beperk mij tot enkele hoofdpunten, want de jaarrekening is in de subcommissie voor de jaarrekening en in de diverse commissies al uitvoerig besproken.

De jaarrekening die voor ons ligt, geeft iets weer van de omslag die wij aan het maken zijn: van het uitbundig financieel beleid dat de provincie de afgelopen jaren heeft gevoerd en dat nog voor een belangrijk deel de jaarrekening 2011 kenmerkt, naar een financieel beleid dat rekening houdt met de zorgelijke en vaak onzekere omstandigheden waarin wij verkeren en waarin wij de komende jaren ook nog zullen verkeren. Dat vergt, meer dan ooit, een duurzaam financieel beleid. Wij hebben dan ook waardering voor de inzet van het college hierbij om de financiële transparantie te verbeteren, om een aantal zaken te actualiseren, zoals het treasurybeleid, en ook – daarover hebben wij vanochtend in kleiner verband nog gesproken – het beleid met betrekking tot risico's en weerstandsvermogen. Van belang hierbij is de mededeling van de accountant, dat de financiële organisatie van de provincie op orde is.

Al deze stappen verbeteren an sich natuurlijk de financiële positie van de provincie niet, maar dragen ontegenzeggelijk bij aan doorzichtigheid, controleerbaarheid en slagkracht. Hierbij past ook aandacht voor de onderbesteding, die al een paar keer is genoemd. Ook in deze jaarrekening is er sprake van een aanzienlijke onderbesteding; grofweg het verschil tussen datgene wat begroot was en wat daadwerkelijk gerealiseerd is in het betreffende jaar. Het betekent niet dat een project uiteindelijk niet wordt uitgevoerd. Het is een langlopend probleem, waarnaar mede op verzoek van GroenLinks al onderzoek is verricht in 2008, met de bedoeling de onderbestedingen terug te dringen; plannen moeten worden uitgevoerd, zoals gepland, en de planning moet realistisch zijn.

Geconstateerd werd toen, zoals al even gememooreerd werd door collega De Kruijf, dat de onderbesteding voor de helft terug te voeren is op externe factoren en voor de andere helft op interne factoren, zoals: niet goed gepland hebben, even niet opgelet hebben, een verkeerde inschatting, en noem maar op. Dit laatste was toen natuurlijk niet los te zien van de voor de provincie ongekende volumes van bestedingen, waartoe in 2007 besloten werd. Veel van de plannen waren onvolgroeid of niet goed afgestemd. Dat leidde in 2008 tot een onderbesteding van ruim € 60 miljoen, nadat er bij de najaarsnota in 2008 al een bijstelling in de begroting had plaatsgevonden van ruim € 35 miljoen. Daarna daalde de onderbesteding stapsgewijs, maar naar onze mening niet snel genoeg.

De onderbesteding die nu voor ons ligt, heeft voor een deel als oorzaak de opschorting van de financiën met betrekking tot de natuur in afwachting van het Natuurakkoord.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als de omvang van de onderbesteding een relatie kent met de omvang van de uitgaven, zoals ik het maar even wil noemen, dan zou ik met de heer Nugteren mee kunnen denken. Dat is echter niet het geval. Volgens mij hadden wij vorig jaar ongeveer € 23 miljoen onderbesteding, terwijl wij nu vele tientallen miljoen – ik geloof € 60 of € 70 miljoen – aan onderbesteding hebben. Je ziet dus een soort omgekeerde tendens: naarmate de bestedingen uit dat eerdere programma wat minder worden, stijgt de omvang van de onderbestedingen. Je zou zeggen dat dat alleen maar kan duiden op iets wat niet helemaal goed zit in de aansturing en 'het er bovenop zitten'.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Als deze cijfers zouden kloppen, zeker. Vorig jaar was er niet € 23 miljoen, maar € 49 miljoen onderbesteding. Het jaar ervoor was er € 59 miljoen onderbesteding en het jaar daarvoor, in 2008, was er € 60 miljoen, plus pakweg € 35 miljoen, onderbesteding. Ik had het nagezocht. In 2007 was er € 48 miljoen aan onderbesteding. In 2006 was er € 53 miljoen aan onderbesteding. Gedeputeerde Van Bergen had toen de portefeuille Financiën. In 2005 was er € 62 miljoen aan onderbesteding.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Nugteren vergeet te vermelden wat het bedrag in 2011 was. Op de programma's is een overschot van € 79 miljoen, dat met name is veroorzaakt door de onderbestedingen. Dan hebben wij het over € 60 tot € 70 miljoen, naar ik vanmorgen heb begrepen, en zelfs over een bedrag van € 72 miljoen. Dat noemt de heer Nugteren niet. Nogmaals, dat duidt echt op een omgekeerde tendens, die niet te verklaren valt vanuit de omvang van de bestedingen, maar die vooral te maken heeft met interne controle en dat soort dingen. Ik begrijp uit de woorden van de heer Nugteren dat het niet vanuit de administratieve organisatie komt, want die is volgens de accountant keurig op orde. Dan blijft er niet veel over waar het dan wel aan zou kunnen liggen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Als wij die € 79 miljoen van dit jaar nemen, gaat daar ruim € 30 miljoen af in verband met het vooruitschuiven van het Natuurakkoord. Dan kom je uit op € 49 miljoen. Dat bedrag is ongeveer even groot als het bedrag dat wij in 2010 kenden als onderbesteding, waarin toen nog niet zulke grote vertragingen vanuit externen zaten. Ik wil hiermee overigens niet suggereren dat wij blij zijn met de onderbesteding, maar het is toch goed te kijken waarin de oorzaken precies gelegen zijn. Het is te gemakkelijk om te stellen dat het een politiek probleem is. Ik denk niet dat het dat is.

Wij zijn blij met het feit dat de Staten bij de voorjaarsnota 2011 hebben besloten tot een andere systematiek van het toekennen van gelden; minder gauw zeggen dat het geld gereserveerd is, dus wij houden het geld wel vast, maar er moeten veel concretere plannen zijn voordat er geld kan worden toegekend. Ik denk dat dat een van de belangrijke stappen is, waarmee het nieuwe college gestart is. Wij denken dat de onderbesteding op basis daarvan verder terug zal lopen, maar de fractie van GroenLinks wil hierbij toch de vinger aan de pols houden. Het is daarom goed dat er in de commissie BEM en ook bij andere gelegenheden steeds weer is vastgesteld dat wij de discussie hierover verder zouden moeten voeren. Wat ons betreft kunnen wij daaraan direct na de zomer weer beginnen, want wij willen weten of wij met

de ingeslagen weg inderdaad het beoogde doel zullen bereiken

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een jaarrekening bespreken van een verkiezingsjaar, met daarin wisselingen van het college, is altijd lastig. Toch wil ik beginnen met twee zeer welgemeende complimenten. Allereerst zorgen de vormgeving en de leesbaarheid voor een uitstekende toegankelijkheid. Jawel, je moet er nog steeds even goed voor gaan zitten, maar zelfs voor een leek is het mogelijk om te snappen wat hier staat.

Het tweede compliment is dat blijkt dat wij nog wat geld hebben overgehouden. Wij kunnen erover dubben hoe dat nu precies zit, maar wij hebben in elk geval minder geld uitgegeven dan wij vooraf hadden gedacht.

De keuzes die zijn gemaakt kan de fractie van de ChristenUnie voor een groot deel begrijpen. Dat is ook niet gek, want toen de begroting voor 2011 werd vastgesteld, zaten wij nog in het college. Inmiddels zijn de tijden veranderd. Tot ieders spijt zit de ChristenUnie niet meer in de coalitie, maar in de oppositie. Bij die andere rol hoort ook een beetje een kritische noot. Daarom hebben wij onszelf de vraag gesteld: wat zou er anders zijn gegaan als wij nog in het college hadden gezeten en waar hadden wij extra op willen inzetten? Wat natuurlijk opvalt, is de fikse onderbesteding. Dat zit 'em met name in de programma's Landelijk Gebied en Mobiliteit. Dat zijn twee markante programma's, waarop je als provincie graag meters wilt maken. Tegelijk gaat het hierbij ook vaak om projecten met een grote impact, ook financieel. Plannen en begroten is lastig, maar het is ook een uitdaging, die wij wellicht nauwgezet moeten aangaan.

De fractie van de ChristenUnie had best een extra stap willen zetten bij mobiliteit. Nu Den Haag in verwarring is en bezig is met de zoveelste politieke crisis, zullen ook grote projecten vertragen. Dat geeft kansen om extra te investeren in fietspaden. Voor een fietssnelweg van Amersfoort naar Utrecht hebben wij volgens mij het Rijk niet nodig. De Fietzersbond pleit er al langer voor. Met een gedeputeerde uit Amersfoort, die én over het geld én over de mobiliteit gaat, had dat toch moeten lukken.

Ook een extra accent had de fractie van de Chris-

tenUnie willen leggen op programma 4, Duurzaamheid en Milieu. Als ik de jaarrekening bij dit programma lees, lijkt het alsof wij met een dieseltje te maken hebben. Het komt allemaal wat traag op gang, het zal best goed zijn voor de portemonnee, maar wij vragen ons af of het ook goed is voor het milieu.

Ten slotte een financieel-technische vraag. De provincie is nogal van de potjes. Andere sprekers hebben het daar ook al over gehad. Het nieuwste potje is een egalisereserve voor de treasury-resultaten. Voor de helderheid: de fractie van de ChristenUnie is wel voor dat nieuwe potje, maar toch maakt het dat er onder de streep nogal wat geld zit in reserves en voorzieningen. Wellicht zou het goed zijn als wij de reserves en voorzieningen weer eens kritisch doorakkeren .

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! In grote lijnen kan de fractie van 50Plus zich vinden in de jaarrekening. Wij hebben nog twee punten die wij onder de aandacht willen brengen. Het eerste punt betreft de afbouwsubsidies. Wij weten dat het nog onder de rechter is en dat wij nog moeten afwachten, maar wij willen ervoor pleiten RTV Utrecht definitief niet in de bezuinigingen mee te nemen en de PM-post te laten vervallen. Wij willen nogmaals benadrukken dat RTV Utrecht een belangrijke functie vervuld in de informatievoorziening voor de gehele provincie. Dit medium mogen wij niet verwaarlozen, maar koesteren.

Een ander punt dat wij naar voren willen brengen, is dat wij er geen voorstander van zijn de reservestimulering van het openbaar vervoer op te heffen. Er zijn in de beleving van de fractie van 50Plus nog te veel verbeterpunten, o.a. het optimaliseren van het openbaar vervoer tussen de kleine kernen. Ook in het kader van de samenwerking met de bedrijven om te onderzoeken of men tot slimme deals kan komen in het kader van de mobiliteit, zijn middelen nodig.

Deze punten willen wij meegeven aan de gedeputeerde.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Namens alle mensen die heel hard hebben gewerkt aan dit stuk en voor de totstandkoming ervan: dank voor de complimen-

ten. Wij hebben er inderdaad heel veel energie op gezet om daarin weer een slag te maken. De slag die wij nu met elkaar aan het inzetten zijn - ik heb dat ook al gezegd in de commissie en dat wil ik hier nog een keer benadrukken - is een slag waarbij wij een continuer inzicht willen hebben in het hele boekhoudsysteem. Ik heb mij daarin verdiept en het blijkt dat de automatiseringssystemen die aan de boekhoudsystemen bij de overheid ten grondslag liggen, vooral zijn ingericht om de eindverantwoording te regelen. Dat is anders geregeld dan bij een administratie van bedrijven en instellingen, waarbij je eigenlijk met één druk op de knop elke maand en elk kwartaal een heel goed inzicht kunt krijgen van waar je staat. Ik heb de ambitie uitgesproken om die slag te gaan maken. Ik ga het zomerreces ervoor gebruiken om daarin wat versnelde slagen te maken. Ik ben wat ongeduldig van aard en ik zou het liefst volgend jaar daarmee al een stuk verder zijn. Er wordt mij verteld dat dat onrealistisch zou zijn, maar ik wil hier toch maar een keer in de openbaarheid zeggen dat wij daarop met elkaar moeten gaan inzetten. De eerste slag die wij daarin maken, is er een waarbij wij als college fysiek de mogelijkheid willen hebben om real time die informatie te kunnen gaan inzien en op voorhand aan te geven welke prioritaire dossiers er zijn, zodat wij daar continu in control bovenop kunnen zitten. Een volgend punt, zoals de heer De Kruijf ook al zei, is dat je gefaciliteerd moet zijn om al die gegevens inderdaad te hebben. Dat is ook wel een klacht die ik met de Staten wil delen. Het gaat namelijk soms erg moeizaam om stukken naar boven te krijgen. Wij hebben hier vandaag gehoord dat het lang duurt voordat de beantwoordingen komen, maar aan de andere kant is het natuurlijk een ergernis dat wij hier weer moeten vertellen dat dit nog niet op orde is. Ik vind wel dat wij echt slagen maken. De Staten zeggen dat zelf ook met betrekking tot de jaarrekening. Wij maken dus die slagen, maar het is, zoals ik het zelf ervaar, een inhaalslag die wij maken. Dat heeft misschien te maken met feit dat men in het verleden erg druk bezig is geweest met het inzetten van de middelen om maar niet aan die onderbesteding te komen. Ik vind het dus ook van belang dat de kant van de doelmatigheid daarbij scherper in zicht komt.

Ik wil die slagen dus gaan maken. In de commissievergadering hebben wij het al gezegd en

misschien moeten wij dat hier nog een keer afspreken: als wij lering trekken uit de monitoring, moeten wij gaan kijken of de volgende slag kan zijn dat wij dat door kunnen zetten naar de Staten. Ik wil de komende jaren gebruiken hierin telkens een slag te maken, zoals mijn voorgangster daarmee ook al enigszins bezig is geweest, om aan het eind van deze periode te kunnen zeggen dat wij het een stuk strakker hebben geregeld.

Ik kan wel toezeggen en beloven dat ik dat volgend jaar al geregeld heb, maar dat is gewoon onhaalbaar. Mensen die enigszins iets van financiële administraties weten, zullen dat kunnen onderschrijven en kunnen snappen dat ik dat niet volgend jaar al voor de Staten geregeld kan hebben. Ik kan wel toezeggen dat de Staten volgend jaar weer een slag zullen zien, waarmee zij uiteindelijk die sturingsinformatie hebben en waarmee zij, en ook Gedeputeerde Staten, goed in staat zijn om te sturen. Ik bestrijd dat wij niet in staat zouden zijn om te sturen, want een aantal zaken kún je niet besturen. Zo hebben wij te horen gekregen, betreffende de middelen die wij met elkaar gereserveerd hadden om een bepaald natuurbeleid uit te zetten, dat eenzijdig het contract wordt opgezegd. Ja, dan kunnen wij op dat moment ook niet verder met dezelfde middelen. Datzelfde speelt bij heel veel infraprojecten. Ik heb daarover een suggestie gehoord van de fractie van het CDA: kijkt u eens of u wat inzichtelijker kunt maken waarin dat nu exact zit. Ik zou daarvan willen zeggen: laten wij dat punt op de agenda houden van de subcommissie. Het probleem dat ik er op dit moment mee heb, is dat ik een aantal slagen wil maken, zoals ik net al heb gezegd, waarbij ik denk dat wij tot een betere begrotingssystematiek moeten kunnen komen, waarbij dit overbodig zou moeten zijn. Het merendeel van de onderbestedingen die ik nu zie – daarover verschillen wij wel iets van mening, zit veel aan de externe kant. Volgens mij moeten wij kijken of wij daarin meer inzicht kunnen krijgen.

Wij kunnen dat experiment met elkaar aangaan, maar de waarschuwing die ik de Staten daarbij wil geven, is dat je bij organisaties waarmee wij samenwerken, zoals ProRail en Rijkswaterstaat, die wel op die manier begroten, ziet dat er juist heel veel onzekerheid wordt ingebracht. Dan heb je alles misschien wel beter in schijven ingedeeld, maar dan moet je aan het einde telkens gaan werken met allerlei aanbestedingsmeevallers en dan

gaan wij elkaar op de borst kloppen, omdat dat wij dat zo goed en zo voordelig hebben aanbesteed. Het is dus nog een beetje het zoeken van wat wij willen, maar er zal altijd ergens een bepaalde mate van onderbesteding zijn. Ik pak echter de uitnodiging graag op om te kijken hoe wij dat scherper kunnen neerzetten.

Er is iets gezegd over de reserves, onder andere met betrekking tot de grondexploitaties. Nu, dat punt heeft extra aandacht gekregen in deze jaarrekening. In de commissie is al besproken dat wij in dat kader bezig zijn om dat beter in beeld te krijgen. Volgens mij is dat een punt dat de gedeputeerde deze maand nog met de commissie wil bespreken, om dat scherper af te kaarten met de Staten.

De fractie van de SP sprak over de bezuinigingen die er mogelijk nog komen op het openbaar vervoer. Dat is een discussie die wij veel met elkaar voeren. Ik voer die discussie nu als portefeuillehouder Financiën. Het is natuurlijk als gedeputeerde Mobiliteit altijd fijn geld te mogen ontvangen en daarmee mooie dingen te mogen doen. De systematiek die wij hier hebben, maakt dat wij niet hóefden te bezuinigen op het openbaar vervoer. Wij zien dat voorlopig nog niet aankomen. Ik heb op dit moment eerder een probleem vanwege het feit dat wij buiten de tarievenacties die in de jaarrekening zitten en die wij terug laten vloeien naar de algemene middelen, er jaarlijks een bedrag van € 1 miljoen in de concessie dat exact uitgegeven kan worden aan de punten die de fractie van de SP noemt. In het verleden hebben wij daarvoor een losse post gehad. Die hoeft echter niet aangewend te worden, omdat wij die middelen eigenlijk gewoon voorhanden hebben. Zo hebben wij onlangs nog een discussie gehad over een scholierenlijn, die ik daarmee uiteindelijk gewoon overeind heb kunnen houden. Ik zie dus niet direct een noodzaak die middelen nu te gaan inzetten. Ik vind het hartstikke fijn dat de fractie van de SP de gedeputeerde Mobiliteit in staat wil stellen hier meer middelen tegenaan te zetten, maar de noodzaak is er niet direct in die zin van het overeind houden van de concessie zoals die er nu is. Zoals ik er vanuit financieel oogpunt naar kijk, zou ik zeggen dat die middelen op dit moment niet echt nodig zijn, tenzij de fractie van de SP zegt dat zij dit mis ziet gaan in de concessie. Dan had

ik dat graag iets eerder gehoord, zodat ik daarop had kunnen anticiperen. Dit met betrekking tot het amendement dat voorligt.

Er is door de fractie van D66 gevraagd hoe wij de onzekerheden kwalificeren die nu nog in de jaarrekening zitten en hoe wij daarmee omgaan.

O, de batterijen waren leeg? Voor het verslag: wij hebben net voorkomen dat de SP een vraag stelde. Die gaat de SP in de tweede termijn stellen.

Dus, hoe wij dit kwalificeren? Ja, het is lastig om daarbij vooruit te kijken. De vraag is natuurlijk wat een volgend kabinet gaat doen en welke maatregelen daarin zullen zitten. Het is dus ongelooflijk lastig om dat op dit moment te zeggen. Ik geef meteen mee dat het ook erg lastig is om met onze begroting aan de slag te gaan. Het zou fijn zijn, wie er ook na 12 september combinaties gaan vormen, dat zij in elk geval in staat zijn om eens vier jaar te blijven zitten of op z'n minst drie jaar. Dat is dan al een hele vooruitgang. Het is namelijk wel een beetje zonde, als je twee en een half jaar gedeputeerde bent, dat je al met het tweede demissionaire kabinet te maken hebt. Het zou dus fijn zijn, ook in het kader van begroten, dat wij zekerheid hebben.

Wat wij hebben gedaan – daarmee neem ik een beetje een voorschot op de discussie die hier volgende maand wordt gevoerd – is dat wij bij de voorjaarsnota al iets verder doorgekeken hebben. Wij hebben die doorkijk dus iets verder gedaan dan wij verplicht zijn te doen. Normaal geven wij altijd een doorkijk voor een termijn van vier jaar. Wij zijn in het college al aan het kijken naar wat er allemaal op ons pad komt, om aan de voorkant al te zorgen dat wij de zaken goed op orde hebben. De opcenten hebben wij niet direct op ons netvlies staan om daarmee de boel te kunnen opvangen. Het is een verplichting om dat aan de Staten inzichtelijk te maken. Het hoort meegerekend te worden in het weerstandsvermogen. Wij streven uiteindelijk naar een verlaging van de opcenten. Ik moet zeggen dat dat steeds lastiger wordt met alles wat op ons bordje terecht komt. Een keiharde afspraak is echter dat de opcenten niet worden verhoogd.

Door de fractie van de ChristenUnie is gevraagd de reserves en voorzieningen nog een keer door te akkeren. Daar wil ik echter hard stelling tegen nemen, gezien de ervaringen die ik daarmee had

in het verleden. Op sommige vlakken zijn wij nog steeds bezig om correcties toe te passen op die reserves en voorzieningen, waarvan wij toen zeiden dat wij ze niet nodig hadden. Dat ging eigenlijk precies op de manier waarop hier nu wordt gezegd hoe wij überhaupt omgaan met de begroting. Wij werken met die spaarpotten en die zorgen ervoor dat wij geen geld uitgeven dat er niet is.

De vorige keer zijn wij door de reserves en voorzieningen heengegaan en toen hebben wij uit een aantal van die spaarpotten geld gehaald. Wij hebben daarover gezegd dat dat wij dat geld niet meer nodig hadden, maar ondertussen hebben wij het beleid er niet op aangepast. Ik voel er weinig voor opnieuw zo'n exercitie te doen. Dan wordt straks namelijk bewaarheid wat de fractie van de PVV zegt: dan is in een keer het verlies wél een verlies, want dan is die spaarpot aan de voorkant niet meer gevuld. Wat wij uit de reserves en voorzieningen hebben kunnen halen, is er echt uit. Als je nog verder wilt gaan knijpen, dan moeten de Staten de consequenties daarvan dragen en zeggen dat zij bepaald beleid gaan bijstellen. Ik zou dat op dit moment dus absoluut willen ontraden. Daarmee heb ik gereageerd op de vragen en opmerkingen, die specifiek betrekking hadden op de jaarrekening.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft net gezegd dat hij niet voorziet dat de ontwikkelingen in het openbaar vervoer aanleiding geven te vrezen dat zich daar bezuinigingen zullen voltrekken. Ik wil er toch op wijzen dat niemand had kunnen bevroeden dat het kabinet Rutte-1 bijvoorbeeld de grote steden dusdanig drastisch zou aanpakken als uiteindelijk gedaan is. Dat de kabinetscrisis enzovoort die situatie in een ander licht plaatst, doet daar niets aan af.

Ik wil hier graag naar voren brengen, gezien het belang van het openbaar vervoer, dat wij erg hoog hebben zitten dat wij, mogelijk anticiperend op dergelijk draconische maatregelen, niet zouden willen dat het gebrek aan middelen er uiteindelijk toe zou leiden dat wij niet in staat zijn weerstand te bieden. Daarom wil ik de Staten dringend vragen ons amendement te steunen. Ik weet zeker

dat de gedeputeerde meent wat hij zegt. Ik heb echt het vertrouwen dat hij alles in het werk zal stellen om duidelijk te maken, dat in een andere constellatie – ik denk aan een kabinet van een andere signatuur dan het vermoedelijke kabinet Roemer – de provincie pal kan staan. Dan is die € 0,18 miljoen erg welkom.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer noemt het draconische maatregelen. Het was inderdaad echt ingrijpend. Dat had alles te maken met het feit dat er een privatisering moest worden ingevoerd en dat er daarmee een bezuiniging moest worden gerealiseerd. Dat hebben wij hier al achter de rug; wij hebben die bezuiniging al gerealiseerd. Stel dat wij met die korting van doen hadden gehad, dan zou € 18.000, die de heer Meijer vraagt, niet toereikend geweest zijn. Ja, je moet blij zijn met elke cent die je toegeworpen wordt, maar met alle respect: wij hebben de middelen goed in onze BDU gereserveerd. Het geld is belegd; wij hebben met de vervoerder afspraken over de uitvoering. Wat ik al zei: als er nu een concreet project is, waarvoor aandacht zou moeten zijn, dan roep ik op daar naar te kijken in het kader van de concessie die er is, want wij hebben binnen de lopende concessie € 1 miljoen per jaar beschikbaar. Daarmee kunnen wij al die maatregelen treffen om het openbaar vervoer verder te verbeteren. Dan heb ik liever dat de heer Meijer met een concreet voorstel komt, dan dat hij nu komt met een voorstel dat een klein beetje neigt naar symboolpolitiek.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Hoe zit dat met die € 1 miljoen. Komt de gedeputeerde daarmee uit?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom daarmee uit. Ik zit nu zelfs in de situatie dat ik zeg dat wij dat niet op deze manier in de concessie hadden moeten regelen. Elk jaar moet er weer nagedacht worden waaraan het geld uitgegeven moet worden. Dat is een beetje een wonderlijke situatie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Denk aan lijn 106. Er zijn diverse kwesties aan de hand. De gedeputeerde weet, politiek gezien, dat wij het

openbaar vervoer als een offensief middel zien om te zorgen dat de mobiliteit wordt bevorderd. In die zin kan ik mij voorstellen dat het bedrag van € 0,18 miljoen wel degelijk van betekenis kan zijn.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat de heer Meijer het amendement handhaaft. Ik maakte echter al duidelijk dat ik niet direct de noodzaak zie het amendement positief te adviseren. Het bedrag is in het geheel zodanig, dat ik zeg dat de heer Meijer eens moet kijken of er via een andere weg misschien mogelijkheden zijn. Ik sta ervoor open daarover één-op-één een keer te overleggen.

De VOORZITTER: Ik sluit hiermee de beraadslagingen over de jaarrekening. Ik constateer dat hierbij amendement A1 is ingediend en dat daarover bij de besluitvorming als eerste beslist zal worden.

Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer rapport (on-) verantwoord wachten op jeugdzorg.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het rapport van de rekenkamer gaat in op de wachttijden in de jeugdzorg. Er is ooit vastgesteld dat negen weken wachten verantwoord is. Het rapport kijkt naar: wat is dan onverantwoord, wachten kinderen langer of korter? De rekenkamer komt tot de conclusie dat niet goed zichtbaar is hoe het precies zit. Er wordt onduidelijk geregistreerd en gerapporteerd. De aanbevelingen van de rekenkamer zijn dan ook in de richting: maak daarover betere afspraken, betere definities en rapporteer beter.

Wij weten dat de problemen rondom de wachtlijsten groot zijn en het is op zichzelf goed dat daarvoor blijvende aandacht is. Die wachttijden zijn echter inherent aan het stelsel dat wij op dit moment hebben. Wij zijn al jaren aan het proberen dat op te lossen en dat lukt niet binnen dit stelsel. Dus zijn wij tot de conclusie gekomen dat het anders moet. Wij zijn hard bezig daaraan te werken, zodat wij tot een stelsel komen dat niet verkokerd is en dat niet zit met allerlei geldstromen, waardoor je bezig blijft met het gesleep met kinderen. Dat is dan ook het bezwaar dat de fractie van de VVD heeft tegen de aanbevelingen van de rekenkamer. Die concentreren zich eigenlijk op tweeërlei

bezwaren. Het eerste bezwaar is dat de aanbevelingen binnen het huidige stelsel zijn gedaan. In feite wordt er gezegd: ga binnen het huidige stelsel betere afspraken maken. Het tweede bezwaar dat wij hebben, is dat het niet gericht is op een oplossing voor de problemen, maar op betere rapportage. Wij denken, en daarom steunen wij het voorstel van Gedeputeerde Staten, dat wij niet nog meer moeten gaan investeren in meer rapportage, maar te kijken hoe wij de problemen kunnen oplossen. Daarmee zijn wij hard bezig, ook binnen de beperkte mogelijkheden die het huidige stelsel biedt. Ons voorstel is dan ook ons daarop te blijven concentreren; zo snel mogelijk naar een ander stelsel, dat echt kansen biedt om de wachtlijsten op te lossen. Daarom steunen wij het standpunt van Gedeputeerde Staten in deze.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil een vraag stellen aan mevrouw Alsem. In het voorstel van de gedeputeerde staat dat het kind niet uit beeld bij de politiek mag raken. Dat is dan de oplossing. Daarmee is mevrouw Alsem tevreden?

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nee. Wij zijn in de politiek juist hard bezig het stelsel te veranderen. Je kunt nu wel heel goed gaan kijken hoe het zit met de wachttijden, maar ik denk dat je gewoon moet zorgen dat de wachttijden zo snel mogelijk opgelost moeten worden. Dat kan door een nieuw stelsel in te voeren.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De rekenkamer doet in het rapport een aantal stevige uitspraken en een aantal stellige aanbevelingen. Het college van GS heeft al aangegeven er niks voor te voelen die aanbevelingen over te nemen, omdat dit meer bureaucratie zou betekenen en omdat er al op verschillende manieren een risicotaxatie plaatsvindt. De fractie van de PvdA onderschrijft de stelling van de gedeputeerde, dat het niet wenselijk is nog meer bureaucratie aan het dossier toe te voegen; misschien is dat in de jeugdzorg nog wel een groter probleem dan de wachtlijsten zelf. Inderdaad, met betere rapportages zijn er niet ineens meer kinderen geholpen en de wachtlijsten worden er niet kleiner door. De andere kant is echter dat het geen enkele zin heeft ons te informeren, bijvoorbeeld door het

verstrekken van kwartaalcijfers, als wij geen zicht hebben op wat die cijfers betekenen. Waarover wat ons betreft in elk geval duidelijkheid zou moeten komen, is de definitie van onverantwoord wachten, en dus ook van verantwoord wachten. Ook voor de kinderen op de brutowachtlijst moet worden vermeld of zij verantwoord of onverantwoord wachten. Dat wordt momenteel niet gerapporteerd.

De gedeputeerde verwees in de commissie naar een onderzoek dat de staatssecretaris wil doen naar hoe de provincies omgaan met het begrip onverantwoord. De fractie van de PvdA zou echter graag zien dat het college van GS nu al inzichtelijk maakt wat in de provincie onder verantwoord en onverantwoord wordt verstaan, want als je erover kunt rapporteren, zou je daar zicht op moeten hebben.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik spreek niet in de eerste termijn. Wellicht wel in de tweede termijn.

De VOORZITTER: Dat geldt ook voor mevrouw Maasdam? Ja.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben het over een heel belangrijke verantwoordelijkheid van de overheid, namelijk de zorg voor kinderen in de problemen. En wat doet deze overheid? Deze overheid gaat goochelen met definities en komt onder andere tot de volgende kille en emotieloze reactie, en ik citeer: "Wij voldoen aan de prestatieafspraken, die tot stand zijn gekomen in het licht van een ontoereikend rijksbudget." Je zal maar kind zijn in dit land. Het gevolg van dit alles is, dat dit afgelopen jaar de provincie Flevoland zes of zeven kinderen op de wachtlijst had. De onnozelaars daar hebben het niet begrepen. De rest van Nederland heeft geen enkel kind op de wachtlijst.

Negen weken is te lang. Negen weken is altijd te lang. Bovendien wordt ieder kind in de zorg geregistreerd, evenals de vorm van zorg. Om dan te zeggen "als wij fatsoenlijk gaan rapporteren, leidt dat tot meer bureaucratie", is flauwekul; dat moet je gewoon regelen. De nu voorgestelde oplossing dat het kind niet uit beeld raakt bij de politiek, is ook flauwekul. Daar heeft het kind niks aan. Het gaat erom dat de kinderen snel de goede zorg krij-

gen. De aanbevelingen die nu in het statenvoorstel staan, zijn voor ons onvoldoende overtuigend dat het tot een verbetering komt. Goede rapportages zijn stelseloverstijgend en leiden tot de mogelijkheid dat je analyseert wat er mis gaat en dat je daar vervolgens wat aan kunt doen. Het is dus een kwestie van keuzes maken, onder andere ook waarvoor je je geld beschikbaar stelt. Wij zijn er dus voorstander van de twee stelseloverstijgende aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer wel over te nemen: eenduidige afspraken vastleggen en de kwaliteit van de rapportage verbeteren.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de heer Van Hal Scheffer wat vragen. Ik kijk even naar het verkiezingsprogramma. Een van de punten: één manager erbij, dan twee eraf. Maar ook: minder managers, meer professionals. Waarom heeft de PVV dat in haar programma gezet?

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Omdat wij dat een goed idee vinden.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga iets verder doorvragen. Ik zal het voor de heer Van Hal Scheffer invullen: omdat de kinderen dan vooral beter geholpen worden in plaats van allerlei papieren rompslomp die er is. Dat mag ik zo aannemen?

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Onder andere.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Waarom wil de fractie van de PVV nu dan toch dat al die rapportages worden gemaakt, waarbij van elk kind precies alles in beeld is, wat wel of niet onverantwoord wacht? Dit los van het feit dat dat natuurlijk een definitie is, waar wij met elkaar nog uit moeten komen. De vraag is dus: waarom pleit de heer Van Hal Scheffer daarvoor? Is dat niet een beetje tegenstrijdig met wat in het verkiezingsprogramma van de PVV zit?

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het beeld dat goede rapportage leidt tot bureaucratie is veel te simplistisch. Als je je processen goed op orde hebt, dan heb je ook je rapportage goed op orde. Dan is het niet meer werk; dan is het werk dat je toch al moet doen. Je

moet toch al vastleggen welke kinderen je in zorg hebt en welke zorg je die kinderen geeft. Al die dingen bij elkaar optellen, kan een computer snel en gemakkelijk. Het is dus echt een te simpele voorstelling van zaken.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik speel de bal net zo hard terug naar de heer Van Hal Scheffer. Wat hij in feite wil, en dat is ook wat de Randstedelijke Rekenkamer wil, is dat wij beter en precies omschreven krijgen wat wel of niet onverantwoord wachten is. Dat betekent dat dat ergens gerapporteerd moet worden. De kabinetters doen dat niet. Dan zullen toch die professionals of die managers dat allemaal moeten gaan intikken.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat ben ik niet met mevrouw Versteeg eens. Die rapportages zijn er en die kun je gewoon bij elkaar optellen en rapporteren. Sinds ik hier in de Staten kwam, heb ik steeds het verhaal moeten horen dat die wachtlijsten ook te maken hadden met onvoldoende capaciteit van de zorgaanbieders. Al dan niet toevallig hebben wij daarover kortgeleden een rapportage onder ogen gekregen van de gedeputeerde en het blijkt maar op 21% van de gevallen betrekking te hebben en dus op 79% niet. Je komt niet tot een oplossing als je de cijfers niet tot je beschikking hebt, want voor je het weet zoek je het in de verkeerde dingen. Het gaat dus nadrukkelijk niet om het rapporteren om het rapporteren. Waar het wel om gaat, is dat wij ophouden met flauwekuldefinities van verantwoord wachten en onverantwoord wachten en dat wij ondertussen allemaal zo slim goochelen dat er geen kind meer in dit land op een wachtlijst zou staan.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen hier het hele stelsel van de jeugdzorg wel gaan bediscussiëren, maar dan zijn wij hier dagen bezig. Dat het een pervers stelsel is waaraan heel veel moet veranderen, is voor ons evident. Volgens ons geeft de heer Van Hal Scheffer een iets te simpele voorstelling van zaken, die echt tegenstrijdig is met wat hij in zijn eigen verkiezingsprogramma heeft staan.

Mevrouw BOELHOUWER (GL): Mijnheer de Voor-

zitter! Ten eerste wil ik de Randstedelijke Rekenkamer bedanken voor dit rapport, dat zo lekker kort en krachtig is. Als je het vergelijkt met het rapport dat straks aan bod komt, is het een heel verschil, maar ook daar worden allerlei verbeterlagen gemaakt. In elk geval vond ik dit rapport heel goed leesbaar.

Iedere wachtende in de jeugdzorg is er een te veel. Ik denk dat wij het daarover eens zijn. Echter, de manier waarop wij in Utrecht omgaan met de wachtlijsten in de jeugdzorg, en dan kijk ik bijvoorbeeld naar de individuele intake bij aanvang van indicatiestelling van kind en gezin, het inschatten van de urgentie, het zicht op de oorzaken van de wachtlijsten en de vorm en frequentie van het rapporteren daarvan, geeft de fractie van Groen-Links wél het vertrouwen dat in gezamenlijke verantwoordelijkheid van aanbieders, provincie en Bureau Jeugdzorg Utrecht, hier integer en professioneel gehandeld wordt. Wat ons betreft, zou het aanscherpen van de eisen aan rapportage wél kunnen leiden tot meer administratie en meer bureaucratie. Dat gaat echt ten koste van de aandacht en de tijd die wij aan de cliënten, de kinderen, willen besteden. Dat is niet wat wij willen. Als wij steeds minder willen vertrouwen op het oordeel van professionals, dan komen wij terecht in een afreken- en angstcultuur en daarmee bewerkstelligen wij het tegendeel.

Los daarvan richten wij liever de blik vooruit. In de transitie en zeker in de transformatie die komen gaat, ligt de echte uitdaging voor de komende jaren. Laten wij daar dan ook de blik op richten.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Boer voor zijn maidenspeech.

De heer BOER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het rapport van de rekenkamer is er eindelijk. De fractie van de SP heeft het hier een beetje moeilijk mee. Na jaren van oplopende wachtlijsten in de jeugdzorg, is nu eindelijk die trend gebroken. Dat is nog niet genoeg. Wachtlijsten in de zorg horen niet te bestaan. Dus gepaste blijdschap omdat de wachtlijsten teruglopen, maar gepaste bezorgdheid omdat ze er nog steeds zijn.

Ook het begrip onverantwoord wachten blijkt problemen te veroorzaken. De rekenkamer zelf is heel duidelijk: Het begrip onverantwoord wachten goed definiëren óf het begrip schrappen als aanbeve-

ling. De invulling die er nu aan gegeven wordt, heeft geen toegevoegde waarde en betekent juist extra bureaucratie en hogere kosten." Het lijkt ons duidelijk: schrappen die term en elk kind dat op de wachtlijst staat, langer dan negen weken uiter-aard, beschouwen als onverantwoord. Zo doet men dat nu ook in Flevoland. Dan kunnen al de casemanagers die zich nu bezig houden met het beoordelen of kinderen al dan niet verantwoord wachten op zorg, zich gaan bezig houden met het leveren van gepaste zorg aan wachtende kinderen. Laat iedereen nu eens proberen die wachtlijsten definitief weg te werken.

De fractie van de SP zou het liefste zien dat alle wachtlijsten in de jeugdzorg eindelijk opgelost worden. Daarom zullen wij de motie van de fractie van de ChristenUnie steunen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb speciaal voor mevrouw Versteeg even de iPad van mijn collega meegenomen. Ik heb het opgezocht in ons verkiezingsprogramma: wij zijn voor controleerbare resultaatmetingen.

Allereerst wil ik de Randstedelijke Rekenkamer bedanken voor het rapport, op basis waarvan wij deze middag een goede discussie met elkaar kunnen voeren. Kinderen en jongeren horen te spelen, plezier te maken, te genieten van het leven. Kinderen en jongeren horen in elk geval niet op een wachtlijst te staan. Een kind op een wachtlijst is altijd de klos: daar helpt een etiket "verantwoord" of "onverantwoord" helemaal niets aan. Nu zouden wij kunnen kiezen voor een discussie over verantwoord en onverantwoord en over de definities daarvan en over het verbeteren van de rapportages, enzovoort, maar ik laat dat liever achterwege. De fractie van de ChristenUnie wil pleiten voor stappen: de stap om te stoppen met het maken van onderscheid, het snel en goed bieden van hulp en het oplossen van wachtlijsten. Want, kinderen en gezinnen met problemen helpen, zou ons ideaal moeten zijn. Het oplossen van wachtlijsten in de jeugdzorg is onmogelijk, althans, dat zegt men. Zou dat waar zijn, vraag ik de gedeputeerde. Hebben wij het ooit echt uit-geprobeerd? Misschien gaat het domweg wel om het maken van de juiste keuzes, want waarom wel investeren in lege kantoorgebouwen en de aanleg van wegen die leeg blijven en niet in kinderen en

gezinnen die in de problemen zitten? De fractie van de ChristenUnie wil daarom wellicht in de tweede termijn komen met een motie op dit punt, niet om het ambtelijk apparaat op te zadelen met een onmogelijke missie, ook niet om nieuwe bureaucratie over de provincie uit te storten, maar wel om het gewoon uit te proberen. Het is een ultieme poging om te wagen die kinderen en die gezinnen van de wachtlijsten af te halen, omdat zij het waard zijn. Ik wil vragen of de motie alvast uitgedeeld kan worden, zodat ik die in de tweede termijn kan indienen.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Met de heer Schaddelee maken wij ons zorgen over die wachttijden. Daarover hebben wij geen verschil van mening. Hij zegt nu echter: hebben wij eigenlijk ooit goed geprobeerd een eind te maken aan die wachtlijsten? Nu, hij weet als geen ander, mét minister Rouvoet, hoe lang iedereen, ook hij, ook de landelijke partijen en ook wij jarenlang proberen die wachtlijsten op te lossen. Wij hebben er extra miljoenen in gestopt, die eigenlijk alleen maar hebben geleid tot nog meer wachtlijsten. Waarom? Omdat, zoals ik in mijn eerste termijn zei, het stelsel leidt tot wachtlijsten. Mijn vraag is de volgende. De heer Schaddelee zegt nu dat hij een motie gaat indienen in een ultieme poging dat alsnog voor elkaar te krijgen. Wij zijn bezig met die omslag naar een ander stelsel en nu zegt hij iets in de trant van 'of wij dan ook nog even die wachtlijsten willen oplossen'. Nu, ik vind dat wel een beetje geloofwaardig, maar hoe denkt de heer Schaddelee, na al die pogingen die wij al gedaan hebben, dat wij dat nu alsnog even gaan doen of moet de heer Schaddelee met minister Rouvoet en met ons en alle politieke partijen tot de conclusie komen dat dit heilloos is en dat wij gewoon zo snel mogelijk moeten zorgen dat er een ander stelsel komt?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De weg naar goede bedoelingen is natuurlijk geplaveid met mislukkingen. Het zal ongetwijfeld op heel veel manieren geprobeerd zijn. Ik denk dat wij wel een onderscheid moeten maken tussen mensen die op de wachtlijst staan, omdat ze tussen twee behandelingen in zitten, en mensen die een behandelplan hebben en er nog een gezin moet vrijkomen. Waarover het rapport

ook spreekt, is dat 29% van de kinderen op wachtlijsten staat, omdat er een capaciteitsprobleem is. Volgens mij is dat het deel waar wij iets aan moeten kunnen doen. Ik kom daarop nog terug.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de heer Schaddelee dan vast meegeven dat hij met ons zegt, dat wij bij alles wat in de richting gaat van een nieuw stelsel om daarmee de problemen op te lossen, daarin onze energie stoppen en dat wij niet blijven investeren in iets wat toch niet werkt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat is misschien zo, maar wij kunnen ook én én proberen. De motie pleit voor het onderzoeken van de nullijn. Dat is het meest ideale plaatje. Tegelijk willen wij aan de gedeputeerde vragen of een bepaalde lightversie mogelijk zou zijn, waarbij wij proberen zo ver mogelijk te komen in de tijd die ons nog rest totdat wij het over gaan dragen aan de gemeenten. Het is namelijk wel zo netjes dit met een schone lei of een min of meer schone lei over te dragen aan de gemeenten. Tot aan de transitie is de provincie nog verantwoordelijk voor de wachtlijsten, of liever: voor de kinderen die daarop staan. Natuurlijk zullen er wel eens wachtlijsten zijn, omdat er bijvoorbeeld wordt gewacht op een beter aanbod van de instelling of een betere match met een pleeggezin. Dat is echter niet het hele verhaal. In het rapport staat bijvoorbeeld dat 29% van de kinderen wacht omdat er een capaciteitstekort is. Dat heeft niets te maken met "onvermijdelijk".

Laten wij niet langer spreken over verantwoord of onverantwoord. Het is vanuit onze positie gezien: vermijdelijk of onvermijdelijk.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de jeugdzorg hebben wij te maken met wachtlijsten. Zojuist is al benadrukt, en dat kan ik van mijn kant ook alleen maar doen, dat niemand zit te wachten op wachtlijsten. Ondertussen hebben wij ze echter wel. Daarbij is een verschil gemaakt tussen kinderen die onverantwoord zouden wachten en kinderen die verantwoord wachten. Onverantwoord wachten: dat zijn kinderen die er meteen al, zodra zij op de wachtlijst dreigen te komen, uitgehaald worden door Bureau Jeugdzorg, omdat het een te groot risico is als

zij op de wachtlijst terecht komen. Dan blijft er een rij kinderen die op een wachtlijst komen over, waarvoor de rekenkamer een aantal aanbevelingen heeft gedaan. De eerste aanbeveling is: spreek duidelijk met elkaar af wat verantwoord en onverantwoord wachten is. Daarvan is door de staatssecretaris gezegd dat zij dat zal doen en dat zij daarbij de Inspectie Jeugdzorg betreft om te zorgen dat wij met elkaar over eenduidige begrippen spreken. Dat is een prima stap, want het is wel zo handig als je met elkaar over dezelfde uitgangspunten spreekt.

Daarnaast is er gezegd: doe wat meer aan de kwaliteit van de rapportage om helder te krijgen wat er aan de hand is met de wachtlijsten. Daarover heb ik in de commissie gezegd dat ik er weinig voor voel voor de provincie Utrecht extra rapportages aan te leveren. Het is niet zo dat ik daartoe niet bereid zou zijn, maar ik steek de middelen en de energie liever in de zorg aan kinderen dan in de rapportage op wachtlijsten. Daarbij is een aantal kanttekeningen te maken, waarvan ik vind dat die deze stelling rechtvaardigen.

Ten eerste zijn de wachtlijsten in de provincie Utrecht op dit moment gelukkig historisch laag. In de memo van 23 april heb ik de Staten gerapporteerd over de wachtlijsten. Toen was er een aantal van 84 kinderen dat wachtte. Voor mei geldt een aantal van 72 kinderen. Natuurlijk zijn dat nog 72 kinderen te veel. Je ziet echter wel een afnemende lijn in de ontwikkeling van de wachtlijsten. Dat heeft enerzijds te maken met een wijziging in de financiering. Wij financieren instellingen namelijk niet meer op instroom - kinderen stromen binnen en er wordt een bedrag afgesproken -, maar er wordt met instellingen afgerekend op uitstroom. Daardoor is er een veel sterkere prikkel om kinderen op tijd door te laten stromen, zodat nieuwe kinderen kunnen instromen, en ook wordt er hiermee voor gezorgd dat kinderen die van de ene zorg naar de andere zorg moeten gaan, daar veel sneller terecht komen. Daarvoor zijn logistieke managers aangesteld door de instellingen. Dat is een heel recente ontwikkeling. Zij kijken hoe de wachtlijst tussen Bureau Jeugdzorg en de instellingen verminderd kan worden. Zij kijken ook hoe de wachtlijsten tussen afzonderlijke instellingen verminderd kunnen worden.

Terecht is zojuist geconstateerd dat er een aantal van 29 kinderen is, dat vanwege capaciteitsover-

wegingen op de wachtlijst staat. De provincie informeert de Staten daarover aanvullend. Ik heb een kleine steekproef laten doen of dat aantal klopt. Als je 29 kinderen vanwege capaciteitsoverwegingen op de wachtlijst hebt staan, is het dan zeker dat dat onverantwoord is? De capaciteitsvraag is namelijk niet geheel onvermijdelijk. Er kan sprake van zijn dat er voor een bepaalde zorgsoort op dit moment meer vraag is en dat er een stagnatie is in de instroom. Wij hebben een steekproef genomen om te kijken wat er aan de hand is.

Nu blijkt dat kinderen weliswaar wachten, maar dat er van onverantwoord wachten geen sprake kan zijn. Een voorbeeld is een jongere die wacht op instroom in een instelling. Er is in het begin sprake van capaciteitstekort. Op het moment dat er van capaciteitstekort geen sprake meer is, maar dat die jongere onvoldoende gemotiveerd is, blijft de cliënt gerapporteerd onder capaciteitstekort, maar is er een reden waarom hij niet instroomt. Het klinkt ingewikkeld en dat is het ook. Dat is precies de reden waarom het eigenlijk weinig zin heeft allerlei aanvullende rapportages aan te leveren ten behoeve van de politiek of andere gremia. De informatie is namelijk met name relevant voor de professionals in de jeugdzorg. Dat brengt mij tot de conclusie die ik ook in de commissie al met de Staten heb gedeeld, namelijk dat wij heel alert zijn op de ontwikkeling van wachtlijsten en dat wij daarover met instellingen en met Bureau Jeugdzorg actief in overleg zijn en dat wij geen aanleiding zien met extra rapportages te komen om daarop nog strakker te sturen. Het is ook een geloof in de professionaliteit van de werkers in de jeugdzorg.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voordat de tweede termijn begint. De gedeputeerde zegt dat de wachtlijst historisch laag is. Er zijn 29 kinderen die - vermijdelijk, noem ik het dan - op die wachtlijst staan vanwege capaciteitstekort. Als wij zo historisch laag zitten, is het dan niet mogelijk dat wij proberen dat aantal onder de tien te krijgen?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is absoluut het streven. Het streven is natuurlijk sowieso om een wachtlijst naar nul te krijgen, maar ik wil wel realistisch zijn in wat de mogelijkheden zijn. 29% van 84 kinderen

staat vanwege capaciteitstekort op de wachtlijst. Daar zouden wij natuurlijk het liefst een nul hebben. Er kan altijd sprake zijn van een stagnatie, omdat er op een bepaald moment voor een bepaalde zorgvraag net iets te weinig ruimte is en wel te veel aanbod. Dat blijft altijd een probleem dat speelt.

Ik kan de Staten verzekeren dat wij in de gaten houden waarom kinderen op de wachtlijsten staan. Wij blijven dat monitoren. Maandelijks wordt door de provincie gekeken wat er aan de hand is. De vraag is of wij met die cijfers de politiek, het Rijk en de provincie moeten gaan informeren of dat wij toestaan dat die cijfers door de professionals onderling gedeeld worden om het stelsel beter te laten functioneren.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn het eens met de gedeputeerde; ook wij zitten niet te wachten op meer bureaucratie. Wij moeten wel blijven monitoren en er moeten wel rapporten geschreven worden. De gedeputeerde verwees naar de staatssecretaris: er zou meer helderheid moeten komen over het onderscheid tussen verantwoord en onverantwoord. Nu is dat volgens ons niet een ideaal onderscheid, maar goed, wij hebben een wachtlijst. Zijn Gedeputeerde Staten ook zelf actief om inzichtelijk te maken wat zij wel of niet bedoelen met verantwoord en onverantwoord? Die rapporten moeten wel worden geschreven en tot er meer duidelijkheid is moeten wij wel weten waarover wij schrijven.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het weinig bijdraagt als wij nu tot een herdefinitie komen van het begrip verantwoord en onverantwoord. Het mooiste is natuurlijk dat als je de cijfers onderling wilt vergelijken, je een gezamenlijke definitie deelt over wat verantwoord en onverantwoord wachten is. Er is natuurlijk over nagedacht. De inschatting wordt gedaan door Bureau Jeugdzorg: zijn er kinderen bij, waarbij het niet te verantwoorden is of is er een te groot risico dat er dingen niet goed gaan? Dan staan zij niet op de wachtlijst, maar dan stromen zij direct in in de jeugdzorg.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een kleine vervolgvraag. Ik wil graag van de gedeputeerde horen of zij nu voldoende basis heeft,

waarop zij zich kan baseren met deze begrippen als zij moet rapporteren over dit onderwerp.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Ik weet dat er streng gekeken wordt of kinderen op een wachtlijst kunnen staan; of dat überhaupt verantwoord is. Daarmee krijg je in feite de splitsing tussen verantwoord en onverantwoord. Er staan kinderen op de wachtlijst waarvan het verantwoord is. Daarvan zegt de rekenkamer op zijn beurt: als het langer is, zou je daar dan niet eens beter op monitoren? Daarvan zeg ik: dat doen wij ook als provincie Utrecht, omdat wij ieder kwartaal de cijfers verschaffen, waarin wij een uitsplitsing maken van het aantal wachtende kinderen naar oorzaak. Dan zie je dat het kan gaan om persoonlijke redenen, praktische redenen, capaciteit, logistiek, administratieve redenen. De redenen zijn legio. Er wordt geen verdere uitsplitsing beschikbaar gesteld aan de politiek, maar in het casusoverleg, dat er is tussen Bureau Jeugdzorg en de logistieke managers van de instellingen, passeren al die casussen de revue om te zien of het nog verantwoord is dat een kind op de wachtlijst staat. Uiteindelijk geldt daarbij natuurlijk het uitgangspunt dat wij met elkaar liever hadden gezien dat het niet zo was en dat die lijsten weggewerkt zouden zijn. In dat verband ben ik blij met de ontwikkeling van dit jaar, waarin wij zien dat er een afnemend aantal kinderen op de wachtlijsten staat.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan spreektijd in de tweede termijn?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij staan aan de vooravond van een transitie van de jeugdzorg naar de gemeente. Dat is een stelselwijziging. Daaraan gekoppeld is een transformatie richting een meer preventieve aanpak. Het niet kunnen oplossen van de problemen rondom de wachtlijsten binnen het huidige stelsel, is een van de redenen daarvan.

De gedeputeerde geeft terecht aan dat wachtlijsten ongewenst zijn. Gelukkig zijn ze op dit moment, zoals de gedeputeerde net zei, in Utrecht historisch laag. Daarop is de afgelopen periode effectief gestuurd, samen met Bureau Jeugdzorg en zorgaanbieders. Dat is nu dus echt tastbaar en zichtbaar.

Het aanscherpen van een definitie van wat onverantwoord wachten is, is prima. Het geeft helderheid en het brengt vergelijkbaarheid met zich mee. Extra rapportages ziet de fractie van het CDA niet zitten, maar wel het doorzetten van de inzet op het verlagen van de wachtlijsten, zoals de gedeputeerde net al aangaf. Wij vinden de reactie van Gedeputeerde Staten op dit rapport dan ook adequaat.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van D66 wil graag van de tweede termijn gebruik maken om te reageren op het verhaal van de ChristenUnie, van de SP en van de PVV. Over het rapport en het statenvoorstel zelf hebben wij eigenlijk niet meer te melden dan wij in de commissie hebben gedaan. Wij kunnen met het statenvoorstel instemmen.

Ook ik ga even terug naar de transitie en vooral naar het doel van de transitie en dat wij dat vooral voor ogen houden. Dat is namelijk: met zijn allen, Rijk, provincies en gemeenten een betere jeugdzorg neerzetten. Beter in de zin van effectiever en efficiënter. In de praktijk komt het erop neer dat wij de winkel gaan verbouwen, terwijl deze klantvriendelijk open moet blijven. Die verbouwing is vooral gericht op inzet naar meer preventie en licht zorgaanbod en effectievere samenwerking tussen verschillende domeinen - wonen, het sociale domein, het zorgdomein, als het gaat om de gemeenten - en om die instroom daardoor naar een zwaardere jeugdzorg in te dammen. Dat is voor ouders en kinderen natuurlijk veel prettiger en beter, het is uit kosten oogpunt beter en ons inziens is het de sleutel om de wachtlijsten terug te dringen.

Tegelijkertijd is het ieders wens – Rijk, gemeente, provincie, professionals, Bureau Jeugdzorg, zorgaanbieders – uiteraard die wachtlijsten zo kort mogelijk te houden en ieder kind zo goed als mogelijk binnen het huidige systeem en budget te helpen. Ik ben echt van mening dat het verhaal van de ChristenUnie, van de PVV en van de SP al die mensen die nu werken in de jeugdzorg eigenlijk te kort doet. Je zegt dan in feite: dat hebben jullie de afgelopen jaren onvoldoende gedaan, dus dat gaan wij nu nog even, voor die transitie, doen. Het suggereert dat dit nu niet de inzet is. Door weer rapportages en voorstellen te vragen, die aan Provinciale Staten moeten worden voorgelegd,

gaat daar weer veel tijd in zitten: tijd die de fractie van D66 veel liever besteedt aan de kinderen en de ouders en aan de focus op de verbetering die wij willen neerzetten: investeren in preventie en licht zorgaanbod, een kwalitatieve verbeterslag van de CJG's maken, een andere werkwijze introduceren. Dat vraagt wat meer vertrouwen in de professionals. Ook dat is ons inziens een van de sleutels naar een betere jeugdzorg, die nu nog verstrikt is in regels en procedures, vertaald in allerlei verplichte rapportages. Laten wij alstublieft niet nog meer van die rapportages gaan vragen.

Het neemt niet weg dat Gedeputeerde Staten wel kort in de reguliere rapportages in het algemeen kunnen aangeven dat zij ervan verzekerd zijn dat in die overleggen niet onverantwoord wordt gewacht op jeugdzorg, waarbij de definitie van dit begrip ook even wordt weergegeven zoals wij er hier in de provincie naar kijken, zolang er niet landelijk één definitie is. Dat is voor de fractie van D66 voldoende. Dat kan één alinea zijn, waardoor wij ervan overtuigd zijn dat dit onderwerp in die besprekingen tussen al die professionals even aan bod is geweest. Daarop zou ik van de gedeputeerde graag een antwoord krijgen.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het is bijna een populistisch verhaal, dat mevrouw Versteeg hier houdt. Zij suggereert enerzijds dat die rapportages zouden moeten worden gemaakt door mensen die anders zorg aan kinderen geven en dat dat niet op een verschillende manier georganiseerd zou kunnen zijn. Anderzijds suggereert zij, als wij vertrouwen hebben in de professionals, dat alles goed komt en dat de partijen die zij steeds noemt geen vertrouwen hebben in de professionals. Mijn complimenten.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp niet goed wat de link van de heer Van Hal Scheffer is met populisme. Volgens mij is dat iets heel anders. Ik heb in mijn verhaal gesuggereerd dat wij meer vertrouwen moeten hebben in de professional. Daarmee bedoel ik dat als de gedeputeerde weet dat Bureau Jeugdzorg met de zorgaanbieders en al die casemanagers om de tafel zit, wij vertrouwen hebben in die gesprekken aan de hand van wat de professionals inbrengen, namelijk dat kinderen niet onverantwoord wachten en dat wij niet willen dat al die mensen weer ach-

ter hun bureaus gaan kruipen en allerlei schema's gaan invullen. Dat heeft niks met populisme te maken. Dat heeft te maken met vertrouwen in de professional en niet alles denken dicht te timmeren en daardoor geen ernstige gevallen meer te kunnen krijgen. Als je namelijk – en dat zal ik zo nog in mijn verhaal zeggen – alles dichttimmerd, dan kan een geval als Savanna nog altijd mogelijk blijven in de jeugdzorg. Als overheid kun je niet alles voorkomen. Juist door alles dicht te timmeren met procedures, denk ik dat je heel veel kinderen en ouders te kort doet: door al die procedures om dat ene geval te voorkomen, gaat heel veel tijd zitten in registratie in plaats van directe zorg aan het kind.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het is volgens mij niet nodig de naam van dat meisje weer te noemen. Wij hebben nu gewoon over wachtlijsten. Ik kan mevrouw Versteeg geruststellen: ook wij hebben een heel diep vertrouwen in de professionals.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is mooi, maar de heer Van Hal Scheffer wil de professionals vooral achter de computer zetten en wij willen vooral dat de handen – in figuurlijke zin – naar het kind en de ouders gaan. Ik ga door. De wachtlijsten. Formeel: als je iets korter wacht dan negen weken, dan sta je niet op de wachtlijst. Dat is natuurlijk verschrikkelijk, want je staat wel degelijk op een wachtlijst. Formeel is dat echter niet de definitie van een wachtlijst voor jeugdzorg. Het is natuurlijk een gotspe dat minder dan negen weken wachten op jeugdzorg formeel niet tot de wachtlijst wordt gerekend. Uit bedrijfsmatig oogpunt is een heel kleine wachtlijst verantwoord. Als hulpverleners met de armen over elkaar aan het wachten zijn op een kind of een ouder die hulp nodig hebben, wordt gemeenschapsgeld niet effectief ingezet. Hiertussen en tussen negen weken wachten, valt nog een hele wereld te winnen.

Tot slot. De problemen in de jeugdzorg zijn de afgelopen decennia ontstaan en die zullen niet in een paar jaar opgelost worden. Enig realisme voor de tijd die het kost om tot een effectievere en efficiënte jeugdzorg te komen, waarbij ook dan drama's overigens nooit helemaal te voorkomen

zijn, is daarom op zijn plaats. Dat kan echt jaren duren. Laten wij daarin echt realistisch blijven.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben in elk geval blij dat in dit debat het streven om naar nul te gaan een belangrijk thema is geweest en dat wij dat steeds als ambitie met elkaar hebben uitgesproken. Ik hoor de fractie van D66 zojuist spreken over het herdefiniëren van wachtlijsten. Ik vind dat op zichzelf een heel mooi streven. Ik zou daarbij als suggestie alvast willen meegeven: niet denken vanuit onszelf en wat wij verantwoord en onverantwoord vinden, maar laten wij eens van buiten naar binnen kijken naar wat vermijdelijk is en wat onvermijdelijk is. Dat is iets wat ik in die discussie wil inbrengen. Verder heb ik heel goed geluisterd naar de gedeputeerde, ook in relatie tot de motie die ik heb aangekondigd. Wat ik eigenlijk wil doen is mijn zegeningen tellen. Wij hebben de uitspraak gehoord dat wij met zijn allen als ambitie het streven naar de nullijn hebben. Als dat in relatie wordt gebracht met de overdracht naar de gemeenten straks – wij komen daarover de volgende cyclus te spreken – dan is daarmee de motie wat mij betreft van tafel.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil heel kort even reageren op een opmerking die door de fractie van D66 werd gemaakt. Als ik het goed begrepen heb, ging dat over een verzoek met betrekking tot de definitie onverantwoord wachten en hoe dat in de provincie Utrecht is geformuleerd en daarbij laten zien hoe daarmee in casusoverleggend verband wordt omgegaan tussen Bureau Jeugdzorg en zorginstellingen en in de overleggen onderling. Heb ik dat goed begrepen? Was dat het verzoek van mevrouw Versteeg?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het verzoek is een stuk simpeler. Waar het mij om gaat is het volgende. Wij krijgen eens in de twee of drie maanden een overzicht van de wachtlijsten. Die zijn keurig uitgesplitst in de redenen van het wachten. De Randstedelijke Rekenkamer heeft aangegeven dat dit al een hele stap voorwaarts is, maar dat je daaraan nog niet kunt zien of er onverantwoord wordt gewacht. Wij willen absoluut niet dat er per geval of aantallen wordt

uitgesplitst, maar de fractie van D66 zou het wel fijn vinden als bijvoorbeeld in één regel wordt gezet: in die overleggen is aan bod gekomen of kinderen onverantwoord, dat wil zeggen .... En dan mag de gedeputeerde de eigen definitie eraan geven. Dan weten wij in elk geval wat in Utrecht het begrip onverantwoord wachten is. Dan weten wij in elk geval dat het ter sprake is geweest in dat overleg en dat het niet alleen een technisch overleg is geweest, van: er wachten zoveel kinderen met die of die reden. Het is voor ons een geruststellend idee dat dit onderwerp wel degelijk in die gesprekken aan bod is geweest. Het is voor ons een geruststellend idee dat de gedeputeerde ook weet dat het een onderwerp van gesprek is geweest. Dan is het voor ons klaar.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal zorgen dat de Staten informatie krijgen over hoe daarmee in die overleggen omgegaan wordt; de zekerheid dat er gaandeweg geen sprake is van onverantwoord wachten. Ik wil nog wel het volgende benadrukken. Aan het begin van de wachtlijst wordt door Bureau Jeugdzorg een risicoanalyse gemaakt. Kinderen die mogelijk het risico lopen dat zij onverantwoord gaan wachten, komen niet op de wachtlijst: zij worden direct in de zorg gebracht.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Voor mijn part zet de gedeputeerde dat voor ons neer. Als maar duidelijk is dat dit in die overleggen elke keer een vorm van aandacht is.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal zorgen dat er in de volgende rapportage een alinea aan wordt gewijd.

De VOORZITTER: Dan sluit ik de beraadslagingen over dit onderwerp.
Ik schors de vergadering.

Schorsing van 16.19 uur tot 16.29 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Statenvoorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport "Duurzaam inkopen".

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter!

Het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over duurzaam inkopen en aanbesteden. Het is wel een rekenkamermiddagje, op deze manier. Maar goed, de rapporten zijn er ook naar om hier besproken te worden. Ook dit rapport is al uitgebreid in de commissie BEM aan de orde geweest. De fractie van de VVD heeft kennis genomen van de bevindingen van het rapport. Wij zien dat de provincie Utrecht het op die fronten eigenlijk goed doet in het provincievergelijkende rapport van vier provincies, gericht op de instelling van duurzaam aanbesteden, en dat bijna 100% van de inkopen duurzaam aanbesteed wordt. Hoewel er in de commissie nogal wat discussie was: het is bijna 100% van een lager bedrag dan in andere provincies. Nu, het moet toch niet zo gek gaan worden dat wij een hoog bedrag als doelstelling gaan formuleren om maar meer te gaan inkopen, met als risico dat je de 100% niet gaat halen. De fractie van de VVD is in elk geval blij met het percentage dat nu voorligt. Wij moeten het niet erger maken dan het is.

Er is ook gesproken over de productcategorieën die in de Agentschap NL genoemd worden. Dat zijn 52 producten. De provincie gaat niet over die samenstelling. Wij laten dat ook graag op de plek waar het thuishoort.

Wij zijn tevreden met het resultaat. Wij willen dus voorkomen dat het geen doel op zichzelf gaat worden en dat er nog een extra controle op gaat komen om te kijken of wij nog meer kunnen gaan halen. Als 100% niet genoeg is, wanneer zijn wij dan wel tevreden?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De overheid wil concrete stappen zetten naar een duurzame samenleving en wil daarbij zelf het goede voorbeeld geven. Door als overheid duurzaam in te kopen, krijgt de markt voor duurzame producten een stevige impuls en wordt innovatie gestimuleerd, aldus de brief van het ministerie van Infrastructuur en Milieu van 25 juni 2009. D66 ondersteunt deze intentie van harte.

De rekenkamer concludeert in haar rapport dat duurzaam inkopen door de provincie Utrecht goed op orde lijkt te zijn en maakt een enkele opmerking over het feit dat het behaalde resultaat van 99% nog niet overeenkomt met het gestelde doel van 100%. Waar het hier om gaat, zijn de aankopen in de 52 productcategorieën waarvoor door

Agentschap NL concrete duurzaamheidscriteria zijn opgesteld. Op dit moment maken die categorieën slechts 17% uit van onze totale inkoop. Dus eigenlijk praten wij over 16,83% duurzame inkoop en dat klinkt heel anders dan 99%. Utrecht staat dus het laagste van de vier provincies als wij het op deze manier bekijken.

Wanneer wij naar verbetering streven, dienen wij ons niet zozeer te richten op hoe wij van 99% 100% kunnen maken, maar hoe wij die 17% kunnen opkrikken. Dat kan door bijvoorbeeld te zoeken naar uitbreiding van het aantal categorieën, verlaging van drempelwaarden of het volledig meenemen van de aanbesteding van wegen. Dit laatste maakt namelijk een significant deel uit van de resterende 83% en volgens pagina 43 van het rapport is hierbij de opname van minimumeisen geheel en al geborgd.

Dus: geen intensieve campagne om van 16,83% naar 17% te komen, maar liever met 'grote stappen snel thuis' door verbreding van de reikwijdte van 17% naar 100%.

Zoals in de commissievergadering al werd verwoord, kan de fractie van D66 zich vinden in het voorgestelde besluit. Wij vinden 100% een prima target om naar te streven. Wij vinden 99% een prima resultaat. Wij zijn blij met de toevoeging van het vierde besluitpunt, waarin Gedeputeerde Staten worden verzocht te komen met een voorstel voor de wijze waarop de reikwijdte kan worden verbreed.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Peters. "Concrete stappen zetten naar een duurzame samenleving": kan de heer Peters die duurzame samenleving vangen in een definitie?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een samenleving die kan blijven voortbestaan zonder dat hetgeen je nu doet, ten laste komt van toekomstige generaties. Dat gaat in termen van: grondstoffen, voedsel, energie, drinkwater en noem maar op.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In hoeverre kan de heer Peters aantonen dat wij met onze inkoop daarmee een ienemieniestapje gemaakt zouden hebben?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het is een bewustwordingsproces. Wij kunnen aannemen, als je leveranciers aanzet om duurzaamheid mee te nemen in wat zij aanprijzen, dat het dan de goede kant op gaat. Hoeveel dat de goede kant op gaat, is moeilijk te meten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Jagen wij dan iets na wat wij niet kunnen meten?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, wij gaan de kant op waar wij naartoe willen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een kant op die wij niet kunnen meten?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een kant op waar wij naartoe willen, want de hoeveelheid grondstoffen op de wereld, voedsel en drinkwater zijn eindig.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij praten in een cirkel, zoals dat al snel gebeurt na zo'n vraag. Wat hebben wij er dan met de provincie aan bijgedragen door duurzaam in te kopen? Is dat concreet te maken? Het rapport gaat over percentages van percentages van percentages. De heer Peters wil een hoger percentage. Wat heeft het nu gebracht?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats wil ik geen hoger percentage. Ik heb gezegd dat wij 99% prima vinden. Wat het gebracht heeft, is in elk geval een beter bewustzijn bij zowel de leveranciers als de maatschappij in zijn algemeenheid, want dat is toch waar wij naartoe moeten. De heer Dercksen kan het ontkennen. Hij kijkt alleen naar wat het kost. Het kosten-/batenplaatje is ook voor ons belangrijk. Wij hebben er vertrouwen in dat dit college geen bakken met geld gaat gooien naar een instrumentele verbetering van duurzaamheid. Wij moeten echter wel die kant opgaan. Langzaam maar zeker.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Na twee goede rapporten die gingen over de Versnellingsagenda en het toezicht op subsidies, ofwel het gebrek daaraan, is er nu een rapport dat wat ons betreft de plank misslaat. Agentschap NL

heeft voor 52 productgroepen bepaald wat duurzaam is en daarmee is het denken opgehouden. Lijstjes, voor een belangrijk gedeelte gedicteerd door de bureaucraten in Brussel: daar zijn ze weer, want wij kunnen natuurlijk niet zelf verzinnen wat duurzaam is.

Wat is duurzaamheid precies? Is dat: spaar het milieu? In dat geval: bel bij ons aan, want dan kunt u – als het over de feiten gaat – bij ons terecht. Betekent het: minder kinderarbeid? Ook dan bent u van harte welkom. Meestal gaat het echter over niet meer dan over een beetje meer of minder CO². U weet wel: de voeding voor alles wat groen is op de wereld. Daar doen wij natuurlijk niet aan mee.

Als niet duidelijk is wat duurzaam is, wat wil de overheid er dan nu mee bereiken? Meet men dat dan ook? Worden die doelstellingen, als ze er al zijn, gerealiseerd en had de rekenkamer niet net een rapport uitgebracht over het ontbreken van toezicht op het behalen van doelstellingen? Toen ging het over € 52 miljoen subsidie.

Als je de doelstellingen niet formuleert en je gaat niet na wat die duurzame inkoop kost, dan hebben wij hier slechts lucht verplaatst en linkse fata morgana's nagejaagd.

De wereld vergaat niet als je Zweeds geproduceerd hout met het keurmerk PEFC koopt. Dat is verantwoord geproduceerd hout, maar het staat helaas niet op de lijstjes van de bureaucraten. Nee, het moet een FSC-keurmerk hebben en dan kan je gewoon oerwoud kappen.

In de commissie BEM heb ik al het voorbeeld genoemd van de biologische paprika uit Peru. Of die paprika met de boot of met de trein komt, die paprika heeft een CO²-uitstoot waar een BMW-530 de hiek van krijgt, maar die paprika is wel erg duurzaam volgens de lijstjes. Op die lijstjes wordt namelijk niet gekeken naar transport. Een paprika, aangevoerd met een GroenLinks-bakfiets uit het Westland, is niet duurzaam? Daar kunnen wij geen chocola van maken, zelfs geen Fair Trade chocola. Niet voor niets noemde het Actal, het Adviescollege toetsing administratieve lasten, het een papieren werkelijkheid. Bezigheidstherapie voor politici. De administratieve rompslomp voor het bedrijfsleven, voor het bijhouden van de duurzaamheid, kost meer dan een half miljard, dus maak ons niet wijs dat duurzame inkoop niet duurder is dan niet-duurzame inkoop.

Ik rond af. Een gemiste kans. In de commissie BEM hebben wij de bal voor open doel gelegd. Sterker nog, volgens mij lag de bal zelfs al op de lijn, tussen de palen. Helaas.

De fractie van de PVV zou graag een onderzoek hebben van de rekenkamer naar het bestaan van doelstellingen bij duurzame inkoop, het al dan niet realiseren daarvan en uitrekenen wat die poppenkast allemaal kost, want het is, zoals de directeur van het Nationaal Park De Hoge Veluwe ons voorhield: niets is duurzaam, als het zich niet binnen redelijke tijd zelf financiert.

Mevrouw BOELHOUWER (GL): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van GroenLinks is blij met de toevoeging van het vierde beslispunt in dit statenvoorstel, zoals ook al is gezegd door de heer Peters, om te komen met een voorstel om de gehanteerde rapportagedrempel te verlagen en de reikwijdte te verbreden. De fractie van GroenLinks heeft daarover de volgende vraag: wanneer kunnen wij dat voorstel tegemoet zien? Daarbij heb ik twee suggesties. De ene suggestie is of Gedeputeerde Staten kunnen kijken of de provincie Utrecht een Fair Trade provincie kan worden. Er zijn al diverse Fair Trade gemeenten in deze provincie. Het is wellicht een aardig idee ook in de provincie de gedachten daarover verder te vergroten.

Een andere suggestie die ik heb, komt vanuit de gedachte dat er binnen de organisatie nog weinig creativiteit en inventiviteit is om zelf mee te denken over duurzaam inkopen en aanbesteden. Daar ligt wat ons betreft een grote kans. De suggestie is dus vooral dat wij het laatste stimuleren: verleid medewerkers om mee te denken en voorstellen te doen, zodat de minimumeisen, geformuleerd door Agentschap NL, niet meer minimaal zijn en dat het daarmee bovendien meer eigen wordt in de organisatie.

Overigens is het zo dat nu de grootste bijdrage aan duurzaam inkopen en aanbesteden zit in de portefeuille van de VVD-gedeputeerde. Dat is logisch, gezien de bedragen die daar omgaan, maar ik daag ook de andere leden van Gedeputeerde Staten uit dat percentage voor de komende jaren te gaan benaderen.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij gaan het nu over het oordeel van de Randste-

delijke Rekenkamer hebben over het beleid van het college wat duurzaam inkopen en aanbesteden betreft. 99% duurzaam, stond in het rapport. Als je er zo naar kijkt, dan zegt men: goed werk. Als wij echter verder gaan kijken hoe die 99% wordt berekend, wordt men teleurgesteld, want 99% is een onjuist cijfer. De 99% is berekend door twee criteria. Het eerste criterium betreft 52 productie-categorieën, vastgesteld door Agentschap NL. Het andere criterium betreft het drempelbedrag van € 50.000. Bij 83% van onze totale inkoop wordt niet gecontroleerd of het duurzaam is. 17% van de totale inkoop is wel gecontroleerd.

De provincie Utrecht scoort sowieso als slechtste. Dus alweer een onvoldoende. Ik heb hier een stapel rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer. Deze geven bijna allemaal een onvoldoende. Het college luistert niet naar kritiek van de oppositiepartijen en er wordt niet naar alternatieven gezocht en andere visies die niet liberaal zijn, worden vanzelf afgewezen. Het college ziet de minpunten van zijn eigen beleid niet, het wordt niet genoeg geëvalueerd en het beleid wordt niet op basis van de juiste analyse en feiten opgebouwd. Daarom verwachten wij nog meer onvoldoendes in de toekomst als hieraan niets gedaan wordt. Het wordt tijd dat het college het huiswerk voortaan echt beter doet. Als dit niet gebeurt, haalt het college opnieuw een onvoldoende bij de volgende toets en dat is voor ons onacceptabel.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het zal niemand ontgaan zijn dat de ChristenUnie duurzaamheid hoog in het vaandel heeft. Ik wil de heer Dercksen een klein beetje helpen met een definitie van duurzaamheid. Volgens mij is dat: een samenleving die produceert en consumeert op zo'n manier dat wij de gevolgen daarvan niet afwentelen op andere gebieden of andere generaties.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik mijn biologische paprika weer in de strijd gooien? Die wordt biologisch gekweekt, maar die komt van Zuid-Amerika naar Nederland gevaren. Dan wil ik mevrouw Dik vragen: hoe zit het dan precies met 'the planet' bij die biologische paprika, want het kost een heleboel CO²-uitstoot? Hoe gaat het met 'the profit' van de BV Nederland en 'the profit' van de kweker in het Westland?

Hoe gaat het met 'the people' die willen werken in Nederland en 'the people' die willen werken bij de kwekers in het Westland?

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het helemaal eens met de heer Dercksen. In de aandacht voor biologische producten moet het niet alleen maar gaan om het product zelf, maar ook om de productieprocessen, om de productieomstandigheden, om de transportkosten, et cetera. Ik verwacht dan ook van de PVV steun voor het standpunt van de ChristenUnie om veel meer in te zetten op regionale landbouw, op stadslandbouw en regionale productie van ons voedsel. Ik ben het helemaal met de heer Dercksen eens. Zijn casus van de paprika spreekt mij bijzonder aan.

Het kán dus gebeuren dat de PVV en de ChristenUnie het met elkaar eens zijn.

Wij willen Gedeputeerde Staten complimenteren met het reeds bereikte resultaat op het gebied van duurzaam inkopen. Een score van 99% is prima. Tegelijkertijd geeft de rekenkamer aan dat er nog een wereld te winnen valt. Ook daarmee is de ChristenUnie het helemaal eens. Daarmee bedoelen wij niet dat ene procentje extra om toch op 100% uit te komen. Wij bedoelen een verbreding van het aantal productgroepen en een lager drempelbedrag. De provincie Utrecht gaat op dit moment bij duurzaam inkopen uit van de 52 productcategorieën van Agentschap NL, zoals die in de afspraken met het Rijk zijn vastgelegd. Dit kan verbreed worden. De fractie van D66 refereerde er al aan. Het gaat hier slechts om 17% van het totale aantal inkoop. Dat moet natuurlijk omhoog. Tegelijkertijd hanteert de provincie een drempelbedrag van € 50.000, terwijl in de afspraken met het Rijk helemaal geen drempelbedrag genoemd wordt. De fractie van de ChristenUnie ziet graag dat het drempelbedrag omlaag gaat, natuurlijk omdat wij daarmee dichterbij de afspraken met het Rijk komen, maar vooral omdat duurzaam inkopen organisatiebreed de norm moet worden. Kortom, de fractie van de ChristenUnie kan van harte instemmen met het vierde beslispunt, dat aan het statenbesluit is toegevoegd. Tegelijkertijd staat het tweede beslispunt er nog wat vreemd tussen. Leest u mee. Eerst beslissen wij bij punt 1 dat 100% duurzaam inkopen de ambitie blijft.

Vervolgens stellen wij in de discussie met elkaar vast dat wij de ambitie willen verhogen en nemen een vierde beslispunt op: de rapportagedrempel gaat omlaag en de reikwijdte wordt verbreed. In het tweede beslispunt wordt impliciet uitgegaan van de mogelijkheid van een lagere ambitie. Wat de fractie van de ChristenUnie betreft kan dit absoluut niet aan de orde zijn. Wij stemmen in met het statenvoorstel, met uitzondering van het tweede beslispunt.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Op zichzelf doet de provincie het goed. Wij halen een score van 99% op duurzaam inkopen. Echter, een nadere beschouwing leert dat dit slechts 17% bedraagt van het totale inkoopvolume. Daarmee zijn wij de slechtst scorende Randstadprovincie. Daarnaast worden kleinere aanbestedingen niet gecontroleerd op duurzaamheidscriteria. De fractie van de PvdD wil dan ook graag een grote reikwijdte zien ten aanzien van criteria voor duurzaam inkopen. Wij zijn dan ook blij met het toegevoegde beslispunt 4.

Daarnaast wil ik u wijzen op een uitspraak van het Europese Hof van Justitie van 10 mei jongstleden, waarin gesteld wordt dat aankopers kunnen kiezen voor Fair Trade bij publieke aanbestedingen. Zij mogen vragen naar Fair Trade criteria, zowel in de uitvoeringsvoorwaarden als bij de gunningscriteria. Ook zal de Europese Commissie hiermee rekening gaan houden bij de herziening van de EU-richtlijn Publieke Inkoop, die voor later dit jaar gepland staat. Ook wij zijn geen fan van Europa, maar de bureaucraten uit Brussel komen soms ook wel met iets goeds. Wij willen het college dan ook vragen bij de vermelde beschouwing van beslispunt 4 te kijken in hoeverre Fair Trade criteria onderdeel kunnen zijn van een eventueel verbrede reikwijdte.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er ligt één vraag voor mij. Die vraag heeft betrekking op Fair Trade. Ik zal dat punt meenemen bij beslispunt 4 dat de Staten hebben geformuleerd en het meenemen in de rapportage die ik aan de Staten zal sturen.

De VOORZITTER: Heeft iemand behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval en sluit ik de beraadslagen over dit punt.

Statenvoorstel Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000.

De heer WEIERINK (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) is een ingewikkelde materie, zowel voor de provincie als voor agrariërs die daarmee geconfronteerd worden, laat staan voor de gemiddelde burger. Daarom wil de fractie van de VVD Gedeputeerde Staten complimenteren met het tot nu toe bereikte resultaat door middel van de Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000. Het terugdringen van de stikstofdepositie bij beschermde natuurgebieden en het vlottrekken van de vergunningverlening zijn twee positieve gevolgen, die de fractie van de VVD toejuicht.

Zoals de fractie van de VVD al tijdens de commissiebehandeling aangaf, is niet elke uitbreider gelijk. Dit geeft het college van GS ook aan door in zijn voorstel te spreken over een maatwerkbenadering. Wij vinden het dan ook jammer dat op het gebied van het kostendekkend maken van het beleid voor alle bedrijven gelijke leges, te weten € 1000, betaald moet worden. Wij vragen ons af waarom het maatwerkprincipe ook hier niet is aangehouden. In het bijzonder is dit pregnant wanneer het gaat om de dwarsliggers bij de intermuitbreiders, zoals wij bij de commissiebehandeling ook al aangaven. Het kan niet zo zijn dat bij de voorgestelde kostendekking er een bonus op onwenselijk gedrag gegeven wordt. Zoals gedeputeerde Krol in zijn beantwoording al zei, mag een leges nooit een boete-element in zich hebben, maar dient altijd gerelateerd te zijn aan een reële overheidsprestatie.

De fractie van de VVD is er geen voorstander van om bij het tot nu toe tekortschietend beleid de kosten af te wentelen op de burger en in casu over alle agrariërs te spreiden.

Wat betreft de aanpak van de Verordening VSN (Veehouderij, Stikstof en Natura 2000) begrijpt de fractie van de VVD dat er een stevig juridisch fundament noodzakelijk is. Echter, het moet niet zo zijn dat dit de mogelijkheden tot een meer bestuurlijke aanpak in de weg staat. Ook hier weer: maatwerk.

Een ander punt bij dit onderwerp is dat er meer vanuit het vermoeden van onschuld gehandeld dient te worden dan dat er direct van verwijtbaar illegaal handelen wordt gesproken, in het bijzon-

der vanwege het feit dat er landelijke regelgeving is, de Crisis- en herstelwet, die gericht is op het legaliseren van bestaand gebruik. Dit is hard nodig, omdat er voor de agrariërs nog veel onduidelijke zaken waren. Dit betreft vooral de groep van voor 2009 en in mindere mate de groep van 2009 tot 2011. Wij zijn daarom blij met de toezegging van Gedeputeerde Staten om kritisch naar de groep 2009 tot 2011 te kijken.

Een laatste punt: de uitzondering saldering biologische veehouders. Wij begrijpen dat Gedeputeerde Staten inzetten op duurzame landbouw, maar ook hier vragen wij aandacht voor een maatwerkbenadering. Daar waar op sommige plekken gesproken kan worden van belastende situaties, dienen zij onder hetzelfde regime te vallen als hun intensieve niet-biologische collega's. Graag zien wij die benadering terug bij de jaarlijkse evaluatie, zoals die geregeld wordt in de verordening. Misschien kan de gedeputeerde daarop ingaan.

De fractie van de VVD gaat ervan uit dat Gedeputeerde Staten bij de uitvoering van het beleid met bovengenoemde punten rekening zal houden. Daarom zal de fractie van de VVD instemmen met het statenvoorstel.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het statenvoorstel voor een wijziging in de Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000. Het is een gewijzigd voorstel; op grond van de opmerkingen in de commissie RGW heeft het college van GS het voorstel gewijzigd. Wij zijn er positief over dat er geluisterd is naar onze statencommissie.

Wij zijn er ook enthousiast over dat het provinciebeleid een positief effect blijkt te hebben op de vermindering van de negatieve effecten van de ammoniakuitstoot en dat het dat ook in de toekomst zal hebben. Wij begrijpen ook dat het goed is niet te wachten op het kabinet. Het kabinet gaat tot nu toe namelijk volstrekt onvoldoende voortvarend met de PAS om.

Dat waren de positieve punten.

Wij moeten tegelijkertijd constateren dat de benodigde waarden voor de natuurgebieden nog steeds niet gehaald worden, en dat dat ook niet in de toekomst zal gebeuren.

De fractie van de PvdA had begin vorig jaar bezwaar tegen de verordening, omdat bij sommige Natura 2000-gebieden, zoals Botshol, niet voor voldoende verbetering gezorgd kan worden en omdat de doelstellingen voor de natuurbeschermingsgebieden niet gehaald worden.

Ook in dit statenvoorstel, waarin een wijziging van de verordening wordt voorgesteld, wordt erkend dat het niet zal lukken overal voldoende verbetering te bereiken.

In het statenvoorstel wordt ook een oplossing gezocht voor de interimuitbreiders; boeren die tegen de regels in, uitgebreid hebben, soms zonder dat zij zich daarvan voldoende bewust waren, soms volledig bewust, willens en wetens. Er wordt naar de mening van de fractie van de PvdA behoorlijk coulant met deze overtreders van de regels omgegaan. Wij zetten daar vraagtekens bij en vinden het onterecht ten opzichte van degenen die wel de regels in acht hebben genomen. De antwoorden van de gedeputeerde op de vragen van de fracties van GroenLinks en de VVD daarover overtuigen ons op dit moment nog niet geheel, maar wellicht komt dat nog na het betoog van de gedeputeerde.

Net als bij de statenbespreking over de verordening weegt de fractie van de PvdA de mogelijke effecten van wat voorgesteld wordt, zorgvuldig af. In beginsel staan wij positief ten opzichte van een pragmatische oplossing, die ongebreidelde uitstoot van ammoniak tegengaat, maar niet als dat in onze ogen te veel de belangen van de groeiomglijkheden van de agrarische sector stelt boven de belangen van waardevolle natuur.

Op dit moment zijn wij nog bezig met de afweging. Wij wachten het debat af en wij wachten de beantwoording van de gedeputeerde met belangstelling af. Na de eerste termijn zullen wij onze stem bepalen.

De heer GRAAFF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De evaluatie van de Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 toont positieve resultaten. Onze fractie is erg blij dat de verordening de gewenste ruimte heeft kunnen bieden om binnen de vergunningen te kunnen uitbreiden en dat er tegelijkertijd een afname is opgetreden van de stikstof op de natuurgebieden. Onze fractie vindt het goed dat het college nu het probleem van de interimuitbreiders wil aanpakken en niet de voorstellen van

het Rijk afwacht. Voor ons is het van belang hier te benadrukken dat met deze maatregel niet het beeld moet ontstaan dat deze mensen te kwader trouw hebben gehandeld. Wij hebben vanuit de LTO diverse signalen opgevangen dat er agrariërs zijn die zelfs van provinciale ambtenaren toch dubbelzinnige signalen hebben opgevangen over hoe deze regeling geïnterpreteerd moet worden. In de evaluatiedocumenten komen wij hier niet echt op terug en er wordt niet op ingegaan of deze verordening in de interne organisatie goed is geland en of deze bij iedereen bekend is. Wij willen het college vragen in deze evaluatie mee te nemen of de duidelijkheid over deze regeling inderdaad bij iedereen even goed bekend is.

Onze fractie ziet er de redelijkheid van in dat de kosten die voor de aanpak moeten worden gemaakt in de vorm van leges in rekening worden gebracht. Ook de hoogte van het bedrag, dat is voorgesteld door het college, is voor onze fractie acceptabel. In de commissie RGW heeft gedeputeerde Krol benadrukt dat de afspraak uit het Akkoord van Utrecht wordt uitgevoerd, om de planologische bescherming van de NB-wet (Natuurbeschermingswet) buiten de EHS af te halen. Onze fractie is blij met deze duidelijkheid en kan daarom instemmen met het voorgestelde besluit.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! In 2011 heeft de fractie van D66 ingestemd met de provinciale Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000, omdat deze de zo gewenste stop zet richting een betere natuur in de provincie Utrecht. Alhoewel deze verordening pas kort van kracht is, kan al geconcludeerd worden dat hij werkt en dat wij dus op de goede weg zijn, al is alleen deze verordening absoluut onvoldoende om de noodzakelijke verbeteringen volledig te kunnen bereiken. Sommige zaken moeten landelijk opgepakt worden, zoals de PAS. D66 zal zich er dan ook landelijk sterk voor maken dat dat gaat gebeuren.

In dit voorstel wordt een werkwijze voorgesteld hoe om te gaan met de zogenaamde interimuitbreiders; de bedrijven die in feite zonder de juiste vergunning hun bedrijf hebben uitgebreid. Zonder de inhoudelijke discussie in de commissie over te doen, is de fractie van D66 het eens met de voorgestelde werkwijze, waarbij de bedrijven die netjes hebben gewacht nu voorrang krijgen op de andere

bedrijven en dat ondernemers die bewust de wet hebben overtreden en veel stikstof uitstoten alsnog alle maatregelen moeten treffen om de uitstoot naar beneden te krijgen en eventueel worden vervolgd als zij dit niet doen en toch doorgaan met de bedrijfsvoering.

Handhaving van deze regels is van het aller grootste belang. Om die reden is de fractie van D66 er dan ook voorstander van dat wij gedurende de komende jaren daarvoor extra capaciteit kunnen inzetten. Het lijkt erop dat dit noodzakelijk is om dit voor elkaar te kunnen krijgen. Wij steunen daarom een amendement, waarmee de fractie van GroenLinks straks komt.

Vermindering van stikstofdepositie kan grofweg op drie manieren plaatsvinden: door minder dieren te houden, doordat stallen minder uitstoten of door op een milieuvriendelijker wijze te ondernemen. Dat bedrijven die dat laatste doen een uitzonderingspositie krijgen binnen deze regeling, kan de fractie van D66 dan ook steunen. Met de complimenten nog voor de duidelijke uitleg daarover van de gedeputeerde dan wel de ambtenaren.

Ten slotte de hoeveelheid dieren. Daarover hebben wij het nog niet gehad. Dat heeft uiteraard ook een grote impact op de uitstoot, maar mogelijk ook op het landschap en de volksgezondheid. Het is dan ook ongewenst dat er een sterke stijging van het aantal dieren optreedt, wat de fractie van D66 betreft. In de PRV (Provinciale Ruimtelijke Verordening) gaan wij dan ook vastleggen dat eventuele uitbreiding alleen mogelijk is onder een aantal strikte voorwaarden.

Nu heeft kortgeleden de provincie Noord-Brabant een rapport gepresenteerd, waarin wordt gesteld dat alleen ruimtelijke ordening onvoldoende is om een verdere industrialisering van de intensieve veehouderij te voorkomen. Als in 2015 meer vrijheid ontstaat voor de agrarische ondernemers door onder andere het opheffen van de Europese mestrechten, is Noord-Brabant voornemens die rechten regionaal te gaan invoeren. D66 wil voorkomen dat een slot op de deur in Noord-Brabant tot een grote druk leidt bij ons op de Gelderse Vallei en verzoekt Gedeputeerde Staten daarom de ontwikkelingen in Noord-Brabant goed te volgen en mocht Noord-Brabant inderdaad tot een stelsel van die rechten overgaan, daarop in te spelen,

bijvoorbeeld door eenzelfde stelsel in te voeren of wellicht via andere maatregelen. Daarop horen wij graag de reactie van het college.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Met dit statenvoorstel voor de wijziging van de verordening kunnen wij waarschijnlijk wel instemmen. Als je de verordening leest, dan word je daarvan absoluut niet vrolijk. Het gaat over saldering, depositiebank. Ik mis eigenlijk nog de Raad van Toezicht en de stikstofobligatie.

In het kielzog van dit voorstel kwam de problematiek van de interimuitbreiders. Dat is heel andere koek. Daarvan hebben wij tot op heden niets vernomen. Het is eigenlijk een heel idiote aangelegenheid. Door een opeenstapeling van regels en wetgeving van dit behoorlijk ingewikkelde stikstofgedoe, is er een situatie ontstaan dat deze agrarische ondernemers geen natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd blijken te hebben. De hele gang van zaken omtrent handhavingsgebrek, geen toetsingskader, koppelingsgebrek van vergunningen, vinden wij absoluut niet verwijtbaar aan deze sector. Het hen voorhouden van een niet-gecodeerd rechtsbeginsel – luidende: eenieder wordt geacht de wet te kennen – vinden wij misplaatst. Je zou in dit geval juist een wel in de wet vastgelegd rechtsbeginsel moeten hanteren, en dat is de redelijkheid en billijkheid voor deze ondernemers.

Daar komt voor de PVV bij dat deze agrariërs in meer dan 50% van ons grondgebied de dragers zijn van ons fraaie landschap. Als je dat afzet tegen subsidiestromen naar allerlei fraaie instellingen en projecten, dan kan het wat ons betreft voor het college niet moeilijk zijn aan het verzoek te voldoen dat ik zo meteen voorleg.

Wij steunen in elk geval de aanpak om deze interimuitbreiders zo snel mogelijk in orde te brengen, maar niet op de nu voorgestelde wijze met een leges van € 1000. Het idee dat de PAS-regeling een oplossing gaat bieden, wordt op het ogenblik gewoon geblokkeerd door de Raad van State. De Raad van State vindt deze wet in strijd met de Natuurbeschermingswet.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Scherer praat erg in het algemeen over de agrariërs als 'hoeders van ons prachtig landschap'. Vindt hij dat ook in het geval van de heel grote

intensieve bedrijven, grote kippenfarms, grote varkensstallen, die de meeste ammoniakuitstoot bepalen? Vallen die nog steeds onder "prachtige landschappen"?

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Blom vraagt nu naar details van specifieke gevallen, die zij blijkbaar niet wil. Je vindt echter in alle sectoren heel mooie en heel slechte voorbeelden. Ik zeg dit in zijn algemeenheid: wij zijn blij met de agrariërs in de provincie Utrecht en wij vinden dat zij voor het merendeel het landschap eerder verfraaien dan verslechteren.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Scherer het voorstel goed heeft gelezen, dan heeft hij gezien dat een aantal bedrijven – een klein aantal, maar het gaat juist om die grotere bedrijven; intensieve veehouderijen - wilens en wetens heeft uitgebreid. Die bedrijven konden zeker weten dat het te veel mestuitstoot zou betekenen. Vindt de heer Scherer dat daarmee gewoon coulant omgegaan moet worden, omdat ... ? Ik kan de reden niet bedenken, maar misschien kan de heer Scherer dat voor mij doen?

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp het standpunt van mevrouw Blom heel goed, maar ik zie geen enkel kwaad uitgangspunt bij die bedrijven. Er was een situatie, toen zij blijkbaar vergunningen moesten aanvragen, dat zij dat voor een merendeel in alle oprechtheid niet hebben geweten. Er zijn ook geen koppelingen geweest. Als mensen uitbreiden, hebben zij wel degelijk vergunningen nodig. Men moet op z'n minst een bouwvergunning aanvragen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat betekent dat de heer Scherer niet helemaal gelooft wat er in het stuk staat. In het stuk staat dat een aantal bedrijven wilens en wetens – dat gaat met name om het laatste jaar – toen al volkomen duidelijk was dat zij een vergunning nodig hadden en dat zij hieraan moesten voldoen, het tóch hebben gedaan. Dus ik begrijp niet, zoals ik het bijna zou willen zeggen, de naïviteit van de heer Scherer op dit punt. Ik heb de PVV nooit zo naïef geacht.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is fijn te horen. Ik dank mevrouw Blom.

De PAS komt er voorlopig niet. Het beroerde is ook nog dat het conflicteert met de Natuurbeschermingswet en deze wet houdt binnenkort op te bestaan als de nieuwe Natuurwet er is. Je vraagt je dan ook af welke boer op dit moment nog snapt wat hem te wachten staat.

Wij verzoeken het college het volgende: wijzig die leges van € 1000 van de toevoeging van artikel 7.1.5 aan de tarieventabel van de legesverordening in € 425, conform artikel 7.1.4 van dezelfde legesverordening. Op die manier worden gelijke gevallen gelijk behandeld, vinden wij.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Hoge stikstofconcentraties vormen een van de grootste problemen voor de natuur en het voortbestaan van bijzondere planten en dieren. De bron van die stikstofconcentraties ligt in menselijke activiteiten, zoals industrie, gemotoriseerd verkeer en ook de veehouderij. Op het provinciale terrein ligt in elk geval de verantwoordelijkheid voor wat betreft de veehouderij. Daarover gaat het vandaag. De fractie van GroenLinks kan zich vinden in de voorgelegde verordening en ondersteunt ook de aanpak van de problematiek van de interimuitbreiders. Er zijn bedrijven te goeder trouw uitgebreid, maar waarschijnlijk zijn er ook bedrijven die bewust de kosten voor een legale uitbreiding hebben trachten te vermijden, want in de periode die achter ons ligt, zijn er ook bedrijven uitgebreid die wél de passende beoordeling hebben bekostigd. Dat heeft zo'n € 15.000 kunnen kosten.

Een van de belangrijkste taken van de overheid is in onze optiek te zorgen voor gelijke kansen voor verschillende spelers op de markt. Dat is met dit dossier onze voornaamste zorg. Wij willen dat die agrarische ondernemers, die welwillend zijn en die de voorschriften willen navolgen, niet te lijden moeten hebben van de degenen die dat niet doen. Daarover gaat een aantal vragen van onze fractie. De eerste vraag gaat over de verdeling van wat er beschikbaar is in de stikstofbanken. Er zijn al verschillende voorrangsregels gewisseld, maar een ding is ons nog niet helemaal duidelijk. Als er een melding is van een nieuwe uitbreider en tegelijkertijd is er een interimuitbreider die klaar is om gelegaliseerd te worden, hoe is dan de volgorde van de wachtrij? Trekt in zo'n geval altijd een nieuwe uitbreider of een bedrijf dat gewacht heeft met uitbreiding totdat helder was hoe het ging

verlopen, aan het kortste eind? Daarover zouden wij graag iets meer helderheid hebben.

Een ander punt. In de commissie is door de gedeputeerde aangegeven dat beperkte handhaving mede oorzaak is geweest van het probleem. Dan kun je zeggen dat wij als overheid, door op sommige punten wel een milieuvergunning te verschaffen en er niet bij te vermelden dat er ook nog een andere vergunning nodig was, deels boter op ons hoofd hebben. Echter, ook door handhaving na te laten, laten wij een situatie ontstaan dat sommigen die de regels niet willen opvolgen dat kunnen blijven doen. Dat gebeurt dan allemaal ten nadele van al die ondernemers die het wel goed wilden doen. Op dat punt zou het volgens ons verstandig zijn van het verleden te leren en nu een tijdelijke impuls aan handhaving te geven, zodat wij de inhaalslag die wij nu maken, op een nette manier maken en zeker weten dat die hele sector weer volgens de vergunningsvoorschriften opereert. Daardoor voorkomen wij dat er een soort van concurrentienadeel gaat ontstaan voor bedrijven die de vergunningen gewoon uitvoeren zoals ze bedoeld zijn ten opzichte van bedrijven die proberen onder de vergunningsvoorschriften uit te komen.

Een extra reden om daarover zorgen te hebben, is dat er enige jaren in Noord-Brabant een onderzoek is gedaan naar de aanwezigheid van de vereiste luchtwassers. Die bleken in forse getallen niet aanwezig te zijn of soms niet aan te staan of men had niet het juiste type. Bij handhaving zou het dus ook kunnen gaan om een kennisoverdracht, omdat niet altijd bekend was hoe de luchtwasser moest functioneren. Het gaat dus niet perse om controle als mensen het doelbewust verkeerd hebben gedaan. Door aandacht te hebben voor dit ingewikkelde onderwerp, moet gezorgd worden dat die sector met een gelijk speelveld opereert.

Op dit punt overwegen wij een amendement in te dienen, maar wij willen de reactie van de gedeputeerde eerst afwachten. Daarna bekijken wij op welke manier dat amendement, ook vanwege het juridische karakter, het beste ingestoken kan worden. Het zou kunnen zijn dat ik in de tweede termijn daarvoor om een korte schorsing verzoek.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het blijft rommelen met die stikstofuitstoot

in onze provincies. De collega's van de fractie van GroenLinks hebben een mooi amendement opgesteld over het handhaven van de regels, die wij – als het amendement inderdaad wordt ingediend - in principe graag willen ondersteunen. Wij hebben ook met belangstelling geluisterd naar het idee van de fractie van D66 het SP-idee uit Noord-Brabant over te nemen over dierrechten. Wij komen daarop graag een keer terug.

In deze bijdrage wil ik graag een ander punt aan de orde stellen. In een bericht van het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) lezen wij dat de biodiversiteit in Europa onder druk staat, onder andere door een te hoge stikstofdepositie. Er is een direct verband te leggen tussen het gehalte aan stikstof in het milieu en de stand van het land op het gebied van soortenrijkdom. Is dat erg? Ja, dat is erg, want wat wij kwijtraken, krijgen wij niet meer terug. Ik weet niet of wij in 2050 nog een nuttige toepassing zullen ontdekken van een nu nog nutteloos geacht plantje of schimmeltje, maar ik ben wel blij dat de penicillium chrysogenum niet is uitgeroeid voordat wij er in 1928 achter kwamen dat het antibiotisch nut had, nog los van het feit dat het niet aan ons is alle levende wezens geheel naar onze pijpen te laten dansen. Het is ook in ons eigen belang zuinig te zijn op wat wij hebben.

Eind mei deelde de provincie mee dat er onderzoek gedaan wordt naar de biodiversiteit in onze provincie. RTV Utrecht had daarover een gesprek met de veldecoloog Coen Knotters. Wij zijn erg benieuwd naar de resultaten van dat onderzoek, want daaruit hopen wij te horen hoe het ervoor staat met de Staat van Utrecht.

In 2010 kreeg de provincie nog een 'rode kaart' wat betreft biodiversiteit. Wij zijn eigenlijk heel benieuwd hoe zich dat sindsdien ontwikkeld heeft. Wij willen graag van de gedeputeerde horen of er antwoord komt op die vraag uit het veldonderzoek van Coen Knotters. Ik vraag ook om een toezegging van de gedeputeerde dat wij daarover geïnformeerd worden zodra die conclusies bekend zijn.

In februari 2011 heeft de fractie van de SP bij monde van mijn voorgangster een pleidooi gehouden om meer te doen voor het verlagen van de stikstofuitstoot. De SP wil die deposities niet met 30% verlagen, maar met 50%. Die motie heeft het toen

niet gehaald, maar het belang van een verlaagde uitstoot is daarmee niet weg. Wij blijven erop hameren dat het onze verantwoordelijkheid is om te zorgen dat ons handelen geen al te grote schade toebrengt aan onze leefomgeving. Ik geef de gedeputeerde en Provinciale Staten in overweging die norm op te hogen naar 50% als uit het genoemde onderzoek blijkt dat wij te veel schade toebrengen. Wij komen daarop terug zodra de resultaten bekend zijn.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De rijksoverheid werkt uiterst traag aan het stikstofvraagstuk en het ammoniakdossier, dus wij zijn achteraf erg blij dat wij als provincie de handschoen hebben opgepakt en dat wij begin 2011 de provinciale stikstofverordening hebben vastgesteld. Wij zien de resultaten van de extra provinciale inzet, maar wij beseffen meteen dat wij nu nog een paar stappen extra moeten zetten. Vandaag zetten wij weer een stap. Wij zijn het eens met de voorgestelde wijziging in de provinciale verordening. De fractie van de ChristenUnie is het eens met het uitgangspunt dat ieder bedrijf afzonderlijk moet worden bekeken. De Gelderse aanpak met een generaal pardon voor alle interimuitbreiders vinden wij eigenlijk niet eerlijk tegenover de bedrijven die zich altijd bewust aan de regels hebben gehouden. Overigens vinden wij dat wij nu als Staten geen expliciete uitspraak hoeven te doen of bedrijven wel of niet illegaal bezig zijn geweest. Dat is het type afweging dat de rechter maakt. Daarvoor zijn wij hier niet. Het is onze taak de regelgeving zo goed mogelijk te krijgen en daarin zetten wij vandaag een nieuwe stap. De regelgeving is erg ingewikkeld aan het worden, maar dat is blijkbaar nodig om eerlijke regels op te stellen met een zorgvuldige afweging tussen natuurbelangen en economische belangen.

Verder is het onze taak de controle zo goed mogelijk te regelen. Wij hebben uit de antwoorden op onze vragen over de handhaving begrepen dat het budget voor de handhaving over 2013 en 2014 nog niet op orde is. Dus het lijkt ons een goed idee dat te regelen bij de behandeling van de voorjaarsnota in de aanloop naar de begroting 2013.

Zojuist hebben wij van de fractie van GroenLinks gehoord dat zij met een amendement op dit punt zal komen. Wij zullen daarnaar met belangstelling kijken.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Waarover de fractie van 50Plus het even wil hebben, is de handhaving. In het eerste stuk en in de werkvergadering hebben wij het daar ook uitgebreid over gehad. Bij paragraaf 4, artikel 15, was het lastig om zonder een specifiek verbodsartikel op te treden tegen bedrijven die zich niet aan de verordening houden. Complimenten dat dat is opgepakt en dat daaraan in de herziene versie een artikel is gewijd en dat er nu wel een verbodsartikel is toegevoegd.

Blijft de zorg of wij naar aanleiding van het verbodsartikel toch wel gaan handhaven. Bij het eerste artikel 16 stond namelijk de strafmaat met een heleboel punten. Nu staat er bij artikel 16, strafmaat: "Overtredingen zoals benoemd in artikel 15 worden bestraft met een geldboete van de tweede categorie". Nergens is in de herziene versie te vinden wat de geldboete is in de tweede categorie. Daarop krijg ik graag een antwoord.

Verder willen wij zo ver gaan, als de agrariërs of degenen die zonder vergunning en ook met vergunning toch de wet overtreden, afhankelijk van de ernst van de overtreding, dat dan de vergunning gewoon wordt ingetrokken.

Wij delen mee dat wij meegaan met het voorstel en dat wij het amendement van de fractie van GroenLinks zullen steunen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Stikstof vormt een van de grootste belemmeringen voor de realisatie van de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen. De KDW (kritische depositiewaarde) van een habitatype geeft aan hoeveel stikstof dit type kan verdragen. Als de KDW langdurig wordt overschreden, leidt dit tot een verlies van biodiversiteit. Stikstofdepositie is een van de factoren die de kwaliteit van een habitatype bepalen. Vermindering van de stikstofuitstoot naar het milieu is daarom een van de belangrijkste milieupgaven.

Op de Oeverlanden Gein na is op dit moment de KDW op alle beschermde natuurgebieden te hoog. Dat betekent dat wij in een situatie zitten, waarbij er natuurschade plaatsvindt. De kritische depositiewaarde heet niet voor niets zo. Wij zitten namelijk boven het kritische punt. Wij betwijfelen sterk of wij met deze verordening in de hand de totale stikstofdepositie significant kunnen terugbrengen. Dat is echter wel noodzakelijk. Daar komt bij een

zeer magere ambitie om ergens rond 2030 te voldoen aan de normen van de KDW. Tel maar uit je winst.

Deze verordening biedt gesaldeerde ruimte om uitbreiding mogelijk te maken, maar een verkleining van de totale veestapel is noodzakelijk om de stikstofdepositie in de hand te gaan krijgen. Er wordt vermeld dat de provincie een grote inspanning, ook financieel, gaat verrichten om de situatie van de illegale uitbreiders te legaliseren, maar met name na september 2009 hebben deze bedrijven zichzelf grotendeels in deze positie gemanoeuvreed. Er wordt redelijk schouderophalend over deze situatie gedacht. In andere sectoren gaan wij toch ook niet zo makkelijk over tot achteraf legaliseren van illegale situaties?

Deze verordening kent drie doelstellingen. Het doel was in de eerste plaats de stikstofdepositie vanuit de agrarische sector op beschermde natuurgebieden terug te dringen. Het tweede doel was om door middel van vergunningen de uitbreidingsmogelijkheden voor de veehouderij weer vlot te trekken. Het derde doel was het vinden van een oplossing voor de illegale uitbreiders. De fractie van de PvdD constateert dat met name de tweede en de derde doelstelling bediend worden. Over de vraag of wij hiermee ook de noodzakelijk natuurwinst gaan boeken, bestaat bij ons meer dan grote twijfel.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor de goede orde: de Verordening stikstof en veehouderij in de provincie Utrecht is vorig jaar bedacht en gemaakt om twee doelen te dienen: de hoeveelheid stikstof in de Utrechtse natuur terug te dringen en tegelijkertijd er zorg voor te dragen dat agrarische ondernemers in het Utrechtse weer vergunningen konden krijgen. De bedoeling van vandaag was en is met elkaar te constateren of dat systeem gewerkt heeft. Ik ben blij met de constatering van de Staten in den brede dat die beide doelen – het is inderdaad een evaluatie – gediend worden.

Tegelijkertijd dient de evaluatie er natuurlijk ook voor om te kijken wat wij nog beter zouden kunnen doen. Een van de dilemma's die daarbij boven tafel komen, is vandaag al veelvuldig aan de orde geweest: hoe gaan wij om met diegenen die geen vergunning hadden? De werkelijkheid is,

ook in juridisch perspectief, als je een bedrijf wilt aanspreken op het feit dat dat bedrijf geen vergunning heeft, dat je je als overheid eerst altijd reenschap dient te geven van het feit of dat bedrijf die vergunning alsnog had kunnen krijgen. Ik hoorde her en der de vraag: zou je dat wel moeten doen? Het is echter volstrekt helder dat een overheid de plicht heeft om eerst te kijken of legalisatie mogelijk is. Daarom doen wij dat dus ook. Wij doen dat echter wel in een systeem, waarbij wij de kosten daarvan – dat is de essentie van leges: het is geen boete, maar een dienst - neerleggen bij de agrarische ondernemers. Die kosten berekenen wij netjes door en daarmee kan de betreffende agrarische ondernemer een vergunning krijgen.

Ik hoorde net in de Staten een misverstand voorbijkomen als het gaat over de Natuurbeschermingswetgebieden. Inderdaad geldt op dit moment een vergunningplicht in de aanwezigheid van natuurbeschermingswetgebieden. Het zou kunnen, zoals in het Akkoord van Utrecht is afgesproken, dat dat gaat verdwijnen. Dat wordt óf landelijk geregeld in het kader van de nieuwe Natuurwet, die natuurlijk nog wel even op zich laat wachten nu de Haagse politieke situatie daarvoor aanleiding geeft. Ten tweede is het zo dat wij daarover afspraken hebben gemaakt. Blijft over: de vergunningplicht in de aanwezigheid en de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Als wij het dan over de problematiek van de interimuitbreiders hebben, hebben wij het ook over de problematiek in de richting van de Natura 2000-gebieden. Wij weten een ding zeker, namelijk dat die vergunningplicht de komende jaren zal blijven bestaan. Wij ontkomen dus niet aan de discussie dat wij daaraan het een en ander zullen moeten doen.

Dan iets in de richting van een paar politieke fracties. De fractie van de VVD was positief over de verordening. Het werkt. Het is natuurlijk ook goed dat wij kijken naar de kosten die de interimuitbreiders met zich meebrengen en dat wij die netjes doorberekenen.

Gevraagd is of wij ook rekening willen houden met de duurzame bedrijven. Wij moeten natuurlijk niet de commissievergadering over doen. De stikstofproblematiek is een ontzettend ingewikkelde materie. Wij hebben daarover uitgebreid gesproken in de commissie en wij hebben nog heel veel nadere vragen schriftelijk afgehandeld. Kort gezegd:

zeer extensieve biologische bedrijven, die aan alle voorwaarden voldoen – alle voedselsporen, stalsystemen, et cetera – hoeven in bijzondere omstandigheden niet te voldoen aan de salderingsplicht. Zelfs als de bank leeg is, en je bent een echt zeer duurzaam extensief bedrijf, is er onder strenge voorwaarden uitbreidingsruimte bij de Natura 2000-gebieden, omdat je feitelijk kunt aantonen dat er dan geen sprake is van extra stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied. Op die manier is er dus, juist voor heel extensieve biologische bedrijven, zelfs bij een lege bank nog een mogelijkheid om uit te breiden, maar nogmaals: onder strenge voorwaarden. Dat is inderdaad maatwerk, zoals de heer Weierink vroeg.

De fractie van de PvdA sprak nog even over de natuurbeschermingswetgebieden. Wij hebben het nu over beide: natuurbeschermingswetgebieden en Natura 2000-gebieden. Dat zal in de toekomst mogelijk alleen Natura 2000-gebieden worden. Gevraagd is hoe wij omgaan met de interimuitbreiders. Ik vind het lastig uit te spreken of individuele agrarische ondernemers kennis hadden van het feit dat zij die vergunning nodig hadden of niet. Je kunt wel zeggen dat er de laatste jaren uitgebreide discussies zijn geweest, ook binnen de LTO en de gemeenten, waarvan je kunt zeggen dat het de laatste jaren zekerder werd dat ondernemers wisten dat zij een dergelijke natuurbeschermingswetvergunning nodig hadden, maar de jaren daarvoor eigenlijk niet. Een hele categorie ondernemers heeft dat gewoon nooit te horen gekregen toen zij hun bedrijven uitbreidden. Die bedrijven kun je dat moeilijk verwijten. Je kunt wel zeggen dat de mensen die dat het afgelopen jaar nog gedaan hebben sinds wij dit systeem hebben ingevoerd, willens en wetens uitbreidingen zonder vergunning hebben gedaan en dat zij daarop terecht worden aangesproken. In morele zin is er dus verschil tussen het moment waarop die uitbreiding heeft plaatsgevonden. In juridische zin is dat als overheid relatief lastig te regelen: mensen die het afgelopen halfjaar hebben uitgebreid gaan wij heel zwaar aanpakken en van de mensen die een paar jaar geleden hebben uitgebreid, vermoeden wij dat zij dat niet geweten hebben. Daarom kiezen wij voor een systeem, zoals het hoort in het recht. Wij brengen de kosten, in redelijkheid en billijkheid, in rekening voor het alsnog in orde brengen van die interimuitbreiders. Daarmee kun-

nen wij die bedrijven in het systeem opnemen en kunnen wij die bedrijven controleren en gaan wij die bedrijven 'voeden' uit de stikstofbank, zodat wij in Utrecht straks bij de PAS – de rijksoplossing voor de stikstofproblematiek – in elk geval de interimuitbreiders binnen de wet gebracht en binnen de wet gecontroleerd hebben. Een aantal fracties heeft gezegd dat daarop meer inzet gepleegd zou moeten worden. Het is van belang dat wij de handhavingscapaciteit op dat punt de komende tijd stevig inzetten.

Er is gesproken over een amendement van de fractie van GroenLinks. Ik heb het amendement nog niet gezien. Ik wacht met mijn oordeel, voordat ik daarover vanuit het college iets kan zeggen. De relatie tussen kosten en handhaving snap ik in dat opzicht natuurlijk wel.

De fractie van het CDA sprak over de Natuurbeschermingswet en de afspraken in het Akkoord van Utrecht daarover. Daarop heb ik al gereageerd. De fractie van D66 heeft een ander punt aangedragen. Dat ging vooral over de situatie in 2015, als de dierenrechtensituatie verandert, met name in Brabant. Ook de fractie van de SP sprak hierover. Ik wil daarover het volgende zeggen. Het is iets waarop wij in Nederland, dus ook in Utrecht, stevig moeten letten. Als zich een situatie zou voordoen dat door het vrijgeven van het systeem van dierenrechten er in Utrecht ongewenste ontwikkelingen zouden plaatsvinden, dan is dat zeker iets waarvoor wij aandacht zouden moeten hebben. Ik heb op dit moment de indruk – het Brabantse rapport spreekt dat echter een beetje tegen – dat met de combinatie van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, de Stikstofverordening en de landelijke mestregelgeving, zoals wij die nu kennen, die situatie zich op dit moment niet kan voordoen. Het is in ons RO-beleid verschrikkelijk ingewikkeld een intensief bedrijf te starten. Dat kan maar op één plek: in het landbouwontwikkelingsgebied. Dus in de huidige ruimtelijke regelgeving zie ik dat risico maar zeer beperkt. Ik deel wel de opvatting van de fractie van D66 dat het de komende jaren zaak is dat goed in de gaten te houden en dat wij, als zich daar ongewenste ontwikkelingen voordoen, ons instrumentarium in de volle breedte gebruiken om dat te voorkomen.

Geen misverstand: ik heb mooie woorden gehoord van de fractie van de PVV over het functioneren

van de landbouw in het Utrechtse. Ook deze gedeputeerde zegt dat de landbouwsector een belangrijke rol speelt in de kwaliteit van ons landschap en dat wij daar blij mee zijn en ook dat wij daar stevig rekening mee moeten houden. Wij hebben echter in ons ruimtelijk beleid een heel duidelijke keuze gemaakt in de richting van de grondgebonden landbouw. Wij zeggen: de familiebedrijven, de grondgebonden landbouwers, zijn de ondernemers die het Utrechtse landschap in stand houden en verfraaien en wij vinden de zeer intensieve ontwikkeling eigenlijk minder gewenst. Voor mijn gevoel zijn wij het daarover in de Staten in grote meerderheid wel eens. In ons beleid proberen wij die grondgebonden landbouw echt voorrang te geven en het de intensieve landbouw wat moeilijker te maken, omdat daarvoor in Utrecht simpelweg de ruimte niet is.

De fractie van de PVV heeft daar ook over gesproken en heeft een voorstel gedaan. Ik heb daarop gereageerd. De PAS is nog geen oplossing: dat klopt. De PAS is nog lang geen oplossing. Voor de goede orde: wij praten heel veel over verordeningen en ingewikkelde en ellendige regelgeving. Deze verordening zorgt er echter voor dat waar de PAS faalt – de PAS is er nog niet – in Utrecht agrarische ondernemers een vergunning kunnen krijgen met een systeem dat bewijst dat de stikstofdepositie afneemt. De fracties van de SP en de PvdD kunnen wel zeggen dat zij liever 50% zouden zien in plaats van 30%. Wij kunnen echter juridisch hard aantonen dat de stikstofdepositie op onze natuurgebieden afneemt. Daardoor blijven die vergunningen in tact. Dat is voor de ondernemers eigenlijk het belangrijkste: zij hebben eindelijk een vergunning die overeind blijft en waar zij blij mee zijn.

Ik zou geen voorstander zijn van een legesverlaging, maar dat was een voorstel dat vanuit de fractie van de PVV komt.

De fractie van GroenLinks vroeg concreet: wie gaat er voor? Dat is een heel ingewikkeld verhaal, maar als er gelijktijdig een interimuitbreider komt en een nieuwe uitbreider komt die gewoon netjes een vergunning komt vragen, gaat in mijn optiek de nieuwe uitbreider – natuurlijk is dat niet tot in de oneindigheid – voor.

Over de handhaving heeft de fractie een voorstel in voorbereiding. Dat wacht ik met belangstelling af. De fractie van de SP heeft gesproken over veel

te veel stikstof op de natuur. Ik ben het daarmee eens. Het is een van de grootste problemen in de Nederlandse natuur. Het probleem zit, in alle eerlijkheid, in de achtergronddepositie, die wij met zijn allen vanuit allerlei sectoren maken, dus ook uit verkeer, vliegverkeer en industrie. De landbouw levert daaraan maar 'een' bijdrage. Van die bijdrage die de landbouw daaraan levert, halen wij in Utrecht in elk geval 30% af. Het had volgens de fractie van de SP beter 50% kunnen zijn. Dat snap ik, maar wij zijn erg blij dat wij dat in Utrecht in elk geval op die 30% hebben kunnen leggen. De fractie van 50Plus heeft gesproken over een geldboete. Leges is echter geen boete. Leges is het in rekening brengen van een daadwerkelijk geleverde prestatie, zoals het zo mooi geformuleerd is.

Voor de goede orde: de passende beoordeling in het kader van de oude regelgeving kostte inderdaad € 15.000. Dus interimuitbreiders krijgen relatief voordelig een houdbare vergunning. Dat moet je legaliseren. Door te legaliseren toets je, controleer je, room je saldo af en houd je de bedrijven in de controle. Nogmaals: als overheid heb je altijd de plicht om te kijken of je kunt legaliseren als je gaat handhaven.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan woordvoering in een tweede termijn?

De heer WEIERINK (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De beantwoording van de gedeputeerde in zijn algemeenheid stemt de fractie van de VVD tevreden, met name wat betreft de extensieve bedrijven, waar wel degelijk gekeken wordt of het inderdaad zo is dat die bedrijven geen extra belasting geven. Dus echt maatwerk.

De gedeputeerde heeft gezegd over individuele ondernemers, dat wij moeten oppassen dat wij hier geen casuïstiek gaan bedrijven, dus dat wij over individuele zaken gaan praten. Ik neem aan dat artikel 38, de hardheidsclausule, voldoende ruimte geeft om oplossingen te vinden wanneer er problemen zijn.

Verder zijn wij natuurlijk erg benieuwd naar wat de eerste evaluatie over een jaar oplevert.

Ik werd net nog even getriggerd door een opmerking van de fractie van de PvdD: "significant minder". Nu, ik vind 30% al significant minder. Als je echter kijkt dat het gemiddeld 47% minder is bij

natuurgebieden, dan denk ik dat wij zeker op de goede weg zijn.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Hartelijk dank aan gedeputeerde Krol voor de uitgebreide beantwoording. Hij steunt ons verzoek omtrent de leges echter niet. Dat is jammer. Ik wil toch proberen een soort schot voor de boeg te geven richting ons monistische bolwerk en via een amendement kijken of ik een uitspraak van de Staten kan krijgen om dat wel te doen. Er zijn in onze legesverordening zelfs vergunningen die nihil aan kosten hebben. Dat komt ook voor. Eendachtig de Crisis- en herstelwet vinden wij het hanteren van een leges in de breedte voor deze interimuitbreiders – "illegale uitbreiders", hoorde ik iemand zeggen, maar dat zijn zij niet – toch terecht.

Amendement A2 (PVV): Tarieventabel.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 juni 2012, ter behandeling van het statenvoorstel nummer PS2012RGW07 inzake de Verordening stikstof en Natura2000;

besluiten het legesbedrag van het aan de tarieventabel toegevoegde artikel 7.1.5, van € 1000 te wijzigen in een bedrag van € 425.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt derhalve deel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! In de beantwoording van de schriftelijke vragen, die naar aanleiding van de commissievergadering zijn gesteld, hebben Gedeputeerde Staten aangegeven dat het mogelijk is bij de leges de kosten voor een eerste controle om te toetsen of de vergunningvoorschriften inderdaad zijn toegepast, te verrekenen. Gegeven het verleden en de beperkte handhavingscapaciteit wil ik een amendement indienen, dat ertoe strekt de kosten van de leges voor een periode van twee jaar te verhogen met het in het antwoord van Gedeputeerde Staten aangegeven bedrag van € 525, waarmee die handhavingskosten voor twee jaar gedekt zouden worden.

Wij beseffen dat daarmee ook ondernemers, die altijd al van plan zijn de vergunningvoorschriften

correct uit te voeren, getroffen worden door een verhoging van de leges. Oorspronkelijk hadden wij daarvoor een motie opgesteld, waarvan het verzoek ertoe zou leiden te onderzoeken of niet bij geconstateerd goed gedrag iets teruggegeven zou kunnen worden. In relatie tot leges blijkt dat te ingewikkeld te zijn. Dat is de reden dat het uiteindelijk in een amendement is omgezet om de tariefsverhoging ter bekostiging van de handhaving te regelen. Daarbij is mijn verzoek in de uitvoering en de omgang met de ondernemers te onderzoeken hoe aan de administratieve last of anderzijds de service aan ondernemers die de vergunningvoorschriften gewoon blijken op te volgen, in hun voordeel invulling kan worden gegeven, zodat degene die het gewoon goed doet, daarvan enig voordeel en enig gemak ervaart op enig moment.

Amendement A3 (GL, D66, PvdA).

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 juni 2012, ter behandeling van de Verordening stikstof en Natura 2000;

constaterende:

dat beperkte handhaving het mede heeft mogelijk gemaakt dat er verschillen zijn ontstaan tussen bedrijven die met of zonder de vereiste vergunningen zijn uitgebreid;

gehoord de discussie:

besluiten het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

- *Artikel 1: Het volgende artikel als volgt te wijzigen:
7.1.4: Een melding op grond van artikel 10, lid 3, van de Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 en/of een verzoek tot saldering op grond van artikel 8 van de Beleidsregel veehouderij, stikstof en beschermde natuurmonumenten voor een periode van 2 jaar gerekend vanaf de datum van inwerkingtreding: € 950,00;
7.1.5: Een verzoek tot compenserende saldering voor interimuitbreiders op grond van artikel 37, lid 3, van de Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 provincie Utrecht 2012: € 1525,00;*
- *Artikel 2: Dit besluit treedt in werking met ingang van 15 juni 2012.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende

ondertekend en maakt derhalve deel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog geen antwoord gehad op mijn vraag over de resultaten van het onderzoek van de heer Knotters. Ik wil hier erg graag een toezegging op krijgen, want is een belangrijk punt wat ons betreft. Er is een rapport van Alterra uit 2008, waarin gesteld wordt dat de landbouwsector voor 90% verantwoordelijk is ... . Ja, wij zijn vier jaar verder en ik weet dat er ontwikkelingen zijn geweest, maar er ligt daar wel degelijk een grote verantwoordelijkheid. Dus graag een toezegging hierover. Wij houden het onderwerp graag nog op de agenda.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Wat betreft mijn vraag over de geldboete: dat is iets anders dan leges. In het eerste stuk staat dat een straf kan bestaan uit een hechtenis van hoogstens drie maanden of een geldboete van de tweede categorie. Daar staat ook niet achter wat het is. In het nieuwe, aangepaste stuk staat: "Overtredingen zoals benoemd in artikel 15" – het verbodsartikel dat is toegevoegd – "worden gestraft met een geldboete van de tweede categorie." Ik wil alleen weten, en dat mag de gedeputeerde ook schriftelijk beantwoorden – wat de geldboete is van de tweede categorie. Is het een staffel? Is het lager? Zijn er meerdere boetes? Is er één boete? Ik ben daar nieuwsgierig naar.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het woord monisme maar even tegensprekend: de heer Van der Steeg schrijft op een briefje wat de hoogte van de boete is. € 3900 maximaal. Dat monisme valt dus wel mee: de Partij voor de Dieren voorziet ons vriendelijk van informatie. Waarvoor hartelijk dank. Dat noemen wij nu dualisme.

Ik wil even reageren op een aantal opmerkingen. Er zijn twee amendementen ingediend. Er is een amendement van de fractie van de PVV om de leges te verlagen, als ik het zo mag zeggen, ten opzichte van het voorstel. Dat is natuurlijk heel sympathiek voor de sector, maar gezien de feitelijke kosten die wij maken, is het niet al te realistisch.

Er is een amendement ingediend door de fractie

van GroenLinks, waarmee gezegd wordt dat als je rekening houdt met de handhavingscapaciteit van de eerste twee jaar, je het eigenlijk iets zou moeten verhogen. Ik snap dat dat amendement er ligt, maar ik wacht de behandeling in de Staten op dat punt even af.

Er wordt nog iets ingewikkelds gevraagd, namelijk of wij kunnen onderzoeken hoe je omgaat met mensen die het allemaal keurig gedaan hebben. Zo vat ik het even samen. Ik wil dat in die zin wel doen, al is het redelijk ingewikkeld. Wij hebben namelijk met elkaar gezegd dat je een heel duidelijke relatie moet leggen tussen wat je in rekening brengt en de prestatie die geleverd moet worden en je kunt niet zeggen, als die prestatie beter of sneller of netter wordt gegeven, dat je geld teruggeeft. Wij zouden moeten kijken of wij op een andere manier of op een ander terrein de betreffende agrarische ondernemer tegemoet zou kunnen komen. Gevraagd is of ik daarna serieus zou willen kijken. Uiteraard, als wij ondernemers op die manier tegemoet zouden kunnen komen, zou ik dat willen toezeggen.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag aan de gedeputeerde. Hij vindt het sympathiek dat de leges verlaagd worden voor de sector, maar het kost geld. Het is dus eigenlijk een kwestie van geld, zegt de gedeputeerde. Als ik dan kijk naar de 'opwaaiende zomerjurken' voor € 900.000 en cultureel wandelen in de provincie voor een paar miljoen, dan lijkt het mij met een kortstondig overlegje met de heer Van Lunteren snel te regelen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! "Opwaaiende zomerjurkjes": ik kan mij daar niet zo heel veel bij voorstellen, maar ... . Ja, deze uitspraak komt niet erg waarachtig over. Mijn collega's in het college lachen mij uit op dit punt. Dat is jammer. Er zit volgens mij een vrij principieel verschil tussen. Als je een dienst doet, in dit geval lever je een vergunning, dan moet voor die dienst gewoon betaald worden. Dat noemen wij leges. In die zin heeft het geen relatie met andere uitgaven – die wij in meerderheid willen - die wij in dit huis doen. Je kunt er als overheid voor kiezen – daarin heeft de heer Scherer gelijk – je leges niet kostendekkend te laten zijn en er vanuit de algemene middelen geld bij te leggen. Die keuze

zal dit college niet maken en mijn geliefde collega Van Lunteren zou daarvan geen groot voorstander zijn.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde maakt duidelijk dat hij het uitgangspunt kan ondersteunen, als ik zijn woorden goed begrijp, dat bepaalde kosten die de provincie maakt, in dit geval voor vergunningverlening, gedekt worden door de leges. Hij zegt dat hij een verdere uitspraak, of je ook de handhaving onder de leges moet brengen, overlaat aan de Staten. Mijn vraag is, nu de gedeputeerde het neerlegt bij Provinciale Staten, of hij het met mij eens is dat er bij vergunningverlening en bij regels ook handhaving hoort. Als hij het niet op deze manier wil regelen, heeft hij dan een ander dekingsvoorstel? Dan komen wij daarover terug bij de voorjaarsnota.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Wij hebben als Gedeputeerde Staten in ons eigen voorstel al geschreven: handhaving en de financiering daarvan is een vraagstuk, waarover wij bij de begroting dan wel de voorjaarsnota terug moeten komen. Mijn reactie in de richting van de fractie van GroenLinks was natuurlijk duidelijk: als wij het op deze manier regelen, dan heb je in elk geval voor twee jaar de handhaving gefinancierd. Dat is vanuit financieel perspectief gezien natuurlijk netjes. Dat is wat ik in positieve zin wil zeggen over dit amendement. Anders zouden wij dat bij de begroting of de voorjaarsnota op een andere manier moeten regelen, wat voor de betreffende ondernemers iets prettiger was geweest. Dat vind ik een evident politiek afweging, die ook in deze Staten op die manier gemaakt zou moeten worden. Ik ben het wel eens met mevrouw Dik dat handhaving hoort bij dit beleid. Dat daaraan de afgelopen jaren te weinig is gedaan, is evident.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Naar aanleiding van de vraag van mevrouw Dik wil ik benadrukken dat het amendement dat wij hebben ingediend, alleen gaat over de eerste controle die nog gekoppeld kan worden aan de vergunningverlening. Het is niet bedoeld als een oplossing voor enige structurele problematiek, voor bemensing of voor bekostiging van onze

handhavingscapaciteit. Het gaat hier echt om een voorstel om de inhaalslag die met de aanpak van de interimuitbreiders wordt bereikt, op een zodanige wijze te doen dat wij het correct doen, dat wij het tekort aan handhaving in die zin in het verleden opheffen, zorgen dat iedereen weet waar hij aan toe is en het op dezelfde manier toepast. Vandaar de tijdelijkheid van deze extra impuls voor twee jaar. Dat laat onverlet dat wij bij de begroting of de voorjaarsnota zouden kunnen beslissen dat wij voor handhaving op het gebied van de Natuurbeschermingswet of de Milieuwet et cetera überhaupt vinden dat de capaciteit iets zou moeten worden opgehoogd.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. In structurele zin zullen wij hierover moeten spreken bij de begroting of de voorjaarsnota. De heer Bekkers spreekt over twee jaar en daarmee over een incidentele dekking. Nogmaals: of je dat op die manier doet of dat je die incidentele dekking op een andere manier wilt regelen, raakt volgens mij toch echt aan de bevoegdheid van de Staten om over budgetten te oordelen. In die zin wacht ik met belangstelling de stemming over het amendement af. Ik heb overigens geen principieel bezwaar tegen dit amendement. Misschien is het goed dat uit te spreken. Het voegt iets toe aan de legesvoorstellen die wij gedaan hebben, maar wel met een rechtstreekse relatie tot de kosten die daarvoor gemaakt worden.

Ik ben nog een antwoord schuldig op een vraag van mevrouw Mineur. Natuurlijk heeft de Nederlandse natuur, de biodiversiteit, zeer te lijden onder de stikstofdepositie. Ik wil niet helemaal treden in de discussie over de vraag waar dat stikstof allemaal vandaan komt. Natuurlijk komt er een substantieel deel uit de landbouw. Even technisch: in Utrecht hebben wij een stikstofdepositie, maar in de achtergronddepositie zit ook landbouwstikstof. Je komt de stikstof dus op twee terreinen tegen. Het gaat met de biodiversiteit in Nederland en in Europa niet goed, dus ook niet in Utrecht. Daarvoor krijgen wij in de Staat van Utrecht altijd de bekende rode kaart. Ik geef daar altijd een nuancering bij: niet omdat het nu helemaal weg te nemen, maar het is ook de kritiek die wij onszelf leveren bij de Staat van Utrecht. Wij leggen de lat stevig neer en dan blijkt dat wij daaraan niet

voldoen. Dat is helder: dat is de rode kaart die wij bij biodiversiteit krijgen. Volgens mij zijn wij echt bezig voor de Natura 2000-gebieden – de pareltjes; de meest bijzondere internationale gebieden die wij hebben – in elk geval een strategie te gaan maken, zodat wij via de beheerplannen uiterlijk in 2030 over behoud praten. Het gaat allemaal heel voorzichtig, maar het betekent dat wij de komende jaren op weg gaan naar een strategie, waarmee je in de Natura 2000 geen sprake van achteruitgang meer zult hebben.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Pareltjes zijn mooi, maar bij biodiversiteit gaat het met name om de verbinding tussen natuurgebieden. Ik weet heel goed dat dat een rol speelt. Wij hebben daar te maken met landelijk beleid. Wij moeten juist op alle andere gebieden alles doen wat wij kunnen om de biodiversiteit zo goed mogelijk overeind te houden. Wij moeten alles doen wat wij kunnen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het nodigt bijna uit tot een preek, maar die zal ik tot het eten bewaren. Ik ben echter wel blij met de opmerking op dat punt, juist van de fractie van de SP. De ellende van Natura 2000 is juist dat het plukjes zijn; 11 plukjes, die weliswaar heel mooi en bijzonder zijn. De essentie van het Akkoord van Utrecht is echter dat je grote, robuuste verbonden systemen moet hebben, die er allemaal toe doen. Dat is volgens mij het Akkoord van Utrecht en de herijkte Ecologische Hoofdstructuur die wij met elkaar in Utrecht maken. Het is nooit alleen Natura 2000. Wij hebben onszelf in Nederland in de volstrekt onmogelijke positie gebracht, dat wij onvoorstelbaar veel geld, energie en aandacht alleen aan die Natura 2000-gebieden moeten geven. Ik moet straks elke euro die ik van het Rijk krijg, eerst aan die gebieden uitgeven. Wij moeten als Utrecht heel hard ons best doen met eigen geld – de Staten hebben in december daarover gelukkig genereus een besluit genomen – onze provinciale waardevolle natuur op een goede manier te beschermen.

Een vraag van de fractie van de SP heb ik nog niet beantwoord. Die vraag ging over de zogenaamde flora- en faunatelling die wij gedaan hebben. Wij doen dat sowieso een keer per twee jaar: dan gaan wij het gebied in en kijken wat er allemaal

is. Als die gegevens binnen zijn, zijn ze uiteraard beschikbaar. Wij gebruiken die gegevens eigenlijk voor ons totale beleid. Het gaat om de PRS, de PRV, om het stikstofbeleid en ook als er ergens bouwplannen zijn, gebruiken wij die flora- en faunatelling. Daar komt inderdaad altijd een berichtje van. Die gegevens mogen de Staten, net als de afgelopen jaren, gewoon hebben.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag ging niet zozeer over welke beesten er gevonden worden. Bij de rapportage van RTV Utrecht hebben wij inderdaad prachtige beesten gezien. Het gaat er juist om wat het doet voor de biodiversiteit. Dat is net één slag verder om te blijven monitoren op het grotere verband en de conclusies die je uit die individuele observaties kunt trekken.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij doen eerst de observaties. Dat zijn de feiten. Vervolgens gebruiken wij de feiten in het totaal. Wij gebruiken die feiten ook in de Staat van Utrecht. Nogmaals, die gaan altijd naar de Staten toe. Daarvan kunnen de Staten altijd gebruik maken en daaraan hun eigen conclusies verbinden. Voor de liefhebbers: artikel 23, lid 4, van het Wetboek van Strafrecht, een boete van de tweede categorie. Hier staat € 3800. Met dank aan de heer Balemans, die ook even het huiswerk voor mij gedaan heeft. Dualisme? Kom er maar om.

De VOORZITTER: Wij sluiten de beraadslagingen in tweede termijn. Het is zeven minuten voor zes. Om zes uur zou de Balemanscommissie tekst en uitleg geven over de evaluatie. Wij hebben, denk ik, een redelijk overzichtelijk stemgedrag. Heeft u behoefte te schorsen voorafgaand aan de stemmingen?

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, wij hebben behoefte aan een schorsing.

De VOORZITTER: Ik kijk even naar de heer Balemans of wij tien minuten kunnen opschuiven. Ik schors de vergadering voor tien minuten.

Schorsing van 17.55 uur tot 18.08 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij willen één stemverklaring afleggen, en wel bij de jaarrekening. De jaarrekening ligt uiteraard in het verlengde van de begroting. Het is een lastige afweging voor ons geweest. Op zichzelf vinden wij het een prima financieel verantwoordingsdocument, perfect. Dat heb ik al gezegd. Er zijn desondanks wel teksten op het gebied van milieu, wonen en planning en control waarbij wij vraagtekens hebben. Alles afwegende zal de jaarrekening onze steun krijgen, maar wel met de opmerking dat wij de komende periode uiteraard sterk zullen letten op die onderdelen waarover wij onze zorgen hebben. Wij stemmen dus voor.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij het statenvoorstel 11, aankoop interieurcollectie Kasteel De Haar. De D66-statenfractie is in de aanloop naar de behandeling van dit statenvoorstel kritisch geweest op de onderbouwing ervan. De regionale en nationale functie van Kasteel Haarzuilens, alsmede de voorbeeldfunctie ten aanzien van cultuurondernemerschap, heeft ons doen besluiten akkoord te gaan met dit statenvoorstel.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ten aanzien van het amendement van de fractie van de SP willen wij de volgende stemverklaring geven. Het amendement is buitengewoon sympathiek, want het openbaar vervoer heeft ook ons hart. Tegelijkertijd willen wij af van het systeem dat er potjes worden gemaakt en dat vervolgens wordt bekeken wat ermee gedaan wordt. Dus, eerst een plan en dan zijn wij te vinden om dat bedrag ergens aan te besteden. Dit was ook ongeveer de boodschap van het college, dus daarin kunnen wij ons vinden. Wij zijn tegen het amendement.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Onze stemverklaring heeft betrekking op amendement A3 van de fractie van GroenLinks. Wij hebben overigens sympathie voor alle moeite die gedaan is om ons erbij te houden. Uiteindelijk hebben wij de weegschaal dit laten wegen en zullen wij niet instemmen. De leges zijn kostendek-

kend. Wij willen de kosten voor de handhaving hierbij niet in rekening brengen. Om die reden zullen wij niet instemmen met dit amendement.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring bij het statenvoorstel inzake stikstof. Mocht het ondenkbare gebeuren dat ons amendement wordt afgewezen, dan zullen wij tegen dat voorstel stemmen, uitsluitend vanwege dat gegeven in punt 3.

De VOORZITTER: Ik memoreer nog even de stemverklaring, althans zo heb ik het opgevat, van de fractie van de ChristenUnie: zij stemt in met agendapunt 8, maar wil geacht worden gestemd te hebben tegen besluit 2. Zo is het verwoord en daarmee staat het in de notulen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ten aanzien van het voorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer willen wij aangeven dat wij analoog aan de fractie van de ChristenUnie tegen beslispunt 2 zijn.

De VOORZITTER: Dat betreft het rapport over duurzaam inkopen?

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ja, inderdaad.

De VOORZITTER: Dat is daarmee dezelfde stemverklaring als de stemverklaring van de fractie van de ChristenUnie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag nog een kleine toelichting geven op onze stemverklaring. Ik heb gezegd dat wij tegenstemmen als eventueel ons amendement wordt afgestemd. Je kunt dat natuurlijk ook positief bekijken: wij stemmen voor met uitzondering van punt 3. Misschien is dat een betere formulering.

De VOORZITTER: Het is een beetje de kip of het ei. Je kunt voor- of tegenstemmen. Meer smaken zijn er niet. Je wordt dan geacht tegen een onderdeel gestemd te hebben. Dat is dan de formulering.

Stemmingen.

De VOORZITTER: Wij gaan over naar de stemmingen. Ik constateer dat er 43 leden aanwezig zijn. Ik maak melding van het feit dat de heer Thonon zich onthoudt van stemming over het statenvoorstel Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000, omdat hij betrokken is bij een van de adviesbureaus die daarin geadviseerd hebben.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A1. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de Jaarrekening 2011 (PS2012PSO2), waarbij de fractie van de PVV geacht wordt tegengestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport (on-)verantwoord wachten op Jeugdzorg (PS2012WMCo4), waarbij de fractie van de PVV geacht wordt tegengestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport "Duurzaam inkopen" (PS-2012BEMO6), waarbij de fractie van de PVV geacht wordt tegengestemd te hebben.

De VOORZITTER :Omdat amendement A3 een beetje in de lijn ligt van 'de kosten worden betaald' en omdat amendement A2 eigenlijk ingaat op het niet-kostendekkend zijn, vind ik amendement A2 het vérstrekkendst. Dat deelt u? Dat is het geval.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A2. Voor het amendement heeft gestemd de fractie van de PVV.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten amendement A3. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van VVD, CDA en PVV.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 (PS-

2012RGW07), waarbij de fracties van PVV, SP en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel bijdrage aankoop interieurcollectie Kasteel de Haar (PS2012WMC05).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake het Awb-bezwaarschrift van de heer M. Snyders en de voormalige fractie van Mooi Utrecht tegen het statenbesluit van 12 december 2011, tot invordering van een bedrag van € 93.688,- (PS2012BEM08).

Sluiting.

De VOORZITTER: Wij zijn aan het einde van deze vergadering. Nadat de heer Balemans zijn presentatie heeft gehouden, verzoek ik de fractievoorzitters nog even bij elkaar te komen.
Ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 18.21 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 2 juli 2012.

De voorzitter,

De griffier,